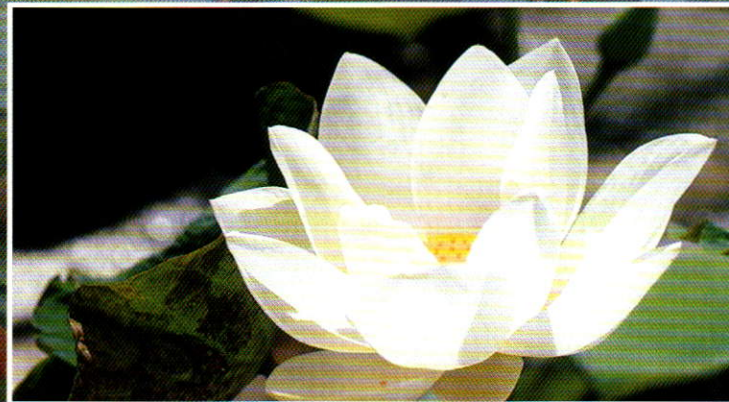
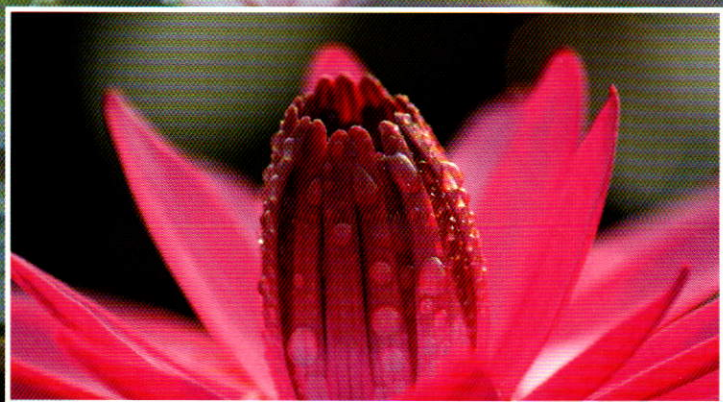
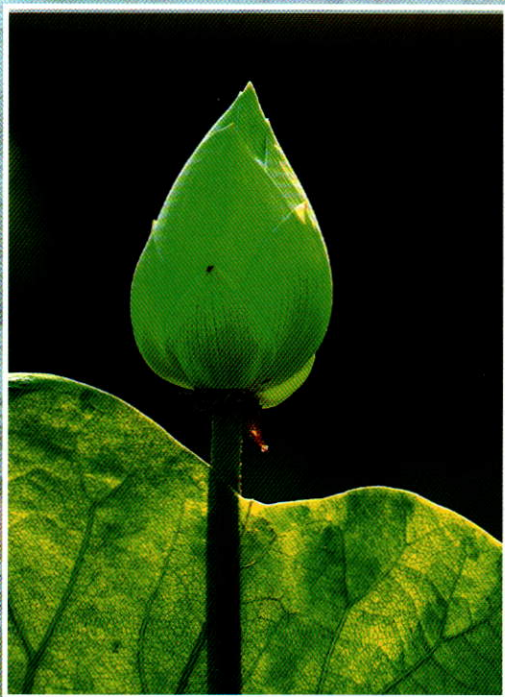
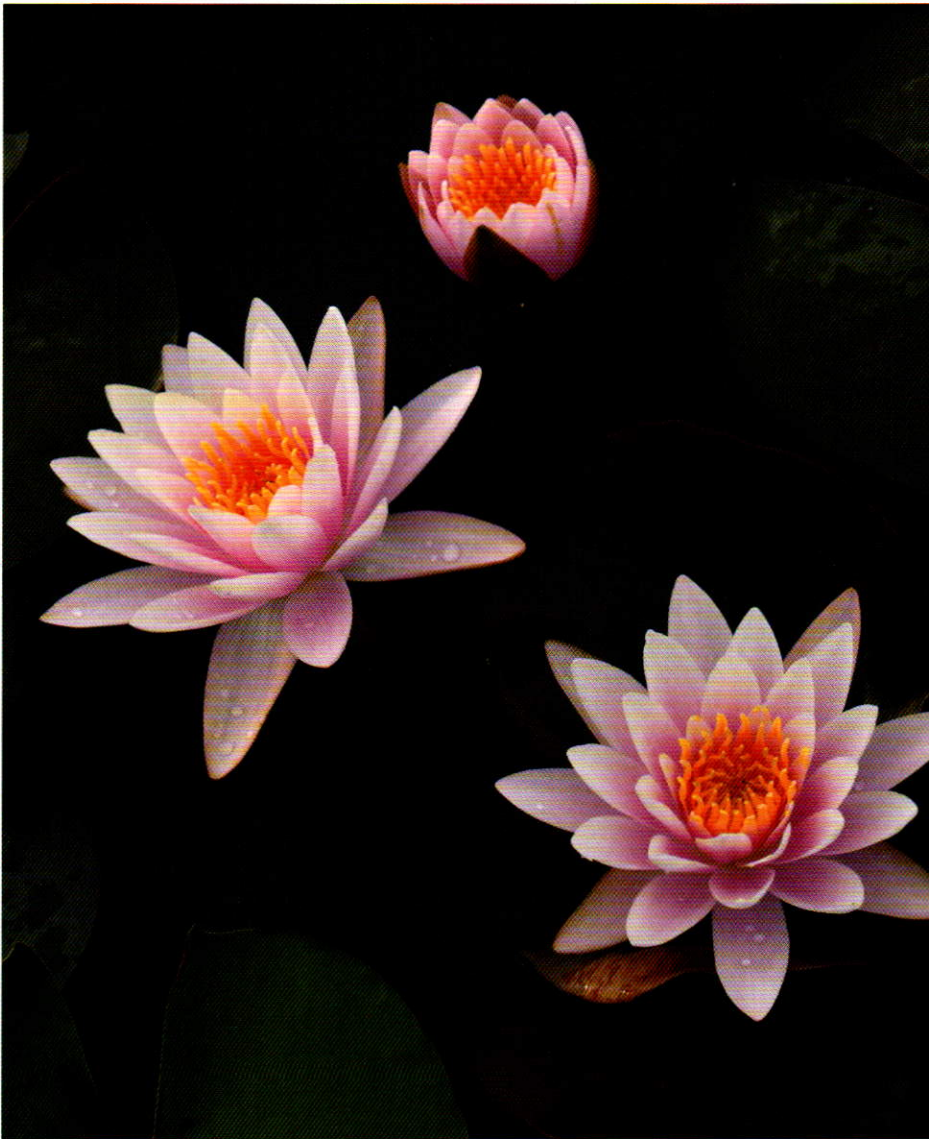
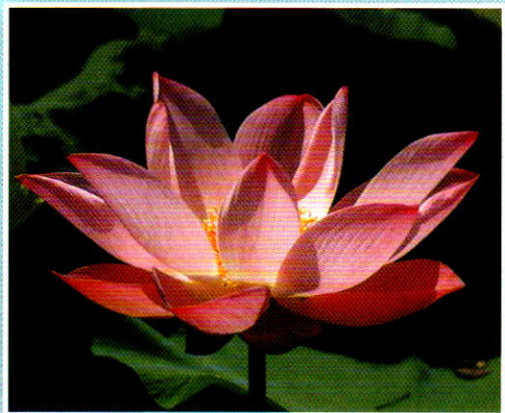
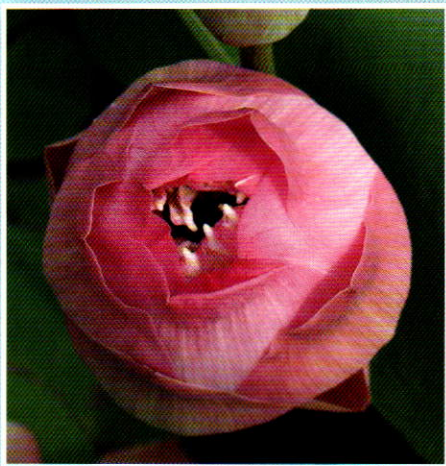
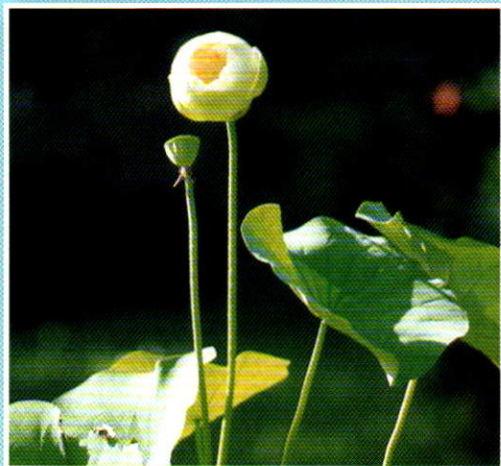
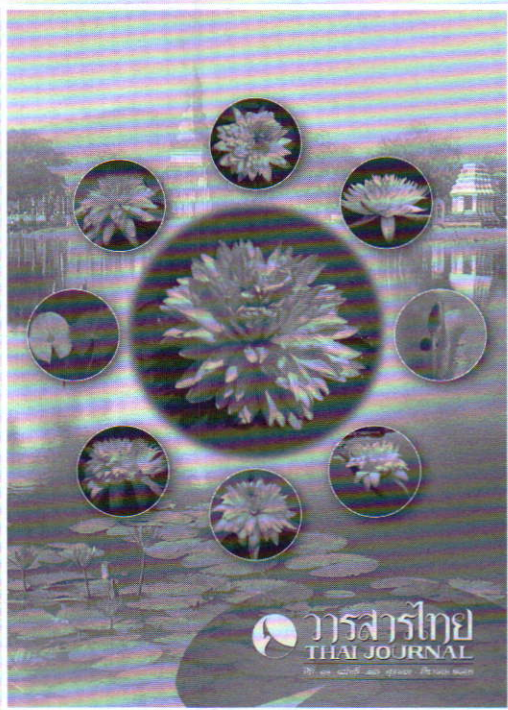

วารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๑๑๖ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๓

ปกหน้า: บัวจงกลนี บัวพันธุ์ไทยแท้แต่สมัย
กรุงสุโขทัย ถ่ายจากพิพิธภัณฑ์บัว มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วารสารไทย เป็นวารสารเพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์
ของชาติ ด้วยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ รณรงค์
ปลูกฝัง และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
เอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานวารสารไทย

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐-๒๖๒๔-๔๔๘๑, ๐-๒๖๒๔-๔๔๘๓
โทรสาร ๐-๒๖๘๒-๕๓๒๒
อ่านย้อนหลังได้ที่
www.identity.opm.go.th

ห้ามจำหน่าย

เผยแพร่เพื่อเป็นอภินันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป
จากสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

พิมพ์ที่

บริษัท ด้านสุทธการพิมพ์ จำกัด
๓๐๗ ซอยลาดพร้าว ๘๗ ถนนลาดพร้าว
กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐
โทร. ๐-๒๕๖๖-๑๖๐๐-๖
โทรสาร. ๐-๒๕๓๔-๒๕๑๒
email: darnsuta@truemail.co.th
website: darnsuthapress.com

วารสารไทย THAI JOURNAL

ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๑๑๖ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๓
หมายเลขสากลประจำวารสาร ISSN 0125 572X

คณะกรรมการจัดทำวารสารไทย

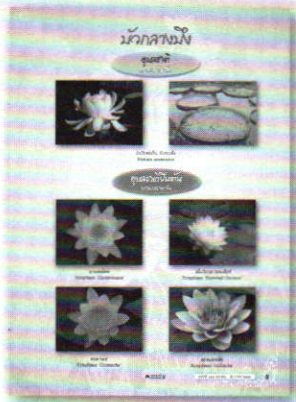
อนุกรรมการที่ปรึกษา	นายวิจิตร	อวະกุล
อนุกรรมการที่ปรึกษา	นายเย็นใจ	เลาหวนิช
ประธานอนุกรรมการ	พลตรี หม่อมราชวงศ์ศุภวัฒน์ เกษมศรี	
รองประธานอนุกรรมการ	คุณหญิงคณิดา	เลชะกุล
รองประธานอนุกรรมการ	นางสาวทรงสรรค์	นิลกำแหง
อนุกรรมการ	ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้าง เอกลักษณ์ของชาติ (นายสุรินทร์ เงินรูปงาม)	
อนุกรรมการ	นางสาวฉวีงาม	มาเจริญ
อนุกรรมการ	นางสาวนัยนา	แย้มสาขา
อนุกรรมการ	นายรัตนาวุธ	วัชรโรทัย
อนุกรรมการ	นางลินดา	อิศรางกูร ณ อยุธยา
อนุกรรมการ	นายสมหมาย	จันทร์เรือง
อนุกรรมการ	ผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะคราวประชุม (ครั้งละไม่เกิน ๒ คน)	
อนุกรรมการและเลขานุการ	นางสุณี	กระจำวุฒิชัย
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	นางสาวเพ็ญพรรณ	เพ็ญพงศ์
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	นายจักรกฤษณ์	มณีปิยะสุต
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	นายเกียรติกมล	จ้งไส

คณะบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา			
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี		(นายจตุรงค์ ปัญญาดี)	
หัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี		(นายระพีพันธุ์ สรีวัฒน์)	
ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้าง เอกลักษณ์ของชาติ		(นายสุรินทร์ เงินรูปงาม)	
บรรณาธิการ			
นางสาวทรงสรรค์	นิลกำแหง		
ผู้ช่วยบรรณาธิการ			
นางลินดา	อิศรางกูร ณ อยุธยา	นางสุณี	กระจำวุฒิชัย
นางสายใจ	แจ่มจิราวรรณ		
กองบรรณาธิการ			
นางกนิษฐา	กิตติสถาพร	นางจันทิ	หาทรัพย์
นางสุรีพร	เกียรติานิวน	นายเมธี	เผื่อนทอง
นายประยุทธ	ปัญญาศิริ	นายนพพร	บุญแก้ว
นางสมาลี	เกตุแก้ว	นางสาวมัทวรรณ	นครไทย
นางรัชณี	ศรีสุข	นายจักรกฤษณ์	มณีปิยะสุต
นางสาวเพ็ญพรรณ	เพ็ญพงศ์	นางสาวนันท์	นันทกิจ
นายเกียรติกมล	จ้งไส		
ศิลปกรรม			
นายปรีชา	ฉัตรเนตร		
นางสาวเยาวภา	ทิพย์ประทุม		

สารบัญ

ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑๑๖ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๓

๓ บทบรรณาธิการ

๕ ภาพชุด บัวกลางบึง

๑๓ มนต์เสน่ห์แห่งบัว พืชรากบัวบัว
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรินทร์ อัครกุลธร

๓๐ บัวราชินีแห่งไม้เท้า
คุณหญิงคนिता เลชะกุล

๓๖ ตามหา ๙ ศิลปินพื้นบ้านบนแผ่นดินของเรา
ที่ได้แสดงถวายเฉพาะพระพักตร์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทิพย์วรรณ ชุ่มเพ็งพันธุ์

๔๘ ชีวิตใหม่ของนักเรียนทุนพระราชทาน
การศึกษาสงเคราะห์
ทรงสรรค์ นิลกำแหง

๕๕ ความพิเศษของเสาเรือนไทยภาคกลาง
รองศาสตราจารย์สมใจ นิ่มเล็ก ราชบัณฑิต

๖๒ ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์
กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร
กับการศึกษาของกุลสตรีไทย
ขวัญแก้ว วัชโรทัย

๖๖ ความลงตัวและไม่ลงตัวของรูปและเสียง
รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา กาญจนวรรณ

ความรอบรู้สำหรับนักแปล ๓๒

รองศาสตราจารย์มาลีหัต พรหมทัตตเวที

จาก “กัณฑ์แดง” สู่ “กมรแดง” ๔๕
และ “กุ่มภาแดง”
ดร.ศานติ ภัททิคำ

ธรรมะคือคุณากร ๕๐
ทางปฏิบัติเพื่อความสุข
วิจิตร อวาทกุล

ปณิณกะไทย บุคคล ข่าวสาร ภาษา หนังสือ ๕๒

• การจัดงานสัปดาห์ส่งเสริมศาสนา
และจริยธรรม

• “แผ่นดินของเรา ร่วมเย็นใต้พระบารมี” ๕๓

กิจกรรมเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาส
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ และเนื่องใน
โอกาสวันชาติไทย ระหว่างวันที่ ๑ - ๕ ธันวาคม
๒๕๕๓ ณ พระลานพระราชวังดุสิต

• ปฏิทินกิจกรรมเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ๕๔
ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๓

• มาใช้คำไทยกันเถิด ๕๕

บทบรรณาธิการ

ภูมิรัตน ๑๑๑๑๑

(สมุทโฆษคำฉันท์)

บัว มิใช่เป็นเพียงพันธุ์ไม้ที่กล่าวถึงในวรรณคดีไทยมาทุกยุคทุกสมัย หากยังเป็นไม้ดอกที่อยู่ในวิถีชีวิตไทยตั้งแต่เกิดจนตาย **บัวจงกลณี** ภาพปกของวารสารไทยฉบับนี้เป็นบัวพันธุ์ไทยแท้ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย มีชื่อปรากฏในไตรภูมิภูมิกถา และเป็นบัวที่มีในประเทศไทยเท่านั้น ปัจจุบันขยายพันธุ์ปลูกอยู่ที่พิพิธภัณฑ์บัวสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเปิดให้ประชาชนเข้าชมบัวนานาพรรณได้ทุกวัน โดยไม่เสียค่าเข้าชม ภาพสีสวยสุด “บัวกลางบึง” และบทความเกี่ยวกับบัว ทั้งในด้านการอนุรักษ์และพัฒนาสายพันธุ์ ตลอดจนความรู้ทางโบราณคดี ศิลปะ และวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับบัว กองบรรณาธิการได้สรรหามาประกอบกันเป็นเรื่องเอกประจำฉบับ

ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๓ พรรษา ในเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ มีบทความเฉลิมพระเกียรติเรื่อง การตามหา ๙ ศิลปินพื้นบ้าน บนแผ่นดินของเราที่ได้แสดงถวายเฉพาะพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ เรื่องชีวิตใหม่ของนักเรียนทุนพระราชทานการศึกษาสงเคราะห์ ส่วนบทความอื่นๆ และ คอลัมน์ประจำฉบับ ล้วนได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เขียนที่ส่งมาอำลาปีเก่าและ สวัสดีปีใหม่กับผู้อ่านทุกท่าน

ทรงสรรค์ นิลกำแหง
บรรณาธิการ

พระราชดำรัสในการเสด็จออกมหาสมาคม
ในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๕๓
ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
วันอาทิตย์ ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓

ขอขอบพระทัยและขอบใจท่านทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง ที่มีไมตรีจิตพรั่งพร้อมกันมาให้พรวันเกิด รวมทั้งให้คำมั่นสัญญาโดยประการต่างๆ ข้าพเจ้าขอสนองพรและไมตรีทั้งนั้นด้วยใจจริงเช่นกัน.

บ้านเมืองของเราเป็นปึกแผ่นมั่นคง และร่มเย็นเป็นปรกติสุขสืบมาช้านาน เพราะเรามีความยึดมั่นในชาติ และต่างร่วมแรงร่วมใจกันบำเพ็ญกรณียกิจต่างๆ ตามหน้าที่ โดยถือประโยชน์ส่วนรวมของชาติ เป็นเป้าหมายสูงสุด. ท่านทั้งหลายในมหาสมาคมนี้ ตลอดจนคนไทยทุกหมู่เหล่า จึงควรจะได้ทำความเข้าใจในหน้าที่ของตนให้กระจ่าง แล้วตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ด้วยความไม่ประมาท และด้วยความมีสติรู้ตัวอยู่เสมอ เพราะการกระทำโดยประมาท ขาดความรอบคอบ เป็นเหตุให้เกิดความผิดพลาดเสียหายในหน้าที่ และการกระทำโดยขาดสติยังคิด ขาดเหตุผลความรู้จักถูกผิดนั้น เป็นเหตุให้เกิดความหลงความลืมหุน นำพาให้กระทำสิ่งที่มีโทษหน้าที่โดยชอบได้ ซึ่งเป็นอันตรายมาก อาจนำความเสื่อมสลายมาสู่ตนเอง ตลอดจนประเทศชาติได้. จึงขอให้ทุกคนได้สังวรระวังให้มาก และระคับระคองกายใจให้เที่ยงตรงหนักแน่น ในอันที่จะปฏิบัติภารกิจของตนให้ถูกต้องตามหน้าที่ เพื่อความมั่นคง และเพื่อประโยชน์สุขอันยั่งยืนของชาติไทยเรา.

ขออำนาจแห่งคุณพระรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จงดุ่มครองรักษาท่านให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย และอำนวยสุขสิริสวัสดิ์ พิพัฒนามงคล ให้สัมฤทธิ์แก่ท่านทุกท่าน.

บัวกลางน้ำ

อุมลชาติ
นานกลางวัน

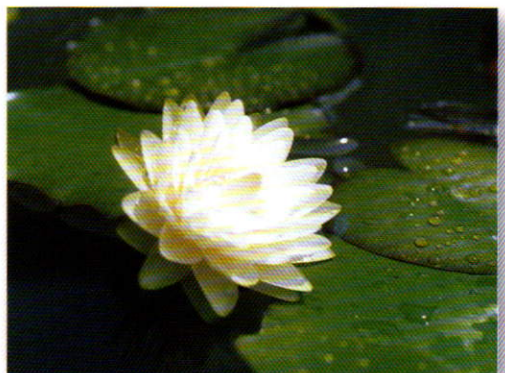

บัววิกตอเรีย, บัวกระดัง
Victoria amazonica

อุมลชาติปั้นต้น
นานกลางวัน

แกลดสไตน์
Nymphaea 'Gladstoniana'

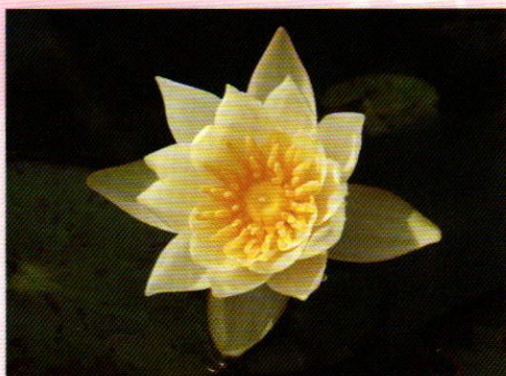
สโนว์บอล กอนเนียร์
Nymphaea 'Snowball Gonnere'

คอมานเช่
Nymphaea 'Comanche'

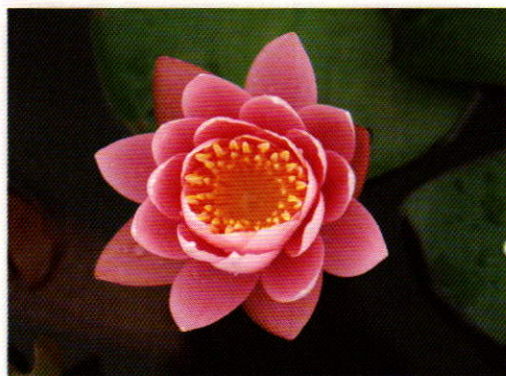
ฮอลแลนด์
Nymphaea 'Hollandia'

เฮลโวล่า
Nymphaea 'Helvola'

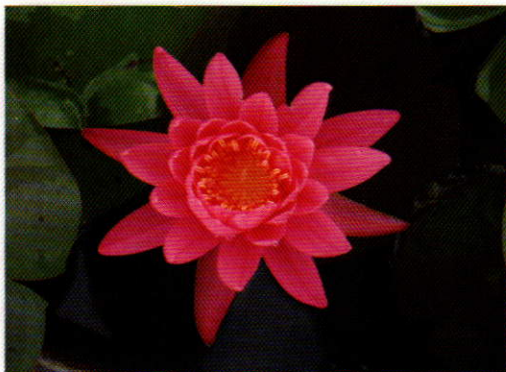
มิสสยาม
Nymphaea 'Miss Siam'

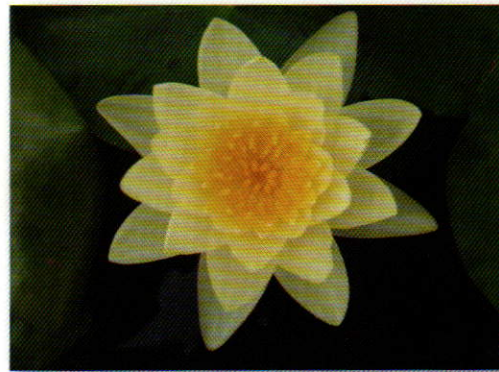
พิงค์บิวตี้
Nymphaea 'Pink Beauty'

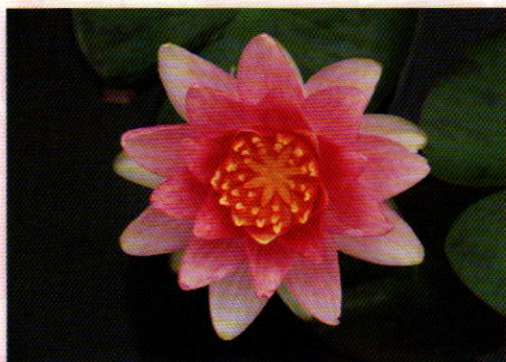
มังคลอุบล
Nymphaea 'Mangkala Ubol'

เมย์ล่า
Nymphaea 'Mayla'

โครมาเทลล่า
Nymphaea 'Chromatella'

ยิปซี
Nymphaea 'Gypsy'

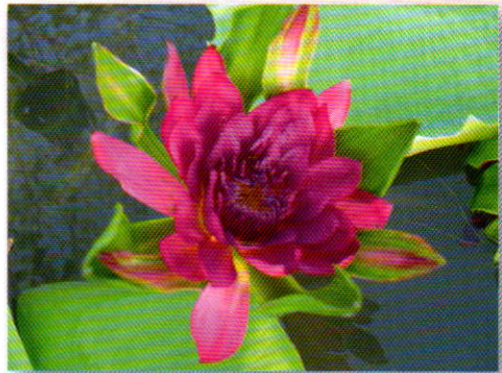

ลิตเติลซู
Nymphaea 'Little Sue'

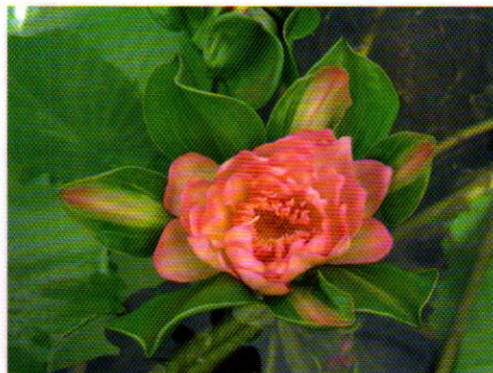
อุบลชาติลัมลูก
มาหนักกลางวัน

คิงออฟสยาม, ฉลองขวัญ
Nymphaea 'King of Siam'

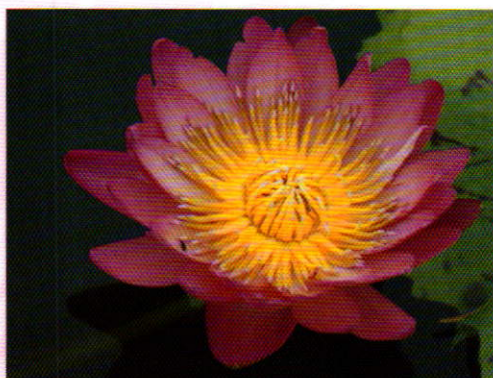
นางกวักแดง
Nymphaea 'Nangkwaug Dang'

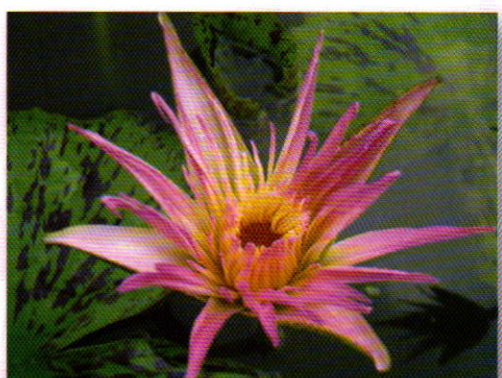
นางกวักส้ม
Nymphaea 'Nangkwaug Som'

นิมเพีย อิมมูทาบิลิส
Nymphaea 'Immutabilis'

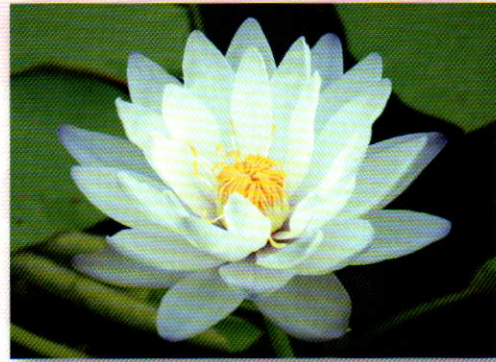
แสงระวี
Nymphaea 'Sangravee'

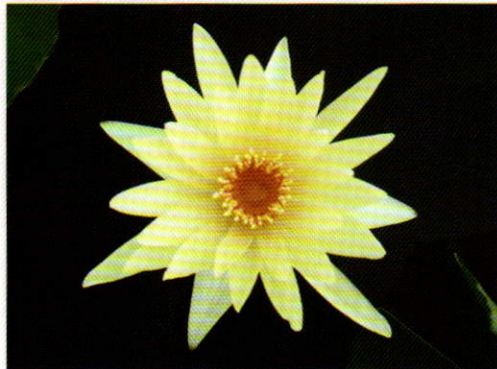
รินลอุบล
Nymphaea 'Rinraubon'

ดูเบ็นยานา
Nymphaea 'Daubenyana'

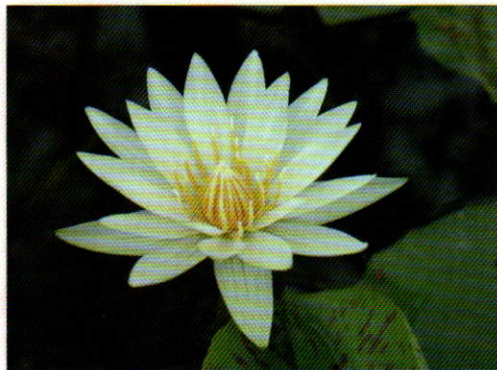
นิมเพีย ใจแกนเดีย ไฮบริด
Nymphaea 'Gigantea Hybrid'

เหลื่องกาญจนา
Nymphaea 'Lueang Garnjana'

ทองสุก
Nymphaea 'Thongsook'

มิสซิสจอร์จ เอช ปริง
Nymphaea 'Mrs. George H. Pring'

อัลเบิร์ต กรีนเบิร์ก
Nymphaea 'Albert Greenberg'

ลามประเสริฐ
Nymphaea 'Larpprasert'

สุธาสีโนบล
Nymphaea 'carpensis var zanzibariensis'

เจนเนอรัล เพอร์ซิง
Nymphaea 'General Pershing'

มิสซิสเอ็ดเวิร์ดส์ วิทเทคเกอร์
Nymphaea 'Mrs. Edward Whitaker'

ไดเรกเตอร์ จอร์จ ที. มัวร์
Nymphaea 'Director George T. Moore'

ใจแกนเตีย อัลเบิร์ต เดอ ลาสแตง
Nymphaea gigantea 'Albert de Lastang'

จงกลนี
Nymphaea 'Jongkolnee'

ใจแกนเตีย ไวโอลาเซีย, บัวักษ์ออสเตรเลีย
Nymphaea gigantea 'Hooker'

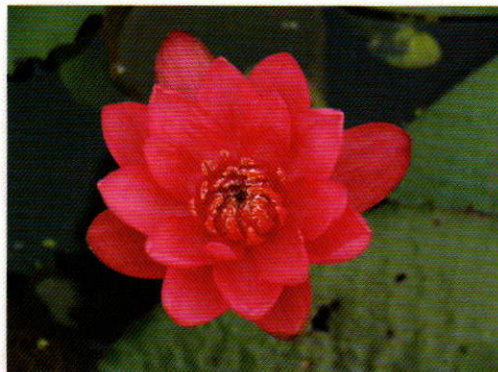
อุบลชาติลัมลูก
นานกลางคืน

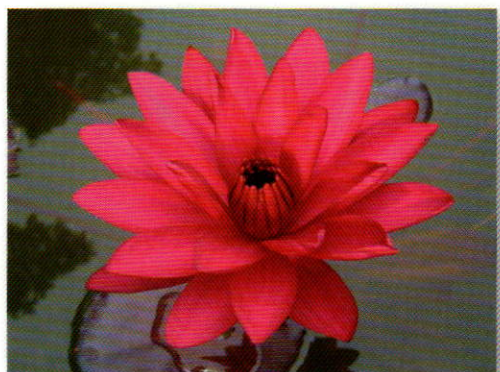
ธัญธร
Nymphaea 'Thanyatron'

บัวชมพูซีลอน
Nymphaea 'Chompoo Celon'

แม่พลอย
Nymphaea 'Maeploi'

ธัญภาพ
Nymphaea 'Thanyakan'

เรดแฟลร์
Nymphaea 'Red Flare'

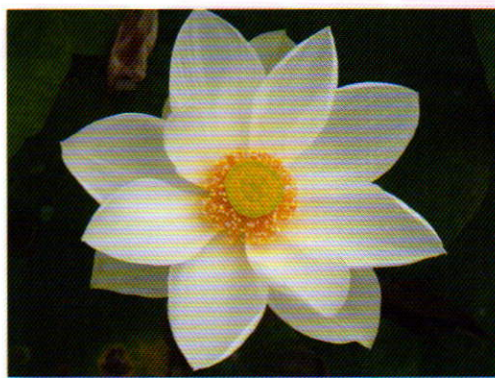

บัวขาว, เสวตอปุล, โกมุท
Nymphaea 'lotus Linn'

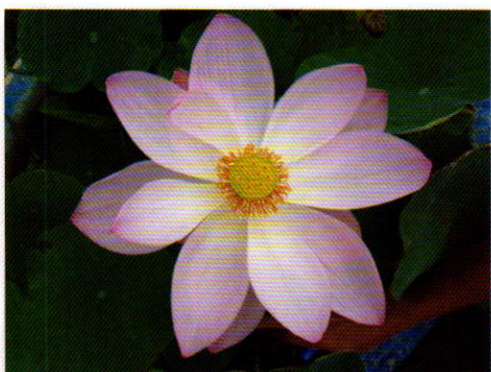
มกราคม
วันลอยกระทง วันกลางคืน

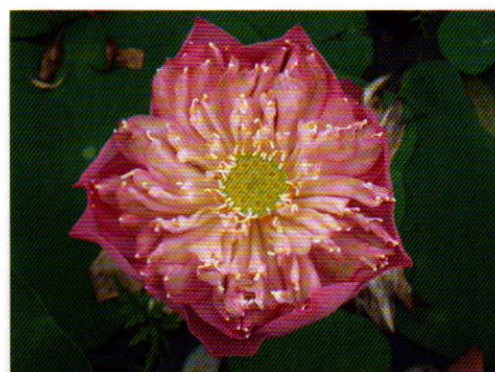
บัวหลวงพระราชินี
Nelumbo nucifera Gaertn.

บัวหลวงขาว
Nelumbo nucifera Gaertn.

บัวหลวงชมพู
Nelumbo nucifera Gaertn.

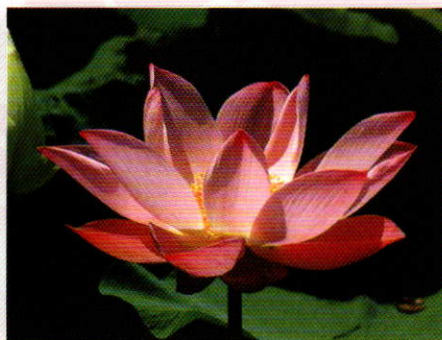
บัวหลวงสัตตบงกช
Nelumbo nucifera Gaertn.

บัวหลวงสัตตบุษย์
Nelumbo nucifera Gaertn.

บัวปทุม

บัวปัทมา

บัวบุญศรี

สมัยสุโขทัย เมื่อสร้างวัด ขุดสระพังแล้วจะปลูกบัวถวายเป็นพุทธบูชา

มนต์เสน่ห์แห่งบัว

พิพิธภัณฑบัวมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภูรินทร์ อัครกุลธร*

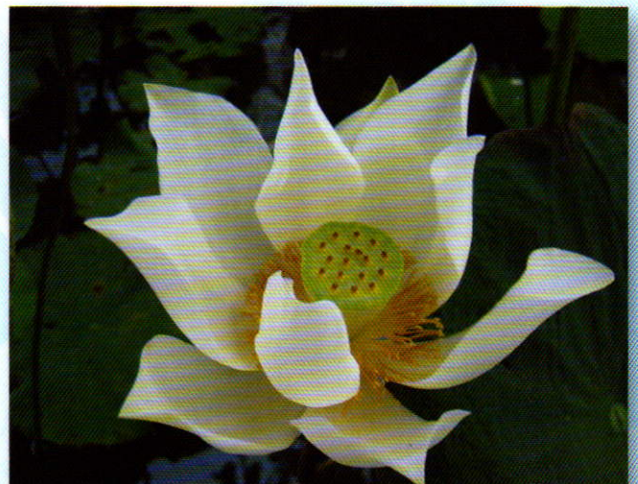
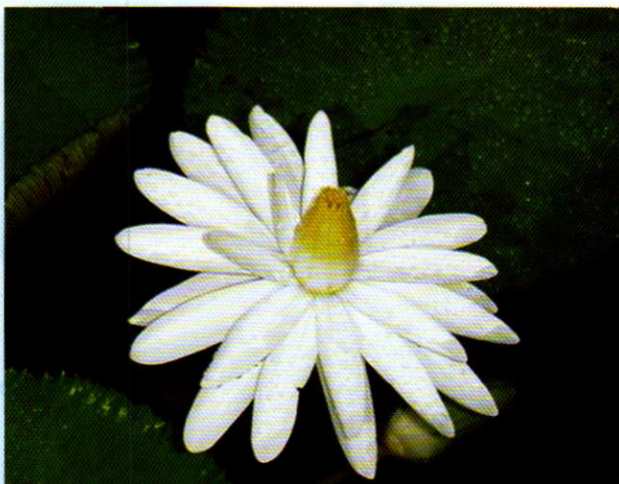
ประวัติบัว

บัว เป็นพืชที่มีบทบาทในโลกมาแต่โบราณแล้ว จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีการค้นพบดอกบัวแห่งในสุสานของกษัตริย์รามาสเสและตุตันคาเมน แห่งอียิปต์ ซึ่งมีอายุ ๓,๐๐๐-๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว ชาวอียิปต์เรียกดอกบัวว่า “บัวศักดิ์สิทธิ์แห่งลุ่มน้ำไนล์” (The sacred lotus of the Nile) ตอนแรกเข้าใจว่าเป็นบัวหลวง จึงเรียกว่า “บัวหลวงอียิปต์” (Egyptain lotus) แต่เมื่อนำมาศึกษาโดยนักอนุกรมวิธานพบว่า เป็นอุบลชาติจำพวกบัวสาย จึงให้ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Nymphaea lotus*

ส่วนในบริเวณลุ่มแม่น้ำสินธุ ประเทศอินเดีย ได้มีการขุดค้นพบซากโบราณสถานโบราณวัตถุ พบว่ามีลวดลายรูปทรงดอกบัวและกลีบบัวหลวงจำนวนมาก นอกจากนี้ยังพบเมล็ดบัวหลวง (*Nelumbo nucifera* Gaertn) ณ เหมืองถ่านหินแห่งหนึ่งในแมนจูเรีย และจีน มีอายุระหว่าง ๓,๐๐๐-๔,๐๐๐ ปี

บัวเป็นชื่อเรียกของไม้น้ำที่มีใบลอยหรือชูพ้นน้ำ ดอกหลากสี เห็นได้ทั่วไปตามแหล่งน้ำที่เราๆ ท่านๆ รู้จัก ที่จริงแล้วมีการกล่าวถึงไม้น้ำชนิดนี้มานานมากแล้ว ในแหล่งอารยธรรมต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งมีความเกี่ยวข้องหรือมีหลักฐานเป็นภาพปรากฏตามแหล่งวัฒนธรรมสำคัญๆ ทั้งในอียิปต์ เมโสโปเตเมีย จีน อินเดีย ฯลฯ

อุบลชาติ และ ปทุมชาติ ก็เป็นชื่อเรียกของบัวเช่นกัน แต่เป็นชื่อเรียกคำกลางๆ ที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีสันสกฤต “อุบลชาติ” แปลงมาจากคำว่า อปฺพล ในภาษาบาลี หรือ อุตฺพล ในภาษาสันสกฤต หมายถึง บัวกินสาย บัวก้านอ่อน บัวผัน บัวเผื่อน บัวขาบ ที่นักพฤกษศาสตร์จัดอยู่ในวงศ์ (Family) เดียวกัน คือ Nymphaeaceae ชื่อสามัญในภาษาอังกฤษคือ Waterlily

*ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑบัว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ส่วน “ปทุมชาติ” นั้น แปลงมาจากคำว่า ปทุม ในภาษาบาลี หรือ ปทุม ในภาษาสันสกฤต หมายถึง บัวหลวง หรือบัวก้านแข็ง นักวิทยาศาสตร์จัดอยู่ในวงศ์ (Family) Nelumbonaceae ชื่อสามัญในภาษาอังกฤษ คือ Lotus

“บัว” ราชนิแห่งไม้น้ำ

นักพฤกษศาสตร์ได้จัดสกุล (genus) ของไม้น้ำ ที่คนไทยเรียกว่า “บัว” หรืออุบลชาติ ไว้ในวงศ์ Nymphaeaceae เพราะลักษณะของใบและดอกที่ชูช่ออยู่เหนือน้ำ และความงามของดอกบัวที่เบ่งบาน ประดูความงามของหญิงสาวหรือเจ้าสาว คำว่า “Nymph” มาจากรากศัพท์ภาษากรีกแปลว่า “สาวน้อย” (a beautiful young woman) หรือ “เทพธิดาที่อยู่ในน้ำ” และจากลักษณะเด่นอื่นๆ นอกเหนือจากความงามของบัว อาทิ บัวมีหลากหลายพันธุ์ ดอกมีสารพัดสี บางพันธุ์มีดอกสีน้ำเงิน ซึ่งพบได้ยากในไม้ดอกอื่นๆ แม้แต่ในดอกเดียวกันก็อาจมีหลายสี หรือบางพันธุ์มีการเปลี่ยนสีของดอกไปเรื่อยๆ ตามระยะเวลาการบาน ดอกบัวยังไม่เหมือนพืชชนิดอื่นอีกที่เมื่อดอกบานแล้วก็บานเลย แต่ดอกบัวจะบานแล้วก็หุบ เมื่อหุบแล้วก็บานได้ใหม่อีก ดอกบัวบางพันธุ์ยังมีกลิ่นหอม นอกจากนี้บัวยังเป็นพืชที่ปลูกได้ง่ายและดูแลง่าย สามารถขึ้นเองได้ตามธรรมชาติ สมญาของบัวที่ได้รับว่าเป็น “ราชนิแห่งไม้น้ำ” ทั้งมวล จึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

ประเภทของบัว

โดยทั่วไปนักพฤกษศาสตร์ได้จัดแบ่ง “บัว” ไว้เป็น ๓ สกุล ได้แก่

๑. สกุลบัวก้านแข็ง (Nelumbo) ปทุมชาติ ได้แก่ บัวหลวง ชื่อสามัญ Lotus จัดอยู่ในวงศ์ Nelumbonaceae ลักษณะเด่น คือ ก้านใบและก้านดอกจะชูเหนือน้ำ ลักษณะใบสีเขียวอมเทา ใบค่อนข้างกลมคล้ายจาน

ขอบใบเรียบ หน้าใบไม่จับน้ำ ก้านใบและก้านดอกมีหนามอ่อนๆ ดอกมี ๒ ประเภท คือ ดอกซ้อนและดอกกลา มี ๓ สี คือ ชมพู ขาว และเหลือง

๒. สกุลบัวก้านอ่อน (Nymphaea) อุบลชาติ ได้แก่ บัวผัน บัวเผื่อน บัวยักซ์ บัวจงกลนี และบัวสาย ชื่อสามัญ Waterlily จัดอยู่ในวงศ์ Nymphaeaceae มีอยู่ ๒ ประเภท คือ ประเภทบานกลางวัน และประเภทบานกลางคืน

๒.๑ ประเภทบานกลางวัน (Tropical Day Blooming Waterlily) มีอยู่ ๒ ชนิด คือ

๒.๑.๑ อุบลชาติยืนต้น (Hardy Waterlily) ได้แก่ บัวฝรั่ง ซึ่งเป็นบัวที่มีถิ่นกำเนิดในเขตหนาวถึงอบอุ่น ลักษณะใบกลม ขอบใบเรียบ ดอกเป็นรูปทรงถ้วย ลอยอยู่เหนือผิวน้ำ ออกดอกเป็นชูด ชูดละ ๓-๔ ดอก ติดต่อกัน ๒-๓ เดือน ดอกมีกลิ่นหอมอ่อนๆ มี ๕ สี คือ ขาว ชมพู แดง เหลือง และสีอมแสด

๒.๑.๒ อุบลชาติลีลลุก (Tropical Waterlily) ได้แก่บัวผัน บัวเพื่อน บัวยักษ์ และบัวจงกลนี เป็นบัวที่มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อน

– **บัวผัน บัวเพื่อน** เป็นบัวใบหยัก ขอบใบไม่เรียบ ดอกชูพ่นน้ำ ดอกดกและออกดอกมาทดแทนกันตลอดเวลา กลีบดอกเรียวยาวแหลมเวลาบานจะแผ่ออก ดอกมีกลิ่นหอมมาก ดอกมี ๔ สี คือ ขาว ชมพู แดง เหลือง แสด ฟ้าคราม ม่วงแดง ม่วงน้ำเงิน และสีเหลือง (สีเหลืองมีสีฟ้าเหลืองเหลืองเขียว)

– **บัวยักษ์, บัวยักษ์ออสเตรเลีย (Gigantea)** เป็นบัวพื้นเมืองของทวีปออสเตรเลีย ใบและดอกมีขนาดใหญ่ เป็นบัวใบหยัก ขอบใบไม่เรียบ ดอกชูพ่นน้ำ ดอกดกและออกมาทดแทนกันตลอดเวลา มีกลิ่นหอมเล็กน้อย มี ๒ สี คือ สีขาว และสีม่วง

– **บัวจงกลนี** เป็นบัวพื้นเมืองของไทย มีแห่งเดียวในโลก มีการกล่าวถึงตั้งแต่สมัยสุโขทัย ลักษณะใบรี ขอบใบหยัก ออกดอกดกและทยอยออก ดอกมีสีชมพูอ่อน กลิ่นหอมเล็กน้อย ดอกทยอยเหี่ยวพิน้ำ ดอกบานแล้วไม่หุบ

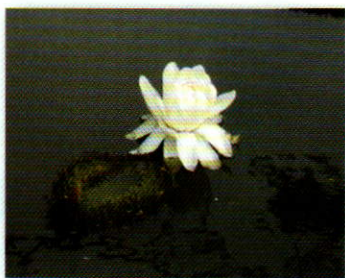
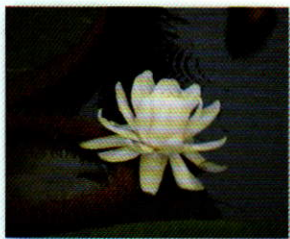
๒.๒ ประเภทบานกลางคืน (Tropical Night Blooming Waterlily) ได้แก่บัวกินสายหรือบัวสาย เป็นบัวใบหยัก ขอบใบไม่เรียบ ดอกชูพ่นน้ำ ดอกดกและออกมาทดแทนกันตลอดเวลา ดอกมีกลิ่นหอมอ่อนๆ ดอกมี ๓ สี คือ ขาว แดง และชมพู

๓. สกุลบัววิกตอเรีย (Victoria) หรือบัวกระดังงา

จัดอยู่ในวงศ์ Nymphaeaceae เป็นบัวพื้นเมืองของทวีปอเมริกาใต้ มีคนนำไปปลูกบนเกาะอังกฤษได้สำเร็จในสมัยที่สมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรียแห่งอังกฤษครองราชย์อยู่ จึงนำชื่อพระองค์มาเป็นชื่อสกุลของบัวชนิดนี้ เป็นการเทิดพระเกียรติพระราชินีอังกฤษด้วย

ลักษณะเด่นของบัวพันธุ์นี้คือ ลำต้นอยู่ใต้ดิน ใบเป็นใบเดี่ยว ลักษณะกลมมีขนาดใหญ่มาก ลอยแต่ะผิวน้ำ ขอบใบยกสูงคล้ายกระดังงา ใบและก้านใบมีหนามแหลม ดอกมีกลิ่นหอม หทยอยออกดอก กลีบดอกชั้นนอกมีหนามแหลม ปกติดอกจะบานกลางคืน เมื่อแรกที่ดอกบานจะมีสีขาวแล้วจึงเปลี่ยนสีเป็นชมพูและแดงเข้ม

การขยายพันธุ์

บัวหลวง ขยายพันธุ์ด้วยเหง้า ไหล หรือเมล็ดก็ได้ แต่นิยมใช้ไหลโดยการแยกไหลที่แตกใบอ่อนจากเหง้าประมาณ ๒ ข้อ นำไปปลูกในกระถางปลูก อย่าให้ยอดของไหลและใบเลี้ยงหักเป็นอันตราย กลบดินไม่ให้ต้นลอย

บัวฝรั่ง ขยายพันธุ์ด้วยเหง้าหรือต้นอ่อน โดยแยกต้นอ่อนจากเหง้าต้นแม่มาปลูกเลี้ยงให้โตในภาชนะที่ควบคุมระดับน้ำได้ หรือรอให้ต้นอ่อนโตเป็นเหง้าใหม่แล้วตัดเหง้าที่มีใบมีดอกมาปลูกในภาชนะปลูก การปลูก

ต้องปลูกชิดขอบอ่างให้ส่วนยอดพุ่งไปกลางอ่าง เนื่องจากบัวฝรั่งเจริญในแนวราบ

บัวผัน บัวเผื่อน ขยายพันธุ์ด้วยหัว ต้นอ่อนเมล็ด และต้นกลางใบ สำหรับหัวและเมล็ดต้องนำไปเพาะให้เกิดต้นใหม่ก่อน ส่วนต้นอ่อนและต้นกลางใบที่มีรากแล้วนำมาปลูกได้เลย การปลูกต้องปลูกกลางภาชนะเพราะบัวผันบัวเผื่อนเจริญในแนวตั้ง

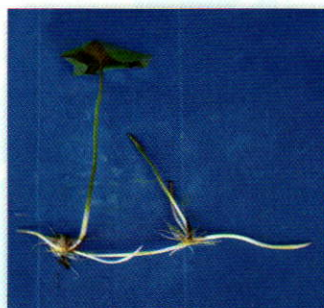
บัวจงกลณี ขยายพันธุ์ด้วยหัวหรือต้นอ่อน ปลูกกลางภาชนะ ขอบน้ำลึก

บัวยักษ้ออสเตรเลีย ขยายพันธุ์ด้วยหัวหรือต้นอ่อน ภาชนะปลูกต้องมีความกว้างและลึก ปลูกกลางภาชนะ เหมาะที่จะปลูกลงสระน้ำ

บัวสาย ขยายพันธุ์ด้วยหัว ต้นอ่อน ไหล ภาชนะปลูกต้องมีความกว้างและลึก ปลูกกลางภาชนะ เหมาะที่จะปลูกลงสระน้ำ

ดินในการปลูกบัวควรเป็นดินเหนียวมีค่า pH เป็นกลางระดับ ๗ การปลูกบัวในภาชนะปลูกควรใส่ดินประมาณ ๑/๔ - ๑/๒ ของภาชนะปลูก หากปลูกลานๆ ควรมีการเปลี่ยนถ่ายดินออก สังเกตจากดินมีความแน่นทึบ

การปลูกบัวในสระน้ำลึก ควรมีการปรับระดับของบัวที่ปลูกโดยการทยอยลดตามระดับความลึกของสระน้ำไปเรื่อยๆ จนถึงจุดที่ต้องการปลูก เช่น การปลูกบัวผัน บัวสาย บัวยักษ บัวจงกลณี และบัววิกตอเรีย เป็นต้น

การดูแลรักษา

น้ำ การปลูกบัวในภาชนะปลูกต้องหมั่นตรวจดูน้ำสำหรับ และตะไคร่น้ำ น้ำต้องใสสะอาดไม่มีสีคล้ำ กรณีน้ำเสียเกิดจากการเน่าของใบและดอกที่แก่จะต้องเด็ดก้านใบและก้านดอกทิ้งโดยเด็ดที่โคนต้น หากน้ำยังไม่ใสให้เปลี่ยนถ่ายน้ำออกแล้วเติมใหม่ ส่วนสำหรับ และตะไคร่น้ำให้เก็บหรือใช้ภาชนะตักออกทิ้ง และที่สำคัญอย่าปล่อยให้น้ำในภาชนะแห้ง

การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยบัวที่ใช้โดยทั่วไปเป็นสูตรเสมอ คือ ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ ประมาณ ๑ ช้อนโต๊ะ ห่อกระดาษฝงโคนต้น อาจเป็นลูกกลอน หรือปุ๋ยอัดก้อนก็ได้

โรคและแมลง โรคและศัตรูของบัวซึ่งผู้ปลูกมักประสบปัญหา ได้แก่

- **โรคใบจุด** เกิดจากเชื้อรา อาการจะเป็นที่ใบมีจุดวงกลมสีเหลืองแล้วเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล แก้ไขโดยเด็ดใบทิ้ง หรือฉีดพ่นด้วยสารเคมีป้องกันเชื้อรา
- **เพลี้ยไฟ** ลักษณะตัวสีขาวเล็ก จะเกาะอยู่หลังใบดูดกินน้ำเลี้ยงทำให้บัวไม่เจริญเข้าทำลายดอกและก้านดอก จะทำให้ดอกตูมเหี่ยวแห้งเป็นสีดำ ไม่บาน
- **เพลี้ยอ่อน** ลักษณะตัวเล็กๆ สีน้ำตาลดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณโคนก้านดอกก้านใบใต้และบนใบอ่อน จะทำให้ดอกและใบมีขนาดเล็กสีเหลืองซีดและแห้งตาย
- **หนอนพับใบ** เกิดจากผีเสื้อกลางคืนมาวางไข่บนใบจนฟักเป็นตัว หนอนจะกัดกินและดูดน้ำเลี้ยงจากใบแล้วพับใบปิดทับตัวเพื่อเข้าดักแด้ และป้องกันศัตรูพวกนกต่างๆ
- **หอย** ได้แก่ หอยขม หอยโข่ง หอยเชอรี่ ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยจะดูดน้ำเลี้ยงจากใบอ่อนและกัดกินใบบัว การกำจัดโดยการจับทำลายทิ้งทั้งตัวเป็นและไข่หอย

สารเคมีที่แนะนำในการกำจัดโรคและแมลงได้แก่ อีซอทริน ๖๐, พอสซ์, เซฟวิน ๘๕, แลนเนท, ไพเรทริน เป็นต้น ผสมกับยาจับใบและควรฉีดพ่นในช่วงเย็นวันที่ไม่มีฝนตก ทุก ๑ เดือน

“บัว” เป็นพืชปัจจัยสี่

บัวเป็นพืชมหัศจรรย์

ชนิดหนึ่งของโลก มนุษย์เรดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เมื่อพูดถึงบัวแล้ว มีพร้อมในปัจจัยสี่ คือเป็นอาหาร คนไทยนำบัวมาประกอบเป็นอาหารทั้งคาวและหวานมากมาย **เครื่องนุ่งห่ม** เราสามารถนำเส้นใยบัวจากก้านใบ ก้านดอก มาทำเป็นเส้นด้ายและทอเป็นผ้า เครื่องนุ่งห่มได้ ตัวอย่าง ประเทศพม่า ที่ทะเลสาบอินเล ชาวพื้นเมืองนำเส้นใยมาทอเป็นผ้า ส่วนที่**อยู่อาศัย** ใบบัวมีขนาดใหญ่ โดยเฉพาะบัวหลวงบางสายพันธุ์มีขนาดเป็นเมตร นำมาตากแห้งและเคลือบสารเพิ่มความเหนียวใช้มุงหลังคาบ้าน หรือที่อยู่อาศัยได้ หรือแม้แต่ทำเป็นร่มบังแดด ป้องกันความร้อนได้ ส่วนปัจจัยสุดท้ายเป็น**ยารักษาโรค** บัวไม่ว่าจะเป็นบัวสาย หรือบัวหลวง ในแต่ละส่วนของลำต้น ก้านใบ ก้านดอก ใบ หรือ ดอก นำมาเป็นสมุนไพรหรือยารักษาโรคได้ ทั้งยาแผนโบราณ และมีสรรพคุณเทียบเท่าแผนปัจจุบัน เช่น ดีบัว เกสรบัว กลีบดอก ใบ ก้านใบ ก้านดอก เหง้า เป็นต้น

ข้าวห่อใบบัว

ดีบัว

การทอผ้าจากใยบัว

การนำใบบัวมาประยุกต์ใช้

“บัว” กับวิถีไทย

บัวเป็นไม้มงคล เป็นทั้งอาหารกายและอาหารใจ อาหารกายได้กล่าวมาแล้วใน “บัว” เป็นพืชปัจจัยสี่ ส่วนบัวเป็นอาหารใจ หมายความว่า บัวเป็นราชินีแห่งไม้น้ำ มีสีหลากหลาย สวยงาม (มี ๔ สี แดง ขาว ชมพู เหลือง แสด ม่วงแดง ม่วงน้ำเงิน ฟ้ามรกต และ สีเหลือง) และดอกบัวมีกลิ่นหอม ทำให้ชวนดม ชื่นใจ อีกประการหนึ่ง ใบบัวมีความหลากหลาย เช่น ใบสีเขียว สีแดงน้ำตาล ใบลายกระ ใบลายพราง ทำให้นาพิศวงชวนชมมากขึ้น ดอกบัวบานและก็หุบได้ หากเป็นกลุ่มบัวบานกลางวัน เข้ามาที่บ้าน เย็นก็หุบ กลุ่มบัวบานกลางคืน ค่ำมาก็บาน เข้ามาสายๆ ก็หุบ อยู่อย่างนี้ ๓-๔ วัน (บัวบานแล้วก็หุบอยู่อย่างนี้ ๓-๔ วัน แต่บุคคลใดได้มาชมความงามของดอกบัวแล้วหัวใจจะบานไม่รู้หุบ)

“บัว” กับพระพุทธศาสนา

พูดถึงคนในแถบเอเชียที่นับถือศาสนาพุทธ เรารู้จักบัวมากกว่า ๒,๕๐๐ ปีแล้ว เพราะพระพุทธเจ้า ประสูติมาและย่างพระบาทไป ๗ ก้าว มีดอกบัวขึ้นมารองรับ ๗ ดอก ในพุทธประวัติ และเรานิยมใช้ดอกบัวบูชาพระไม่ว่าจะเป็นพระพุทธรูป หรือพระสงฆ์ เพราะเราถือว่าบัวเป็นดอกไม้บริสุทธิ์ซึ่งเกิดจากโคลนตม เวลาโผล่พ้นน้ำ และเมื่อบาน มีความสะอาดบริสุทธิ์เหนืออื่นใด จึงนิยมนำมาไหว้พระ

“บัว” กับศิลปวัฒนธรรม

บัวเป็นพันธุ์ไม้น้ำ ที่นิยมใช้รูปดอกเป็นสัญลักษณ์ในทางพระพุทธศาสนา และศาสนาพราหมณ์ อันหมายถึงความบริสุทธิ์ผุดผ่อง ดอกบัวหลวงเป็นต้นเค้าของพุทธศิลป์ไทย และเป็นองค์ประกอบเชิงศิลปะ ที่นิยมทำเป็นรูปรองพระพุทธรูปปฏิมากร สถูปเจดีย์ อาคารที่สร้างขึ้นสำหรับสถาบันพระมหากษัตริย์ อาคารสำหรับสถาบันทางพระพุทธศาสนา เทวรูป และเครื่องราชูปโภค

“บัว” กับวัฒนธรรมไทย

การไหว้ “บงกชกร” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยและมีความหมายว่า มือมีรูปอย่างดอกบัว การพนมมือเหมือนดอกบัวตูม ปกติเราใช้ดอกบัวตูมบูชา

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และผู้ที่มีอายุมากกว่า ซึ่งเป็นการแสดงถึงความเคารพ บูชา สักการะ บ่งบอกถึงความอ่อนน้อม

“บัว” งานประเพณีและความเชื่อ

มีคำกล่าวว่าบัวมีความเกี่ยวข้องกับคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย ตั้งแต่เกิด ในความเชื่อแต่โบราณกาลว่า ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ใกล้คลอดหากได้ดื่มน้ำต้มจากดอกบัวที่นำคัถวันทารอบพระอุโบสถแล้ว จะทำให้คลอดลูกง่าย ซึ่งเป็นความเชื่อในบางพื้นที่ของประเทศไทย เมื่อคลอดแล้วเด็กนิยมไว้ผมจุก เมื่อถึงอายุโกนผมจุกก็จะนำไปบัวหลวงมารองรับผมเพื่อนำไปลอยน้ำ หรือในพิธีบวชพระ ช่วงเป็นนาคจะต้องโกนผม ผมที่โกนแล้วก็ต้องใช้ใบบัวมารองรับผมและนำไปลอยน้ำต่อไปถึงเวลาเมื่อตายไปจากโลก ผู้เป็นญาติก็จะนำดอกบัวมาใส่มือผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อนำไปบูชาพระพุทธเจ้า หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสรวงสวรรค์ต่อไป

งานประเพณีรับบัว โยนบัว ของชาวอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปีในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นช่วงใกล้ออกพรรษา ประชาชนจะโยนดอกบัวลงในเรือขบวนแห่พระพุทธรูปจำลองหลวงพ่อดโต และขณะเดียวกันชาวบางพลีก็จะโยนบัวให้กับคนต่างบ้านที่พายเรือมาเที่ยวเพื่อเป็นการทำบุญร่วมกัน

ประเพณี
การโยนบัว

ประเพณีการบวช

“บัว” ประจำวันและเป็นมงคล

เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าสีประจำวันของแต่ละวันมีความแตกต่างกัน มีความหมายและความรู้สึกแตกต่างกัน เช่น วันอาทิตย์สีประจำวันสีแดง วันจันทร์สีเหลือง วันอังคารสีชมพู วันพุธสีเขียว วันพฤหัสบดีสีแสด วันศุกร์สีฟ้า และวันเสาร์สีม่วง ใครเกิดวันไหนก็หาบัวมาปลูกให้ตรงกับวันที่เราเกิด และบัวแต่ละสายพันธุ์ก็มีชื่อไพเราะ มีความหมาย และเป็นไม้มงคล ผู้เขียนขอยกตัวอย่างพันธุ์บัว ซึ่งเป็นบัวที่มีในประเทศไทย ปลูกง่าย ดอกดก และที่นำมาปลูกให้ตรงกับแต่ละวันดังนี้

บัวสำหรับผู้ที่เกิดวันอาทิตย์ สีแดง แนะนำ
บัวผันสายพันธุ์ศรีสมบุรณ์ หรือ ลากประเสริฐ

ศรีสมบุรณ์

ลากประเสริฐ

บัวสำหรับผู้ที่เกิดวันจันทร์ สีเหลือง แนะนำ
บัวสายพันธุ์ทองสุก หรือ เหลืองกาญจนา

ทองสุก

เหลืองกาญจนา

บัวสำหรับผู้ที่เกิดวันอังคาร สีชมพู แนะนำ
บัวสายพันธุ์เจนเอร์ลเพอร์ซิ่ง และบัวฝรั่งสายพันธุ์มัสสยาม

เจนเอร์ลเพอร์ซิ่ง

มัสสยาม

บัวสำหรับผู้ที่เกิดวันพุธ สีเขียว แนะนำ
บัวพันธุ์ที่มีสีเหลือง

อีสเทิร์นมอน

บัวผันลูกผสม

บัวสำหรับผู้ที่เกิดวันพฤหัสบดี สีแสด แนะนำ
บัวสายพันธุ์แสดงชัยพล และบัวฝรั่งสายพันธุ์มังกรอุบล

แสดงชัยพล

มังกรอุบล

บัวสำหรับผู้ที่เกิดวันศุกร์ สีฟ้า แนะนำ
บัวสายพันธุ์มัสซิสเอ็ดเวิร์ดส์ วิทเทคเกอร์ หรือฟ้าสุคนธ์

มัสซิสเอ็ดเวิร์ดส์ วิทเทคเกอร์

ฟ้าสุคนธ์

บัวสำหรับผู้เกิดวันเสาร์ สีม่วง แนะนำ
บัวสายพันธุ์ฉลองขวัญ หรือ ไดรี้คเตอร์จีทีมาร์

ฉลองขวัญ

ไดรี้คเตอร์จีทีมาร์

กลุ่มบัวนางกวัก เป็นไม้มงคลปลูกไว้เพื่อกวักสิ่งดีๆ เข้ามาในชีวิต กวักเงิน กวักทอง กวักลาภยศ กวักความสุขเข้ามาในชีวิตและครอบครัว

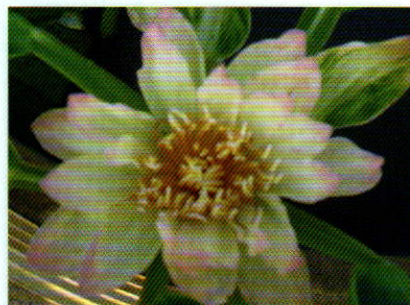
นางกวักแดง

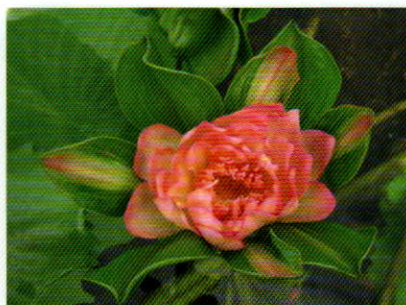
นางกวักเหลือง

นางกวักชมพู

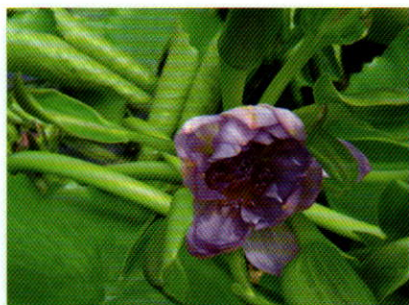
นางกวักเหลือง

นางกวักส้ม

นางกวักฟ้า

นางกวักม่วง

นางกวักขาว

บัวที่ปลูกแล้วมีबारมียิ่งใหญ่ แผ่กว้างไพศาล บัวที่แนะนำได้แก่ บัววิกตอเรีย (Victoria) หรือบัวกระดังง์ ซึ่งมีใบขนาดใหญ่ และบัวยักษ์ออสเตรเลีย (Gigantea)

บัวยักษ์ออสเตรเลีย (Gigantea)

บัววิกตอเรีย (Victoria)

ทำไมจึงเกิดเป็นพิพิธภัณฑ์บัว

จาก วารสารราชมณฑล ฉบับพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๓ หน้า ๖๐ - ๖๔ “กว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์บัวราชมณฑล” บทความของผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีเรือน ไชติสว่าง กล่าวไว้ดังนี้ “เมื่อวันรับพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันฯ ราวต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๔๒ ดิฉันจำได้ว่าขณะพักรับประทานอาหารกลางวันหลังจากพิธีช่วงเช้าเสร็จแล้ว ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี คุณหญิงจรัสศรี ทิพย์ ได้ปรารภกับท่าน รศ.ดร.วินิจ ไชติสว่าง อธิการบดีในขณะนั้นว่า สถาบันเทคโนโลยีราชมณฑล น่าจะเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งชมรมผู้รักบัวในจังหวัดปทุมธานี เพราะว่าเราเป็นเมืองแห่งดอกบัว ถ้าทำได้ ควรจะจัดทำพิพิธภัณฑ์บัวตามแนวพระราชดำริของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพราะท่านผู้ว่าฯ ได้ยินพระองค์ท่านรับสั่งมาหลายหนแล้วแต่ยังไม่มีหน่วยงานใดเหมาะสมที่จะดำเนินงานนี้”

จากพระราชดำริดังกล่าว ทางท่านอธิการบดี และผู้บริหารจึงได้ประชุมและดำเนินการจัดทำพิพิธภัณฑ์ขึ้น ประมาณปลายปี ๒๕๔๒ รองศาสตราจารย์ สุจิระ ขอจิตต์เมตต์ ได้ประสานงานกับผู้อำนวยการกองราชเลขาการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี คุณสำเร็จ เอี่ยมสะอาด ได้กรุณาช่วยชี้แนะป้าโครงการดังนี้

พิพิธภัณฑ์บัว สถาบันเทคโนโลยีราชมณฑล

โครงการตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ปัจจุบันคือโครงการพิพิธภัณฑ์บัวมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมณฑลธัญบุรี

“บัว” กับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคลากร และอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช ให้เกิดประโยชน์กับมหาชนชาวไทย โดยวัตถุประสงค์ให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของพันธุกรรมพืช ให้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ จนเกิดผลประโยชน์ถึงมหาชนชาวไทย ให้มีระบบข้อมูลพันธุกรรมพืชสื่อถึงกันได้ทั่วประเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมณฑลธัญบุรี ได้ตระหนักถึงความสำคัญของโครงการของพระองค์ท่าน และได้ร่วมสนองพระราชดำริดังกล่าว โดยนำโครงการพิพิธภัณฑ์บัวเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ใน พ.ศ. ๒๕๔๖ และได้ดำเนินกิจกรรม ๗ กิจกรรม ดังนี้

๑. กิจกรรมสำรวจการเก็บรวบรวมสายพันธุ์บัว มีการสำรวจในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีว่ามีบัวพื้นเมืองอะไรบ้าง เริ่มแรกก็มีไม่มาก รวมพวกบัวพื้นเมืองบัวสาย บัวหลวง พอทำได้สัก ๔๐ สายพันธุ์ และเข้าในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ แล้วก็เริ่มขยับไปที่บัวลูกผสม บัวต่างประเทศ ตอนนี้รวบรวมบัวได้ประมาณ ๔๐๐ สายพันธุ์แล้วที่ต้องแนะนำคือบัวระดับแชมป์โลกกับบัวหายากที่สุดในโลก ระดับแชมป์โลก หรือนางงามบัวมีอยู่ ๓ สายพันธุ์คือ “มิ่งมงคลอุบล” (อ่านว่า มั่ง-คะ-ละ-อุ-บน) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณ นพชัย ชาญศิลป์ เป็นคนผสมพันธุ์ เป็นบัวฝรั่ง สัญชาติไทย และตั้งชื่อเป็นเกียรติแก่ราชมณฑล ดอกสีส้มแสด กลีบดอกเยอะ พอร์มสวยปลุกง่าย ได้แชมป์โลกปี ๒๕๔๗ “แทนขวัญ” ดอกสีชมพูเข้ม ของคุณไพรัตน์ ทรงพานิช จากกรมวิชาการเกษตร ได้แชมป์ปี ๒๕๔๙ และ “นางสาวสยาม” ของคุณไพรัตน์อีกเหมือนกัน ได้แชมป์ปี ๒๕๕๐ ส่วนบัวที่หายากที่สุดในโลกคือ “บัวจงกลณี” เป็นบัวไทยแท้ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยในสมัยไตรภูมิพระร่วง มีที่ประเทศไทยเท่านั้น อันนี้เป็นสิ่งที่ภาคภูมิใจของเราและของประเทศ

๒. กิจกรรมการปลูกรักษา มีทั้งปลูกในภาชนะ ปลูก ในร่องน้ำ คูน้ำ พื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยที่เป็นน้ำ เราปลูกหมด เพื่อให้บัวคงอยู่ในประเทศไม่สูญหายไป

๓. กิจกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากบัว เช่น เป็นอาหาร เป็นยา เราต้องศึกษาทั้งที่มีอยู่แล้วเป็น องค์ความรู้ในบ้านเรา และที่ต้องศึกษาทำวิจัยใหม่ ๆ ขึ้น มา เพื่อต่อยอดไปเป็นประโยชน์ต่อสังคม และต่อการ เรียนรู้ของนักศึกษา ประชาชนทั่วไป

๔. กิจกรรมทำฐานข้อมูลพันธุ์บัว ข้อมูลทาง พฤกษศาสตร์ทั้งหมดต้องรวบรวมไว้ ซึ่งเราก็ทำออกมา ในรูปของเว็บไซต์ ขณะนี้กำลังดำเนินการจัดทำหนังสือ อยู่คู่ขนานกันไป

๕. กิจกรรมพัฒนาสายพันธุ์ ต้องมองว่าอีก ๕ ปี ๑๐ ปี ข้างหน้าเราต้องมีสายพันธุ์ใหม่ ๆ อะไรบ้าง ตอน นี้มีสายพันธุ์ที่เปิดตัวไปแล้ว ๒ สายพันธุ์ คือ “ธัญ- ภาพ” และ “รินลอบล” ทั้งนี้การพัฒนาสายพันธุ์ก็มีจุด ประสงค์หลายอย่าง เช่น เพื่อให้มีลักษณะดอกสวยงาม สีสวย ให้มีกลิ่นหอม ก้านดอกมีความแข็งแรงสำหรับ พัฒนาเป็นบัวตัดดอก เป็นต้น

๖. กิจกรรมปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์บัว ให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่มีความรักและหวงแหนพันธุ์บัว ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของโครงการ คือต้องการให้ พิพธิภักดิ์บัวเป็นแหล่งให้นักเรียน นักศึกษา ประชาชน ทั่วไปเข้ามาศึกษาเรียนรู้ เราเปิดให้เข้าชมฟรีทุกวัน ในแนวคิดที่ว่า “บัวบานทั้งปี บาน ๒๔ ชั่วโมง คิดถึงบัว ต้องคิดถึงราชมงคลธัญบุรี” แม้แต่คลินิกบัวเราก็มีไว้ให้ ความรู้ ให้คำแนะนำ ปลูกไม่เป็นมาที่พิพธิภักดิ์บัว ได้เลย

๗. กิจกรรมพิเศษสนับสนุนโครงการอนุรักษ์ พันธุกรรมพืช เช่น จัดนิทรรศการเผยแพร่ จัดอบรม และวิทยากรบรรยายให้ความรู้เรื่องบัว

ถามว่าเราทำแล้วได้ประโยชน์อะไรบ้าง ในส่วน การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้ประโยชน์เต็มที่ แน่นนอน เพราะเรามีศาสตร์ที่รองรับหลายสาขา คณะ เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ก็คิดทำอาหารจากบัว เช่น เมี่ยงกลีบบัว ชาติบัว ชาเกสรบัวหลวง คณะ ศิลปศาสตร์ทำเรื่องการท่องเที่ยว คณะศิลปกรรม- ศาสตร์ก็เรื่องศิลปะต่างๆ การวาดภาพ คณะเทคโนโลยี

สื่อสารมวลชนก็เป็นงานถ่ายภาพ ทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ สิ่งพิมพ์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ก็มีการคิด ประดิษฐ์เครื่องแกะเมล็ดบัว กับเครื่องแทงติ้ว เป็น เครื่องแรกของประเทศไทยสำเร็จแล้ว กับคิดภาชนะ ปลูกอย่างอื่นที่ไม่ใช่ปูน เพราะตอนนี้บัวแพงที่ภาชนะ ปลูก ไม่ใช่ที่ต้น อ่างบัวใบหนึ่งราคาเป็นพันแล้วก็นัก ด้วย ขณะนี้กำลังให้นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจทำธุรกิจ อีคอมเมิร์ซขายบัวที่เราเป็นศูนย์จำหน่ายให้แก่ชาว บ้านทางเว็บไซต์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร งานด้าน ศึกษาต้นปลูก โรค แมลง สภาพแวดล้อมทั่วไป พัฒนา สายพันธุ์ใหม่ ๆ เป็นต้น นี่คือนานที่เรายพยายามนำเรื่อง การเรียนการสอนเข้ามาต่อยอด ดีไม่ดีไม่เป็นไร ช่วยกัน ทำหลายๆ คน เดียวก็ดีเอง แต่จริงๆ เรื่องการค้าการ ขายเรายังไม่เน้นเท่ากับการให้เป็นแหล่งศึกษา ถ้าเราเอา มาบูรณาการมันจะเป็นจิ๊กซอว์ที่มาต่อกันเป็นภาพใหญ่ ที่สมบูรณ์ และเป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับเรื่องบัวทั้งหมด

บัวไทยไปสู่ตลาดโลก

ประเทศไทยมีภูมิประเทศที่เหมาะสมในการ ปลูกพืชเพราะอยู่ในเขตร้อนชื้น พืชเจริญเติบโตได้ ตลอดทั้งปี ทั้งบัวเขตร้อนในแถบเอเชีย หรือเขตร้อน อื่นๆ ก็เจริญเติบโตได้ดี และแม้แต่บัวในเขต หนาว-อบอุ่น นำมาปลูกบ้านเราก็ให้ดอกดี ดอกดก และสวยงาม ปัจจุบันประเทศไทย มีสายพันธุ์บัวลูกผสม ใหม่ (hybrid) เกิดขึ้นมากมาย มีสีสันสวยงาม ดอก ซ้อนมาก กลิ่นหอม ปลูกง่าย ดอกดก หรือมีใบสวยงาม ดังที่กล่าวมาแล้ว เช่น บัวมังกรลอบล บัวแทนขวัญ บัวมิลสยาม บัวสุวรรณา และบัววันวิสาข ซึ่งเป็นบัวที่ ขณะการประกวดระดับโลก จากสมาคมบัวและสวนไม้

น้ำสากล ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และยังมีบางสายพันธุ์ที่ดอกซ้อนกันมากๆ มีกลิ่นหอม ก้านแข็ง เหมาะนำมาเป็นไม้ตัดดอกปักแจกัน เช่น บัวสายพันธุ์ฉลองขวัญ ขาวมงคล แดงมะเหมี่ยว ไดรอกเตอร์จีทีมาร์ เป็นต้น ซึ่งบัวกลุ่มนี้เมื่อปลูกลงแปลงแล้วให้ดอกที่มีขนาดใหญ่ เส้นผ่านศูนย์กลาง ๑๕-๒๐ เซนติเมตร และก้านแข็ง แรงสามารถนำมาเป็นไม้ตัดดอก การให้ดอก ๑๐-๑๕ ดอก/กอ/เดือน ปัจจุบันกำลังศึกษายืดอายุในการปักแจกันให้สามารถบานได้ ๗-๑๐ วัน และกำลังศึกษาเป็นไม้ตัดดอกส่งออกต่างประเทศ ในประเทศยุโรปหรือเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น ฮองกง หรือสิงคโปร์ เพราะจำหน่ายได้ราคาดีประมาณ ๒๐-๔๐ บาท/ดอก

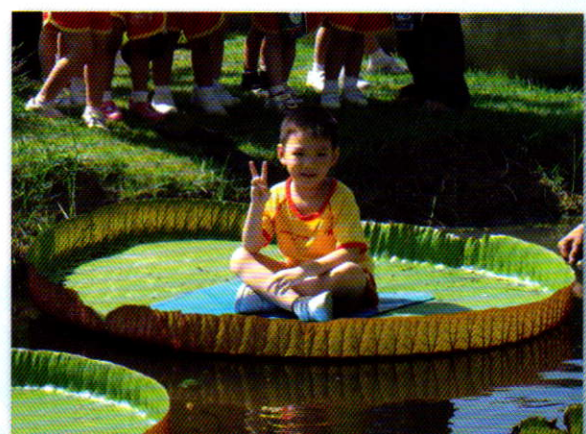
งานสร้างสุข

“บัวมีหลายมิติมาก พอเราสัมผัสแล้วก็อินกับมันนะ ตอนนี้ถ้าเรื่องบัวคุยได้เป็นวันๆ เลย เพราะบัวในประเทศไทยยังมีอะไรใหม่ๆ อีกเยอะ เพียงแต่ยังไม่เป็นกระแส ยังไม่มองเป็นพืชเศรษฐกิจ ทั้งที่ความจริงบัวสร้างอาชีพให้คนได้ จะปลูกขายทั้งต้นหรือปลูกลงตัดดอกก็เป็นอาชีพได้หมด แต่คิดว่ายังไปสู่วัฒนธรรมกว้างได้ไม่

มากนักก็เลยคิดว่าเราน่าจะส่งเสริมให้มาก โดยเฉพาะเมื่อเราได้ทำงานสนองพระองค์ท่านแล้วยังต้องทำให้เต็มที่ ไม่จำเป็นต้องใหญ่ แต่ทำให้ดีที่สุด เพราะพระองค์ทรงคิดไกลมาก ทรงมองไปยังชาวบ้าน เพราะฉะนั้นเราซึ่งเป็นสถานศึกษาต้องคิดตามให้ทัน อะไรที่ยังไม่รู้ต้องศึกษาให้ละเอียด ให้ลึก รู้จริงๆ ว่ามันทำอะไรได้บ้าง แล้วก็ส่งเสริมให้เกิดประโยชน์แก่ชาวบ้าน รวมถึงเป็นองค์ความรู้ให้แก่ชนรุ่นหลัง ผมจะบอกทีมงานตลอดว่า จงภูมิใจนะที่ได้ทำงานสนองพระองค์ท่าน พิพจน์กันนี้อาจจะเห็นมีแค่ศาลามุงจาก แต่ประเด็นไม่ได้อยู่ที่ของพวกนี้ แต่อยู่ที่บัวมากกว่า เราจะทำยังไงให้คนที่มาดูเกิดความประทับใจ และได้ความรู้กลับไป

ตอนนี้ชีวิตผมก็มีความสุขอยู่กับตรึงนี้แหละ ได้อยู่ท่ามกลางดอกไม้สวยๆ ได้ทำงานสนองพระองค์ท่าน และได้ให้ความรู้ เราพร้อมจะให้เต็มที่ ก็อยู่ที่ตัวคุณเองเท่านั้นว่ามาแล้วเอาอะไรกลับไปบ้าง”

ข้อความข้างต้นเป็นความสุขและความภูมิใจที่ผู้เขียนกล่าวแก่ผู้มาเยี่ยมชมและให้สัมภาษณ์แก่สื่อต่างๆ เสมอมา

เอกสารอ้างอิง

คณิตา เลชะกุล,คุณหญิง. ๒๕๓๕. บัว ราชินีแห่งไม้น้ำ.
มูลนิธิสวนหลวง ร.๙. ด้านสุทธาการพิมพ์จำกัด.
กรุงเทพฯ. ๑๕๒ หน้า.

ณ นพชัย ขาญศิลป์. ๒๕๔๘. การผลิตบัวประเทศไทย.
วารสารพืชปลูกพื้นเมืองไทย. ๑(๑) : ๘-๑๐.

ปริมลภ (วสุวัต) ชูเกียรติมัน และเสริมลภ วสุวัต.
๒๕๔๗. บัว ไม้ดอกไม้ประดับ เล่ม ๑. สำนักพิมพ์
เนชั่นบุ๊ค. กรุงเทพฯ. ๑๙๒ หน้า.

สรุปรายงานประจำปี ๒๕๕๓ โครงการอนุรักษ์พันธุ-
กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระ-
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สุชาติดา ศรีเพ็ญ. ๒๕๔๘. บัวในประเทศไทย. วารสาร
พืชปลูกพื้นเมืองไทย. ๑(๑) : ๑๗-๑๘.

เอกสารโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต
กรุงเทพมหานคร.

จงกลณี

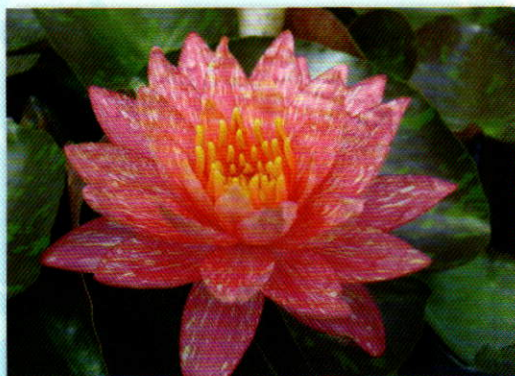
มังกรคลุบล

มิสสยาม

แท่นพวงษ์

วันวิสาข

แท่นขวัญ

รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ

ธัญกาฬ (Thanyakan)

เป็นบัวสายเขตร้อนบานกลางคืน

ธัญ	: มาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	หลังใบ	บริเวณขอบหูใบมีจุดขีดสีดำทั้งสองข้าง
กาฬ	: แดง ดำ (ดอกสีแดงเหลือบม่วง หลังใบมีจุดประสีดำ) เป็นบัวที่มีลักษณะดอกและใบสีแดงเหลือบม่วงดำ เป็นบัวที่บานในช่วงเวลากลางคืน หรือในที่มืด	ก้านใบ ก้านดอก	: สีน้ำตาลแดงไม่มีขน
ชื่อวิทยาศาสตร์	: -	ดอกตูม	: ทรงดอกค่อนข้างเรียวยาวสีแดงเหลือบเขียวที่โคนดอก
ชื่อสามัญ	: Thanyakan	ดอกบาน	: สีกีบดอก แดงเหลือบม่วง บริเวณขอบกีบทั้งสองข้าง
ชื่อไทย	: ธัญกาฬ	หลังกีบดอก	: จะมีสีแดงเหลือบม่วงเห็นได้ชัด
ถิ่นกำเนิด	: ประเทศไทย	กีบเลี้ยง	: ด้านในมีสีแดงชมพู ด้านนอกมีสีน้ำตาล มีขีดเส้น ๕ เส้น
ผู้ผลิต/ค้นพบ/ปีที่ผลิต	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภูรินทร์ อัครกุลธร / ๒๕๔๔	เกสร	: อับเรณู สีแดง-ดำ ก้านอับเรณูสีแดง เกสรตัวผู้ สีขาว เกสรเพศเมีย สีแดง
เผยแพร่	: ปี ๒๕๕๐ งานบัวนานาชาติเฉลิมพระเกียรติ ณ สวนหลวง ร.๙ รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๒ ประเภทบัวสายเขตร้อนบานกลางคืน	ทรงกีบดอก	: เรียวยาว
ลักษณะใบอ่อน	: รูปไข่ หน้าใบสีน้ำตาลแดงเข้ม หลังใบสีน้ำตาลแดง	ทรงดอกบาน	: แผ่ครึ่งวงกลม
ใบแก่	: รูปไข่ หน้าใบและหลังใบสีน้ำตาลแดงเข้ม ขอบใบจักแหลม ปลายใบมน ฐานใบ (หูใบ) เปิด,	กีบดอก	: ช้อน
		เส้นผ่านศูนย์กลางดอก	: ๑๒-๑๕ เซนติเมตร
		กลิ่น	: ไม่หอม
		การให้ดอก	: ทอยออกตามกัน บาน ๓ วัน
		เวลาบาน	: บานกลางคืน เวลา ๑๙.๐๐ - ๐๙.๐๐ น.
		การขยายพันธุ์	: หัว หรือ โหล

มังคลอุบล

ชื่อวงศ์ : Nymphaeaceae
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea spp.* (hybrid)
ชื่อสามัญ : Mangkala Ubol
ชื่อไทย : มังคลอุบล (มัง-คะ-ละ-อุ-บน)
ถิ่นกำเนิด : ประเทศไทย
ผู้ผลิต : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณ นพชัย ชาญศิลป์
ปีที่ผลิต : พ.ศ. ๒๕๓๙
ประวัติ : เป็นบัวลูกผสมระหว่าง N.Mexicana กับ Perry's Fire Opal เป็นบัวที่ตั้งชื่อให้เป็นเกียรติแก่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและเป็นบัวฝรั่งลูกผสมต้นแรกของประเทศไทยที่ชนะการประกวดบัวโลก ครั้งที่ ๑๙ ที่สหรัฐอเมริกา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ และได้รับรางวัล "Best New Hardy Waterlily 2004"

ใบ

ลักษณะใบอ่อน : รูปกลม หน้าใบสีเขียวเหลือบน้ำตาลแดง มีแต้มสีน้ำตาลจางๆ ข้างหลังใบสีแดงอมน้ำตาล

ลักษณะใบแก่ : รูปกลม หน้าใบสีเขียวเข้ม รอยแต้มจางหายไป หลังใบสีแดงอมน้ำตาล ขอบใบเรียบ ปลายใบเว้าเข้า ฐานใบเปิดเล็กน้อย
ขนาดใบ : ใบมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๘-๑๒ เซนติเมตร

ดอก

ลักษณะดอกตูม : ทรงดอกโคนกว้างปลายเรียว สีเขียวอมน้ำตาล

ลักษณะดอกบาน

สีกลีบดอก : สีครีมอมแสด / เหลืองอมส้ม
เกสร : อับเรณูสีเหลือง ก้านอับเรณูสีเหลือง เกสรเพศเมียสีเหลือง
ทรงกลีบดอก : โคนกว้างปลายเรียว
ทรงดอกบาน : แผ่ครึ่งวงกลม
กลีบดอก : ซ้อนมาก
ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง : ๘-๑๒ เซนติเมตร

การให้ดอก : ดอกดก ทยอยออกตามวัน บานอยู่ ๓ วัน

กลิ่น : กลิ่นหอมอ่อน

ช่วงบาน : บานกลางวัน

เวลาบาน : เวลา ๐๗.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.

ก้าน

ลักษณะก้านใบ : สีเขียว มีขนเล็กน้อย

ลักษณะก้านดอก : สีเขียว มีขนเล็กน้อย

วิธีปลูก

๑. การปลูกในสระหรือบ่อ : ระดับน้ำ ๕๐-๘๐ เซนติเมตร

๒. การปลูกในกระถาง : สามารถปลูกในกระถางที่มีความกว้างไม่น้อยกว่า ๓๐ เซนติเมตร

การปักตัวของบัว : ไม่ปักตัว

ความกว้างของผิวน้ำ : ปลูกได้ทุกขนาด แคบ, ปานกลาง, กว้าง

ความลึกของน้ำ : ทุกระดับ

แสง : รับแดด

การขยายพันธุ์ : หน่อหรือต้นอ่อน

โรคและแมลงศัตรู

โรค : โรคใบจุด ที่ใบจะมีจุดวงกลม สีเหลือง เมื่อแผลขยายกว้างจะเป็นสีน้ำตาลทั้งใบ

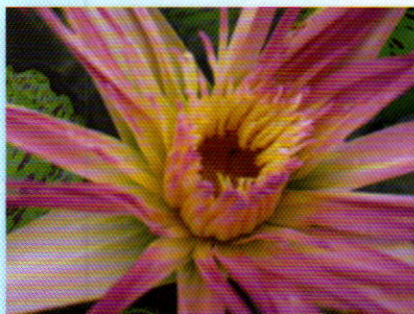
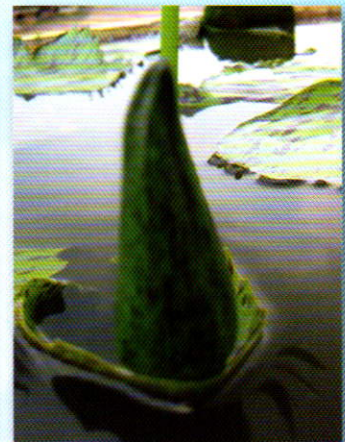
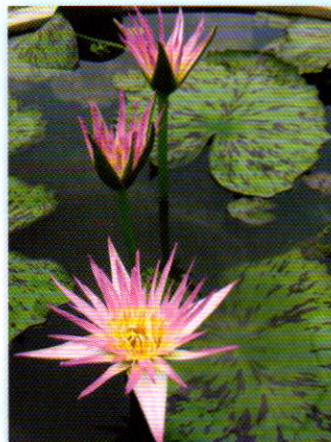
การป้องกันโรค : ถ้าเป็นน้อยๆ ควรตัดใบทิ้ง ถ้ามีการระบาดมากอาจใช้ยาป้องกันเชื้อราละลายน้ำฉีดพ่น

แมลง : แมลงที่พบ พวกเพลี้ยอ่อน ซึ่งจะดูดกินน้ำเลี้ยงที่โคนก้านดอกและก้านใบ หนอนพับใบ เป็นหนอนผีเสื้อกลางคืน ซึ่งจะมาวางไข่บนใบ และฟักตัวเป็นตัวหนอน จะกัดกินและดูดน้ำเลี้ยงจากใบ แล้วพับใบปิดทับตัว เพื่อเข้าดักแด้

การป้องกัน : ควรใช้สารเคมีประเภทดูดซึมละลายน้ำ ผสมสารจับใบฉีดพ่น สารเคมีที่ใช้ เช่น อะไซโตริน ๖๐, เมทโธมิล

การนำไปใช้ประโยชน์ : ปลูกเป็นไม้ประดับ และเพื่อการตัดดอก

รินลอบูล (Rinlaubol)

ค้นพบปี ๒๕๕๐

ชื่อวิทยาศาสตร์ : -

ชื่อสามัญ : Rinlaubol

ชื่อไทย : รินลอบูล (ริน-ละ-อุ-บน)

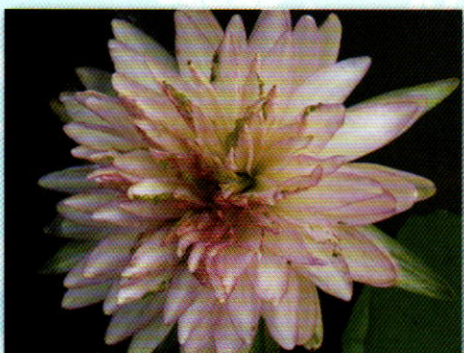
ถิ่นกำเนิด : ประเทศไทย

ผู้ผลิต/ค้นพบ/ปีที่ผลิต : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภูรินทร์ อัครกุลธร / ๒๕๕๐

ประวัติ	: เป็นบัวลูกผสมเปิดที่เกิดขึ้นภายใน พิพิธภัณฑสถานบัวมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นบัวสาย บานกลางวัน	มีสีเขียว มีขีดประสีน้ำตาล มี ๔ กลีบ โคนกว้างปลายแหลม อยู่ เยื้องกันแผ่ออกเป็นรูปดาว
เผยแพร่	: ปี ๒๕๕๑ งานกาชาดและของดี จังหวัดปทุมธานี ประจำปี ๒๕๕๑	เกสร : อับเรณูสีเหลือง ปลายกลีบเป็น สีชมพู ก้านอับเรณูสีเหลือง เกสร ตัวเมียสีเหลือง
ลักษณะใบอ่อน	: ใบรูปไข่ หน้าใบสีเขียว มีแถบสี น้ำตาล หลังใบสีเขียว มีกระ สีน้ำตาลแดงเข้มทั่วไป	ทรงกลีบดอก : แบนเรียวยาวปลายแหลม
ใบแก่	: มีสีเขียวเดียวกับใบอ่อน	ทรงดอกบาน : แผ่ครึ่งวงกลม
ดอกตูม	: โคนดอกกว้างปลายเรียว มีจุดกระ ปลายเข้มสีน้ำตาล	กลีบดอก : ช้อน
ดอกบาน		เส้นผ่านศูนย์กลางดอก : ๑๒-๑๔ เซนติเมตร
สีกลีบดอก	: ปลายกลีบมีสีชมพู โคนกลีบ สีชมพูอมเหลือง	กลิ่น : หอมเล็กน้อย
ลักษณะกลีบดอก	: โคนกว้าง ปลายกลีบเรียวแหลม	การให้ดอก : หทยอยออกตามกัน ดอกตก บาน ๓ วัน
กลีบเลี้ยง	: ด้านในสีชมพูอมขาว ด้านนอก	เวลาบาน : บานกลางวัน เวลา ๐๗.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.
		การขยายพันธุ์ : ต้นอ่อน, หัว, เมล็ด

บัวจงกลนี

(ปริมลาภ, ๒๕๔๗)

ชื่อสามัญ : Jongkolnee
 ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nymphaea sp.*
 ชื่ออื่น : -
 ชื่อไทย : จงกลนี
 ชื่อวงศ์ : Nymphaeaceae
 ถิ่นกำเนิด : ประเทศไทย
 ผู้ผลิต : -
 ปีที่ผลิต : -
 ประวัติ : มีการกล่าวถึงบัวชนิดนี้ครั้งแรกในสมัยสุโขทัย (พ.ศ. ๑๘๐๐ - ๑๙๖๒) ในวรรณคดี “ไตรภูมิพระร่วง” และได้รับการประกาศในเอกสารสมาคมบัวและสวนไม้น้ำสากล พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๕ ว่าเป็นบัวที่มีอยู่ในประเทศไทยเท่านั้น

ใบ

ลักษณะใบอ่อน : รูปไข่ หน้าใบเขียวอ่อน หลังใบสีม่วงแดงเข้ม มีกระสีม่วงเล็กน้อยกระจายทั่วไป

ลักษณะใบแก่ : รูปไข่ หน้าใบและหลังใบสีเขียวเดียวกับใบอ่อน ขอบใบจักมนไม่สม่ำเสมอ ปลายใบเว้าเข้าฐานใบเปิดบางส่วน ปลายฐานใบแหลมเป็นจะงอย

ขนาดใบ : ใบมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑๘ - ๒๕ เซนติเมตร

ดอก

ลักษณะดอกตูม : ทรงดอกโคนกว้างปลายเรียว สีเขียวเข้ม

ลักษณะดอกบาน

กลีบดอก : ขมพูอ่อน ปลายกลีบสีชมพูเข้ม

กลีบเลี้ยง : กลีบเลี้ยงด้านนอกสีเขียว ด้านในสีเขียวเหลืองขาวอมชมพู

เกสร : ไม่มีอับเรณู ก้านอับเรณูและเกสรเพศเมีย

ทรงกลีบดอก : โคนกว้างปลายเรียว

ทรงดอกบาน : แผ่ครึ่งวงกลม

กลีบดอก : ช้อนมากพิเศษ

ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง : ๘-๑๒ เซนติเมตร

การให้ดอก : หทยออกตามกัน ดอกค่อนข้างดก บานประมาณ ๕ วัน

กลิ่น : หอมอ่อนๆ

ช่วงบาน : บานกลางวัน บานแล้วบานเลยไม่หุบ บานอยู่ประมาณ ๕ วัน แล้วก็โรยไป

เวลาบาน : ๐๗.๐๐ น. เป็นต้นไป

ก้าน

ลักษณะก้านใบและก้านดอก : สีม่วงแดงไม่มีขน

วิธีปลูก

๑. การปลูกในสระหรือบ่อ

๒. การปลูกในกระถาง : ที่มีความกว้างไม่น้อยกว่า ๑๒๐ เซนติเมตร

การปักตัวของบัว : ไม่ปักตัว

ความกว้างของผิวน้ำ : กว้าง

ความลึกของน้ำ : ลึก

แสง : รับแดด

การขยายพันธุ์ : ต้นอ่อน, หัว

โรคและแมลงศัตรู

โรค : -

การป้องกันโรค : -

แมลง : เพลี้ยอ่อน หนอนพับใบหอย

อาการ : เพลี้ยอ่อน จะดูดกินน้ำเลี้ยงที่ก้านดอก หนอนพับใบ หอย จะกัดกินใบเสียหาย

การป้องกัน กำจัด : ใช้สารเคมีผสมน้ำและสารจับใบฉีดพ่นทุกเดือน

การนำไปใช้ประโยชน์ : ปลูกเพื่อเป็นไม้ดอกและไม้ประดับ

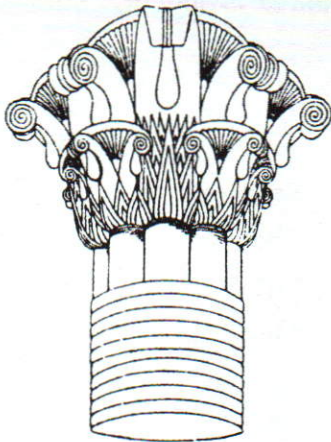
สภาวะเพื่อการเพาะปลูก : ปลูกที่ระดับน้ำลึกปานกลางถึงลึกมาก พื้นที่ผิวน้ำกว้างมากต้องการแสงแดด ๖ ชั่วโมงต่อวัน ฤดูหนาวไม่ปักตัว แต่ให้ดอกเล็กและจำนวนน้อยลง

บัว ราชนิแห่งไม้น้ำ

คุณหญิงคณิดา เลชะกุล

บัวในประวัติและตำนาน

บัวหัวเสาของอียิปต์โบราณ
สัญลักษณ์แห่งชีวิตและ
ความอุดมสมบูรณ์

บัวสาย เป็นดอกไม้ประจำชาติของอียิปต์ จากภาพเขียนสีและซากโบราณสถานที่ปรักหักพังในประเทศอียิปต์ ทำให้เราทราบว่า เมื่อ ๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว ลุ่มแม่น้ำไนล์มีบัวชนิดต่างๆ ขึ้นอยู่ตามริมแม่น้ำมากมาย ภาพเขียนสีตามผนังหลุมฝังศพมีภาพสวนไม้ผล ไม้ดอก ไม้เถา และไม้น้ำนั้น ในสระจะปลูกปาปิรุสและบัวสาย สีนํ้าเงินเป็นกอ ๆ ส่วน

ลายบัวหัวเสาของอาคารโบราณที่ปรักหักพัง ก็เป็นลายจำลองจากดอกบัวสาย กกปาปิรุส และใบปาล์ม ศิลปะหลายแขนงของอียิปต์โบราณได้รับความบันดาลใจและถอดแบบลวดลายมาจากกอบัว สายบัว ใบบัว ดอกบัว และกลีบบัว “บัว” จึงเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์

นักปราชญ์ชาวกรีกชื่อ เฮโรโดตัส กล่าวว่า ดอกบัวสายของอียิปต์ชูดอกและใบสลับในฤดูน้ำยามน้ำเปี่ยมฝั่ง ดอกบัวจะแย้มกลีบบานในยามฟ้าสว่าง และหุบกลีบเมื่อยามค่ำ การแย้มบานและหุบกลีบของดอกบัว เกิดขึ้นพร้อมกับเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและตก

ลายบัวของกรีกโบราณ

ด้วยเหตุนี้ ดอกบัวจึงเป็นสัญลักษณ์ของพระอาทิตย์ ผู้ครองท้องฟ้า เพราะดอกบัวขยายกลีบเบ่งบานเมื่อพระอาทิตย์เริ่มโผล่แสง ดอกบัวจึงกลายเป็นผู้โผล่แสง คือพระอาทิตย์ ครั้นตกเย็น แสงสว่างเคลื่อนคล้อยลับลง บัวก็หุบกลีบ และรัตติกาลเข้ามาแทนที่

ชาวอียิปต์โบราณได้สร้างรูปเทพ **เฮมอน** ขึ้นแทนพระอาทิตย์ มีลักษณะเด็กนั่งอยู่บนดอกบัว แต่มีฤทธิ์มาก ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น **รา** บางแห่งเรียกว่า ไฮรัส

รูปไฮรัสนั่งบนดอกบัว

บัวหลวง เป็นดอกไม้ประจำชาติของอินเดีย ประวัติอารยธรรมของโลกกล่าวไว้ว่า บริเวณลุ่มแม่น้ำสินธุ ซึ่งดินแดนส่วนใหญ่ในปัจจุบันอยู่ในประเทศปากีสถานตะวันตกนั้น เป็นป่อเกิดอารยธรรมแรกเริ่มของมนุษย์ ๑ ใน ๔ แห่งของโลก เมื่อมีการขุดค้นซากเมืองโบราณเก่าแก่ที่ร้างและจมอยู่ใต้ดินตามริมฝั่งแม่น้ำสินธุ ก็ได้พบว่า ในบรรดาชิ้นส่วนศิลปวัตถุที่ขุดขึ้นมาได้นั้น มีรูปทรง ลวดลายประดับประดาเป็นรูป

ลายบัวประดับหน้าบ้านของอินเดีย อายุกว่าสองพันปี

ดอกบัว กลีบบัวเป็นอันมาก และจากลุ่มแม่น้ำสินธุนี้เอง ความนิยมเกี่ยวกับ “บัว” ได้แผ่ขยายออกไปยังแคว้นต่างๆ ของอินเดีย เข้าไปแทรกอยู่ในศิลปะแขนงต่างๆ แม้แต่วรรณศิลป์ ตลอดจนเข้าไปเกี่ยวข้องกับลัทธิศาสนาทุกลัทธิ ทั้งนี้ เพราะ**ดอกบัว** นอกจากจะมีรูปทรงและสีที่สวยงามแล้ว การกำเนิดเติบโตของบัว ยังตรงกับหลักปรัชญาของชาวตะวันออกอีกด้วย

บัวเกิดจากตมอันสกปรกและตมตะกอนในท้องน้ำ แต่บัวก็พยายามยืนก้านให้ยาวออก จนกระทั่งสามารถโผล่ใบและดอกขึ้นมาเหนือผิวน้ำ จึงได้ชื่อว่า **บงกช** แปลว่า เกิดจากตม ก้านเกิดของบัวจึงกลายเป็นสิ่งเปรียบเทียบกับเรื่องปรัชญาตะวันออกว่า มนุษย์แม้จะเกิดมาจากแหล่งเลวทรามอย่างไร แต่ยังมีโอกาสที่จะเป็นคนดีได้ทุกคน ถ้าผู้นั้นอยากจะดี

บัวในศาสนาพราหมณ์

ศาสนาพราหมณ์ ซึ่งถือว่าเป็นศาสนาเก่าแก่ที่สุดของเอเชีย และมีกำเนิดในประเทศอินเดียนั้น เดิมทีชาวอินเดียผู้นับถือศาสนาพราหมณ์ถือว่า**พระพรหม** พระผู้เป็นเจ้าสูงสุดของตนเกิดจากไข่สีทอง แล้วทรงสร้างโลก และให้กำเนิดพราหมณ์ ทรงสร้างมนุษย์และอมนุษย์ขึ้นในโลกมากมาย ทำให้ได้นามว่า **ฮาดา** แปลว่า ผู้สร้าง และ**วิฮาดา** แปลว่า ผู้เลี้ยง ในคัมภีร์กล่าวว่า พระพรหมมักสถิตอยู่เหนือดอกบัวเสมอ จึงได้นามว่า **กมลาล์น** แปลว่า ผู้มีดอกบัวเป็นอาสนะ

ต่อมา เมื่อเกิดลัทธิใหม่ คือ**ฮินดู**ขึ้น ชาวฮินดูก็เล่าเรื่องกำเนิดของพระพรหมเสียใหม่ว่า พระพรหมเกิดในดอกบัวที่งอกออกมาจากพระนาภีของพระนารายณ์ขณะกำลังบรรทมอยู่เหนืออนันตนาคราชในเกษียรสมุทร ศาสนาฮินดูมีพระผู้เป็นเจ้าและเทพต่างๆ หลายองค์ที่มี**ดอกบัว**เข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น พระสุรัสวดี พระลักษมี พระคงคา พระอาทิตย์ พระอัคนี และพระอินทร์ เป็นต้น

พระสุรัสวดี ชายาของพระพรหม ทรงมีพระรูปโฉมมาก ผิวพระกายผ่อง อารมณ์เป็นแก้วสีขาวหรือเพชรล้วน ทรงรัดเกล้า มีสี่กร กรหนึ่งทรงถือพิณ ทรงเป็นเจ้าแห่งดนตรีและการขับร้อง กรหนึ่งทรงถือถ้วยน้ำ ทรงเป็นเจ้าแห่งแม่น้ำทั้งหลาย กรหนึ่งทรงถือคัมภีร์ เพราะทรงอุปถัมภ์การศึกษา อีกกรทรงถือดอกบัว และประทับบนดอกบัว

พระลักษมี ชายาพระนารายณ์ เกิดจากฟองสมุทรในคราวที่เทวดาและอสูรทำโมตรกัน แล้วกวณเกษียรสมุทรเพื่อทำน้ำอมฤต ซึ่งเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ ผู้ใดได้ดื่มแล้วจะไม่ตาย นางจึงได้ชื่อว่า **ชลธิชา** แปลว่า เกิดจากทะเล และว่าในขณะที่โผล่ขึ้นมาจากท้องทะเล นางนั่งอยู่ในดอกบัวและถือดอกบัวไว้ในมือด้วย จึงได้นามอีกว่า**ปัทมา** และ**กมล** แปลว่า ดอกบัว ตามรูปเขียนพระลักษมี เป็นภาพสตรีที่มีความงดงามอย่างยิ่ง สีกายเป็นสีทอง มีสองกร พระภูษาสีเหลือง และจะอยู่ในท่านั่งหรือยืนมาในดอกบัว พระกรถือดอกบัว

พระคงคา ตามพระเวทกล่าวว่า พระคงคาเป็นธิดาองค์แรกของพระหิมาวัตกับนางเมณฑา และเป็นเชษฐภคินีของพระอูมา รูปเขียนตามคติฮินดูนั้น เป็นรูปนางงาม สีกายขาว มีสามเศียร ทุกเศียรมีรัดเกล้า มีหกรกร บางทีถือคัมภีร์ บางทีถือดอกบัว และนั่งมาบนหลังปลา

พระอาทิตย์ หรือ **พระสุริยาทิตย์** เป็นเทพเจ้าที่มนุษย์รู้จักกันองค์อื่นๆ ในลัทธิฮินดู เพราะในสมัยที่คนยังมีสภาพเป็นชาวป่าอยู่ในถ้ำนั้น ได้นับถือพระอาทิตย์แล้ว เพราะดวงอาทิตย์ให้แสงสว่าง ให้ความอบอุ่น เราเรียกว่า **ตาวัน** มาแต่โบราณ ต่อมาภายหลังได้หัดสันหลังเหลือ**ตะวัน** ในคัมภีร์กล่าวว่า พระอาทิตย์เป็นโอรสองค์สุดท้ายของพระกัศยปเทพบิดรกับนางอหิตี เนื่องจากว่าพระชนนีไม่นำพระสุริยาทิตย์ขึ้นไปเฝ้าพระเป็นเจ้า พระสุริยาทิตย์จึงมิได้ขึ้นไปอยู่บนเทวโลก ต้องเที่ยวขบถเที่ยวมั่วซั่วอยู่ระหว่างเทวโลกกับมนุษย์โลกจนทุกวันนี้ และถึงแม้พระสุริยาทิตย์มีรัศมีพุ่งออกจากกายร้อนแรงและสว่างจ้า แต่ก็มีชายาถึง ๔ องค์ คือ นางฉายา นางสาวรรณิ นางสาวดี และนางมหาวีรยา ในพระหัตถ์ทั้งสี่ของพระสุริยาทิตย์นั้น ทรงถือดอกบัวสองหัตถ์ หัตถ์ละดอก ส่วนอีกสองหัตถ์ใช้ห้ามอุบาทว์วันตราย และประทานพร

พระอัคนี หรือที่เราเรียกกันว่า พระเพลิง หรือไฟ กล่าวกันว่ามีกายสีทอง หรือสีแดงเพลิง พระเกศาถูกไขน ปลายพระเมาลีที่มุ่นอยู่สงรัศมีเป็น หมอกควัน พระโอษฐ์อมเพลิง ตามภาพเขียนมักเป็นรูป บุรุษ ๒ หน้า ๔ กร มีคว้นเป็นมงกุฎ มีลิ้น ๗ ลิ้น ทรง พระภูษาสีม่วง ทรงรถเทียมด้วยม้าสีแดง บางทีก็ทรง แกะ หรือระมาด (แรด) เป็นพาหนะ ชายาชื่อนาง สวาหะ พระอัคนีทรงใช้อาวุธหลายอย่าง มีศรชื่อ อาค- เนยศาสตร์ และโตมร ซึ่งประกอบด้วยเปลวเพลิง แต่มี หัตถ์หนึ่งถือดอกบัว

พระอินทร์ เป็นเทวดาที่ชาวอินเดียนับถือ มานาน และก่อนเทพองค์อื่นๆ ที่เล่ามาแล้ว สมัยแรกๆ พระอินทร์จึงมีฤทธิ์มาก ถือว่าเป็นเทพที่คอยดูแลและ ช่วยเหลือมนุษย์ เป็นเจ้าแห่งพิชพรรณ ฝน และอื่นๆ อีกหลายอย่าง ในยุคไตรเพท กล่าวว่ามิฬวกายสีแสด หรือสีทอง แต่ในชั้นหลังๆ ว่ามีสีนวล ของไทยเราว่า มิฬวกายสีเขียวมรกต ทรงถือวัชระ อาจเปลี่ยนเป็น ศร ขอ และร่างแหสำหรับตลบจับศัตรู พาหนะที่ทรง คือรถทองเทียมด้วยม้าคู่สีแสด ขนคอยาว และหางยาว ไพรดเสวยน้ำโสมมาก พระอินทร์ในไตรภูมิพระร่วงทรง ข้างเอาจวณเป็นพาหนะ ข้างสวรรค์เชือกนี้มี ๓๓ เคียร แต่ละเคียรมีงา ๗ งา งาแต่ละงามีสระอยู่ ๗ สระ สระหนึ่งๆ มีบัว ๗ กอ แต่ละกอมีดอก ๗ ดอก ดอกหนึ่งมีกลีบ ๗ กลีบ และกลีบหนึ่งๆ มีนางฟ้าและ สาวใช้อยู่อย่างละ ๗ คน

พระอินทร์มีส่วนสำหรับประพาสเล่นอยู่ ๓ สวน ชื่อ นันทนิพพาน จิตรลดา และปารุสวัน แต่ละสวน มีสระทิพย์ซึ่งเต็มไปด้วยบัวชนิดต่างๆ บ้างสีขาว บ้างสี เหลือง บ้างสีแดง และสีน้ำเงิน งามนักหนา

บัวในพระพุทธศาสนา

บัว เป็นดอกไม้ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา อย่างกว้างขวาง ชาวพุทธใช้ดอกบัวบูชาพระรัตนตรัย มาแต่โบราณกาล กล่าวได้ว่า บัวเป็นดอกไม้ประจำ พระพุทธศาสนา

ในทศชาติชาดก ซึ่งเป็นเรื่องราวของพระพุทธ- เจ้าแต่ชาติปางก่อน มีเรื่องเกี่ยวกับบัวอยู่หลาย พระชาติ อาทิ มโหสถชาดก พระกัฐิตตชาดก พระเวสสันดรชาดก เป็นต้น

ในพุทธประวัติ กล่าวถึงตอนสุบินนิมิตของ พระนางสิริมหามายาว่า มีพระเศวตกฤษณรังษีวงจบั ดอกบัวหลวงสีขาวเพ่งบานใหม่ สงกลิ่นหอมตระหลบ มาทำประทักฉณสามารถ แล้วจึงเข้าสู่พระครรภ์ พระนางสิริมหามายาทางด้านข้าง ในขณะที่นั้นก็บังเกิด บุพนิมิตขึ้น ๓๒ ประการ ในจำนวนนี้มีเกี่ยวกับ “บัว” อยู่ด้วยหลายประการ คือปทุมชาติห้าชนิดบังเกิด ดารดาษไปในน้ำและบนบกอย่างหนึ่ง มีดอกบัวปทุม- ชาติผุดงอกขึ้นมาจากแผ่นดินแห่งละเจ็ดดอกอย่างหนึ่ง และต้นพฤกษาลดาชาติทั้งหลายก็บังเกิดดอกปทุมชาติ ออกตามลำต้นและกิ่งก้านอีกอย่างหนึ่ง

ตอนประสูติ เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติที่ สวนลุมพินี เมืองกบิลพัสดุ์ ทรงบำยพระพักตร์ไปทาง ทิศอุดร และย่างพระบาทไป ๗ ก้าว มีดอกบัวขึ้นมา รองรับ ๗ ดอก ต่อมาเมื่อเจ้าชายสิทธัตถะเจริญพระ- ชนมาได้ ๗ พรรษา พระราชบิดาโปรดให้บุตรสละ ไบกษรณสำหรับพระราชโอรสลงเล่นน้ำ ว่าปลุกอุบล บัวบาบสระหนึ่ง ปลุกปทุมบัวหลวงสระหนึ่ง และปลุก บุนทริกบัวขาวสระหนึ่ง

เมื่อพระสิทธัตถะออกบวช ทรงกระทำความ เพียรปฏิบัติธรรม จนบรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ

พระสาวกยืนถือดอกบัว จิตรกรรมบนแผ่นชินกรู ผนังคูหาภายในพระสถูปเจดีย์ใหญ่องค์ทิศตะวันตก วัดพระศรีสรรเพชญ์ พ.ศ. ๒๐๓๕ อุทยาน ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระ- นครศรีอยุธยา

ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้ทรงพิจารณาถึงธรรมะที่ทรงตรัสรู้ว่าเป็นธรรมะอันล้ำลึก ยากที่คนผู้ยินดีในกามคุณจะรู้ตามได้ แต่อาศัยพระมหากรุณาในหมู่สัตว์ ทรงพิจารณาทบทวนดูอธยาศัยเวไนยสัตว์ ก็ทรงทราบว่าผู้มีกิเลสเบาบางอันอาจรู้ตามได้ก็มี จึงเกิดอุปมาเวไนยสัตว์เหมือน **“ดอกบัว”** ว่าเวไนยสัตว์ย่อมแบ่งออกเป็นสี่เหล่าตามอธยาศัย คือ เหล่า ๑ ผู้มีกิเลสน้อยเบาบาง มีอินทรีย์กล้าจะฟังสอนให้รู้โดยง่าย อาจรู้ธรรมพิเศษได้ฉับพลัน อันเปรียบเหมือนดอกปทุมชาติที่โผล่พ้นจากพื้นน้ำขึ้นมา แล้วคอยสัมผัสรัศมีพระอาทิตย์อยู่ จักบานในวันนี้ เหล่า ๑ ผู้มีกิเลสค่อนข้างน้อย มีอินทรีย์ปานกลาง ได้รับอบรมจนอุปนิสัยแก่กล้าแล้ว ก็สามารถบรรลุธรรมพิเศษได้ เปรียบเหมือนดอกบัวซึ่งยังตั้งอยู่เสมอน้ำ จักบานในวันพรุ่งนี้ เหล่า ๑ ผู้ที่มีกิเลสยังไม่เบาบาง ก็ยังควรได้รับคำแนะนำในธรรมปฏิบัติไปก่อน จนกว่าอินทรีย์จะแก่กล้า จึงสอนให้รู้ธรรมะชั้นสูงก็จะบรรลุธรรมพิเศษ เปรียบเสมือนดอกบัวที่ยังจมอยู่ในน้ำ คอยเวลาที่จะเลื่อนขึ้นจากน้ำ และบานในวันต่อไป เหล่า ๑ ผู้มีกิเลสหนาปัญญาหยาบ หาอุปนิสัยไม่ได้เลย ไม่สามารถจะบรรลุธรรมพิเศษได้ เปรียบเหมือนดอกบัวที่จมอยู่ใต้น้ำ และเป็นรักษาของเตาปลา

พุทธศาสนิกชนแต่โบราณได้นำดอกบัวมาใช้บูชาพระพุทธรูป นำรูปดอกบัวมาใช้กับพระพุทธรูปปฏิมา ทั้งที่เป็นรูปปั้น รูปหล่อ และรูปเขียน ในทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะนั่ง ยืน เดิน นอน ทั้งนี้เพราะดอกบัวนับถือกันว่าเป็นดอกไม้บริสุทธิ์ สะอาด พุทธศาสนิกชนจึงเปรียบดอกบัวกับพระพุทธเจ้า ธรรมชาติของดอกบัวนั้น แม้จะเกิดอยู่ในน้ำ แต่ก็ไม่ติดน้ำ หรือน้ำไม่เปียกบัว พระพุทธเจ้าทรงอุปมาและดำรงพระชนมชีพอยู่ท่ามกลางกองกิเลสในโลกคือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง อันครอบงำอยู่ แต่หากิเลสเหล่านั้นมิได้แปดเปื้อนพระหฤทัยของพระพุทธองค์ พระหฤทัยของพระองค์บริสุทธิ์ผุดผ่องจากกิเลสเหล่านั้น เหมือนดอกบัวไม่เปื้อนน้ำ

ในมิลินทปัญหา พระนาคเสนเปรียบดอกบัวกับผู้ปฏิบัติธรรม โดยกล่าวถึงคุณสมบัติของดอกบัวหลวงว่า ดอกบัวเกิดในน้ำ เติบโตในน้ำ แต่น้ำไม่ติด เปรียบกับผู้ปฏิบัติธรรม ไม่ติดอยู่ในตระกูล ในหมู่คณะ ในโลก

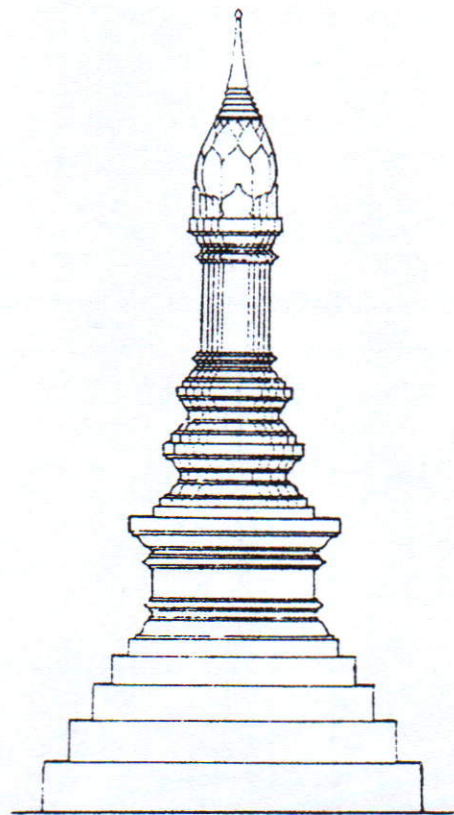
ยศ สรรเสริญสุข และในปัจจุบันเครื่องบริโภคทั้งหลายตลอดจนไม่ติดอยู่ในกิเลสทั้งมวล

ดอกบัวยอมผุดพ้นน้ำ ชูดอกอยู่เหนือน้ำ เปรียบเหมือนผู้ปฏิบัติธรรมครอบงำ โลกธรรมทั้ง ๘ คือ ลาม เสื่อมลามก ยศ เสื่อมยศ สรรเสริญ นิินทา สุข ทุกข์ ทั้งปวงได้แล้ว ผุดลอยอยู่ในโลกุตตรธรรม

ธรรมชาติของดอกบัว แม้ถูกลมมีปริมาณเล็กน้อยพัดถูกต้องแล้ว ก็สะบัดกลับใบกวัดแกว่งไปมาเหมือนผู้ปฏิบัติธรรม ทำความสำรวมใจไม่ให้เกิดไปในแหล่งกิเลส แม้ปริมาณน้อย มีปกติเห็นกิเลสแม้เล็กน้อยว่าเป็นภัยอยู่เสมอ สะดุ้งหวาดหวั่นต่อภัยคือกิเลส

พระนาคเสนเปรียบเทียบพระนิพพานกับดอกบัวว่า ธรรมชาติของดอกบัว น้ำย่อมไม่ซึมติดอยู่ได้ฉับใด พระนิพพานอันกิเลสทั้งปวงไม่ซึมติดอยู่ได้ฉับนั้น

ในหน้าน้ำเดือน ๑๑ เดือน ๑๒ เป็นระยะเวลาหมดฝน ดินฟ้าอากาศแจ่มใส ทำให้จิตใจผู้คนเบิกบานงานรื่นเริงของคนไทยแต่โบราณที่เกี่ยวกับ **“ดอกบัว”** ก็เริ่มขึ้น คือ งานโยนบัว เทศน์มหาชาติ และงานลอยกระทง

พระเจดีย์ทรงดอกบัวตูม เจดีย์ประธานวัดเจดีย์เจ็ดแถว
ศรีสัชฌาย์ จังหวัดสุโขทัย

ประเพณีเทศน์มหาชาติ ในเดือนสิบเอ็ด เดือนสิบสอง หลังออกพรรษาจะมีของสำคัญอย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ **ดอกบัว** ในมาลัยสูตรและพระมาลัยกลอนสวดกล่าวได้ว่า ต้องถวายดอกบัวเบญจพรรณเป็นเครื่องบูชาภัตตเทณ และประดับศาลาโรงธรรมด้วย ดอกบัวเบญจพรรณนั้นมี สัตตบุษย์บัวขาว สัตตบรรณบัวแดง สัตตบงกชบัวชมพู บัวเพื่อนสืบบัว พันสีม่วงแดง

สมัยอยุธยา พระมหาอุปราช หรือวังหน้า มีหน้าที่เก็บดอกบัวเบญจพรรณอย่างละพันดอกถวายพระเจ้าแผ่นดิน เมื่อถึงเทศกาลมีเทศน์มหาชาติ พระมหาอุปราชเสด็จลงเรือมาเก็บที่ตำบลสามโคก ที่ต้องเอาจำนวนอย่างละพันดอก ก็เพื่อให้ครบจำนวนคาถาในมหาเวสสันดรชาดกที่มีถึงพันคาถา ดังที่เรียกกันว่า “เทศน์คาถาพัน”

สมัยรัตนโกสินทร์ ในรัชกาลที่ ๓ โปรดให้เป็นหน้าที่ของพระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าหญิงวิลาส กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ ซึ่งเป็นพระราชธิดาที่โปรดปรานมาก และจัดทำกระถางขนาดใหญ่เป็นพิเศษถวายให้ทรงมาตลอดนั้น เสด็จไปเก็บดอกบัวที่บางพูดเป็นประจำทุกปี มีบางปีที่เกณฑ์หัวเมืองกรุงเก่าให้เก็บส่ง มีดอกบัวถึง ๖ ชนิด คือ ดอกบัวหลวง บัวชมพู บัวเพื่อน สัตตบุษย์ นิลุบล ลินจง กับดอกสามหาว ดาวเรือง บานไม่รู้โรย และดอกกรัก

ในรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จไปเก็บที่เมืองปทุมธานีเช่นกัน

เทศกาลลอยกระทง ในวันเพ็ญเดือนสิบสอง พุทธศาสนิกชนชาวไทยลอยกระทงไปบูชาพระพุทธรูปที่หาดทรายนันทานที กระถางที่ลอยเย็บด้วยใบตอง

บ้าง กาบกล้วยบ้าง ใบพลับพลึงบ้าง ให้มีลักษณะเหมือนดอกบัวบาน อย่างที่เราเรียกว่า กระถางเจิม จึงได้เรียกว่า **ลอยกระทง** เป็นประเพณีที่ชาวบ้านชาวเมืองเร่ร่อนขึ้นบานที่สุด

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ไว้ใน **“พระราชพิธีสิบสองเดือน”** ความตอนหนึ่งว่า

“ในฤดูเดือนสิบสองเป็นเวลาน้ำในแม่น้ำใสสะอาดแลมากเต็มฝั่ง ทั้งเป็นเวลาทีสิ้นฤดูฝน ในกลางเดือนนั้นพระจันทร์ก็มีแสงสว่างส่องใสเป็นสมัยที่สมควรจะรื่นเริงในลำน้ำในเวลากลางคืน พระเจ้าแผ่นดินจึงได้เสด็จลงประพาสตามลำน้ำพร้อมด้วยพระราชมารดาฝ่ายใน เป็นประเพณีมีมาแต่กรุงสุโขทัยฝ่ายเหนือโน้นแล้ว...”

การลอยกระทง นอกจากเพื่อบูชารอยพระพุทธรูปแล้ว ชาวพุทธถือว่ายังเป็นการบูชาพระจุลจอมพลดาวดึงส์สวรรค์ อันเป็นที่บรรจุพระเขี้ยวแก้วของพระพุทธรูปเจ้าด้วย

บัวในลัทธิลามา

ลัทธิลามา ซึ่งเป็นลัทธิหนึ่งในพระพุทธศาสนา มหายาน แต่แตกแขนงงอกงามอยู่ในประเทศทิเบตนั้น ถือว่า**ดอกบัว**เป็นเครื่องหมายศักดิ์สิทธิ์อย่างหนึ่ง อันเป็นต้นเหตุให้ฐานพระพุทธรูป

มีกลีบบัวคว่ำและกลีบบัวหงาย บรรดารูปเคารพ เฉพาะอย่างยิ่ง พระพุทธรูป พระโพธิสัตว์ และทวยเทพสำคัญ ปรากฏว่า จะสถิตอยู่เหนือดอกบัว ไม่ว่าจะประทับนั่งหรือยืน ทั้งนี้ เพราะถือตามฮินดู ที่ว่า ดอกบัวมีกำเนิดเป็นทิพย์ พวกเครื่องรางของขลังต่างๆ ที่ชาวลามาใช้ มักจะมีดอกบัวและกลีบบัวเสมอ เช่น ยันต์ ชื่อ **“หัวใจลามา”**

เป็นยันต์ที่ชาวลามานับถือมากเป็นยอดเยี่ยม เพราะบรรจุสิ่งที่มีฤทธิ์มีอำนาจยิ่งจากมนต์ลามา รวมทั้งกลีบบัวที่ลงอักขระ ชาวลามามีบทสวดอยู่เพียงว่า **“โอม มณี ปัทเม หุม”**

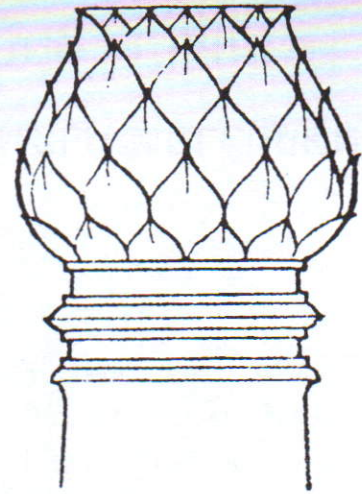

บัวในศิลปะ

บัวเป็นพันธุ์ไม้น้ำที่นิยมใช้รูปดอกเป็นสัญลักษณ์ในพระพุทธศาสนา และศาสนาพราหมณ์ ซึ่งหมายถึงความบริสุทธิ์ผุดผ่อง ดอกบัวหลวงเป็นต้นคำของพุทธศิลป์ไทย และเป็นองค์ประกอบเชิงศิลปะที่นิยมทำเป็นรูปรองรับพระพุทธรูปปฏิมากร สถูปเจดีย์ อาคารที่สร้างขึ้นสำหรับสถาบันพระมหากษัตริย์ สำหรับพระพุทธศาสนา เทวรูป และเครื่องราชูปโภค ฯลฯ

อาจารย์โชติ กัลยาณมิตร กล่าวถึงศัพท์เกี่ยวกับบัวในศิลปะไว้ใน **“พจนานุกรม สถาปัตยกรรมและศิลปเกี่ยวเนื่อง”** ความตอนหนึ่งว่ามี

บัวกระจับ บัวกลีบขนุน บัวกลุ่ม บัวเกสร บัวคลุมเถา บัวเชิง บัวคอเสื้อ บัวถลา บัวปากฐาน บัวปากปลิง บัวฝาละมี บัวพินัยักษ์ บัวแวง บัวหลังเจียด บัวหลังเบี้ย บัวหลังสิงห์ บัวหัวเสา

“บัวโถ” ศิลปะสุโขทัย บัวหัวเสาบ้านปูน
วิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก

บัวหัวเสา พระวิหารวัดมงคลพิตร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บัวในเงินตรา และตรา

เงินตราทวารวดี ซึ่งเป็นเงินเหรียญ มีรูปต่างๆ ผสมกัน เช่น รูปสังข์ วัชรปราสาท รูปศรีวิไล (บนหน้าอกพระนารายณ์) รูปกระต่ายบนดอกบัว รูปแพะ รูปพระอาทิตย์ พระจันทร์ ฯลฯ พบที่นครปฐมและอุททอง

เงินตรากรุงศรีอยุธยา เป็นเงินพดด้วงรูปขดกลมคล้ายตัวด่าง ทำด้วยเนื้อเงิน ส่วนใหญ่ติดตราธรรมจักรหรือจักร และตราประจำรัชกาล เช่น ครุฑ ช้าง ดอกบัว พุ่มดอกไม้ ราชวัติ กระต่าย สมอหางหงส์ ฯลฯ สมัยหนึ่งๆ มีต่างชนิดกัน

เงินตรากรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ ๑ เป็นเงินพดด้วงตราจักร ส่วนตราประจำรัชกาลเป็นบัวผัน หรือบัวอุณาโลม

เรื่องเกี่ยวกับ “บัว” ยังมีให้เล่าถึงอีกมากมาย แต่ขอจบไว้เพียงเท่านี้

ตามหา ๙ ศิลปินพื้นบ้านบนแผ่นดินของเรา ที่ได้แสดงถวายเฉพาพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทิพย์วรรณ ชุ่มเพ็ญพันธุ์ *

ตลอดเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติ ได้ทรงอุทิศพระองค์เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชนตลอดมา เห็นได้จากภาพพระราชกรณียกิจมากมายที่ทรงปฏิบัติ แม้ทรงพระประชวรก็มีทรงว่างเว้น ดังที่เราทุกคนต่างประจักษ์และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ ในการเสด็จพระราชดำเนินทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจจะมีประชาชนผู้โชคดีบางคนมีโอกาสได้เข้าเฝ้ากราบพระบาทและปฏิบัติงานถวายอย่างใกล้ชิด

กระทรวงวัฒนธรรมเล็งเห็นความสำคัญของบุคคลเหล่านี้ โดยเฉพาะกลุ่มศิลปินพื้นบ้าน ว่าควรมีโอกาสได้เล่าความรู้สึกและถ่ายทอดประสบการณ์อันซาบซึ้งให้ผู้อื่นได้รับทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อบุคคลเหล่านั้นด้วย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม นายสมชาย เสียงหลาย ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๓ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ ตามหา ๙ ศิลปินพื้นบ้านบนแผ่นดินของเรา ที่ได้แสดงถวายเฉพาพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อให้มาถ่ายทอดประสบการณ์ความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ และเพื่อร่วมถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในงานแผ่นดินของเรา ที่จัดขึ้น ณ บริเวณพระลานพระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

กระทรวงวัฒนธรรมได้ประสานงานให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช คัดเลือกภาพพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับศิลปินพื้นบ้าน จำนวน ๒๐ ภาพ จากนั้นกระทรวงวัฒนธรรมคัดเลือกไว้จำนวน ๙ ภาพ เพื่อตามหา ๙ ศิลปินพื้นบ้านบนแผ่นดินของเรา ที่ได้แสดงถวายเฉพาพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งในการตามหาศิลปินทั้ง ๙ คน กระทรวงวัฒนธรรมได้จัดงานแถลงข่าวการจัดกิจกรรมดังกล่าว เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๓ และขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนสาขาต่าง ๆ ช่วยเผยแพร่ภาพทั้ง ๙ ภาพ พร้อมกันนี้ กระทรวงวัฒนธรรมได้ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยในการจัดส่งภาพทั้ง ๙ ภาพไปยังศูนย์ราชการทุกจังหวัดทั่วประเทศ ที่ทำการอำเภอทุกอำเภอ เพื่อช่วยตามหาศิลปินพื้นบ้านที่ปรากฏในภาพ หรือทายาทในกรณีที่บุคคลในภาพนั้น ๆ ได้เสียชีวิตแล้ว หากผู้ใดรู้จักบุคคลในภาพก็สามารถแจ้งไปยัง

* ผู้อำนวยการจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

ทายาท ๔ คน จากทั้งหมด ๕ คน อยู่ที่ จังหวัดพัทลุง นางละม่อม ชัยพฤกษ์ บุตรสาวอายุ ๗๒ ปี จะเป็นผู้มาให้สัมภาษณ์ในงาน โดย พลเอก นายแพทย์รณวิทย์ อุปถัมภ์นรากร ซึ่งเป็นหลานจะเป็นผู้พามา

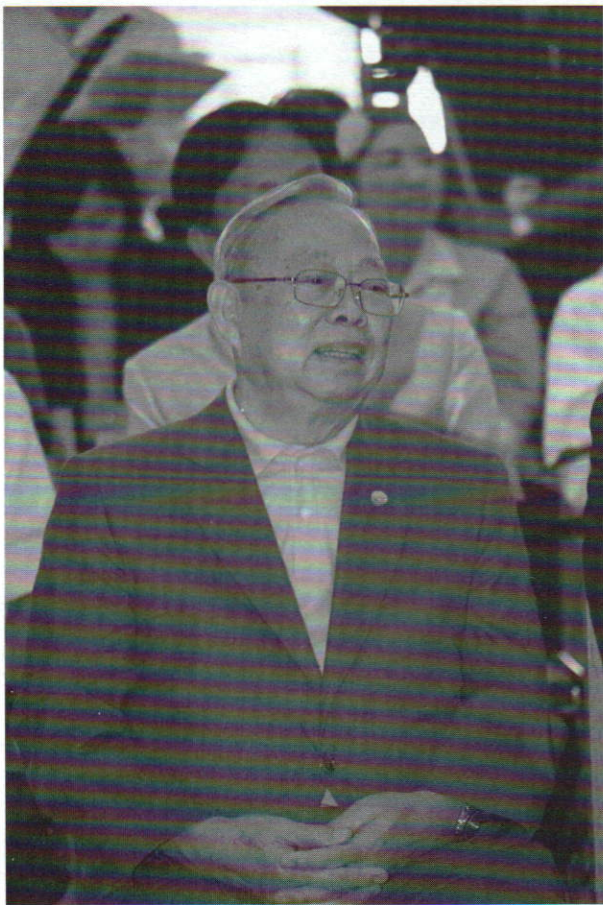
นางละม่อม ชัยพฤกษ์ อาศัยอยู่ที่ บ้านหัวถนน ตำบลชะมวง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อทราบข่าวได้เปิดเผยความรู้สึกพร้อมร่ำไห้ด้วยความดีใจว่า รู้สึกดีใจมากที่กระทรวงวัฒนธรรมเห็นความสำคัญของบิดาของตน ที่ผ่านมามีบิดาเคยเล่าให้ฟังเสมอว่า ครั้งที่ไปรำโนราถวายเฉพาะ พระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพอพระราชหฤทัยการแสดงของบิดามาก และเท่าที่จำได้ บิดาเคยเข้าไปแสดงถวาย ๓ ครั้ง โดยหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้พาไป นอกจากได้รำถวายที่ พระตำหนักจิตรลดารโหฐานแล้ว บิดายังเคยรำถวายเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเยือนภาคใต้ด้วย

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศ หรือโทรศัพท์สายด่วน กระทรวงวัฒนธรรม หมายเลข ๑๗๖๕ ส่วนกระบวนการตรวจสอบ และยืนยันตัวบุคคล กระทรวงวัฒนธรรมจะขอความร่วมมือไปยังกระทรวงมหาดไทย ตรวจสอบทะเบียนราษฎร พยานบุคคล และพยานแวดล้อม รวมทั้งเชิญบุคคลที่ไม่ได้ตามหาแต่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ทั้ง ๔ ภาพเข้าร่วมกิจกรรมบอกเล่าประสบการณ์ความรู้สึก และความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ พร้อมร่วมถวายพระพรชัยมงคลในงานแผ่นดินของเรา วันที่ ๙ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ ด้วย

ภายหลังจากการแถลงข่าวของกระทรวงวัฒนธรรม และมีภาพปรากฏผ่านสื่อต่าง ๆ เพียง ๒ วัน ก็มีผู้ทยอยแจ้งชื่อศิลปินในภาพเข้ามาดังนี้

ภาพที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับเป็นประธานในการบันทึกภาพ ขุนอุปถัมภ์นรากร (พุ่ม เทวา) รำโนรา ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๐๔ นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๔๙ ปี ซึ่งศิลปินในภาพได้เสียชีวิตแล้วเมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๖ เหลือเพียง

ภาพที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงดนตรีสากล เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๑ นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๕๒ ปี บุคคลในภาพคือ **นายกวี อังศวานนท์** ผู้จัดการทรัพย์สินส่วนพระองศ์ ปัจจุบันอายุ ๗๕ ปี

นายกวี อังศวานนท์ กล่าวว่า ขณะนั้นอายุ ๓๓ ปี วงดนตรีที่เห็นในภาพคือ วง อ.ส. และถ้าจำไม่ผิด เป็นการบรรเลงที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตนรับหน้าที่เป่าเทรนเนอร์ แซกโซโฟน ได้บรรเลงถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตั้งแต่งพุทธศักราช ๒๕๐๔ ระยะเวลาที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรู้สึกประหม่า เล่นถูกบ้าง ผิดบ้าง แต่พระองค์ไม่เคยตำหนิ หรือรับสั่งอย่างใด ทรงอดทนไม่ถือพระองค์ รับสั่งเพียงว่า พวกนี้ชอบบอม ไม่เล่น กระทั่งเกิดความคุ้นเคย และพระองค์ทรงเรียกชื่อเล่น ทำให้เล่นด้วยความสบายใจ พระองค์จึงทรงสอนว่าควรเล่นอย่างไร

ภาพที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย สมเด็จพระจักรพรรดิและสมเด็จพระราชินีแห่งอิหร่าน ที่เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการแสดงนาฏศิลป์ไทย ณ โรงละครแห่งชาติ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๘ นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๔๕ ปี บุคคลในภาพคือ **นางจันทนา ทรงศรี** ภรรยา นายเชิด ทรงศรี ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ

นางจันทนา ทรงศรี เล่าว่า ขณะนั้นอายุ ๒๓ ปี ได้แสดง **โขนชุด นางลอย** แสดงเป็น **นางสีดา** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมศิลปากรจัดแสดงถวายสมเด็จพระจักรพรรดิและสมเด็จพระราชินีแห่งอิหร่าน หลังจากแสดงเสร็จคณะนาฏศิลป์ออกมาส่งเสด็จที่หน้าโรงละครแห่งชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีรับสั่งว่า ให้จัดผู้แสดงเป็นผู้แทนรับพระราชทานช่อดอกไม้จากสมเด็จพระราชินีแห่งอิหร่าน ซึ่งนางจันทนา ทรงศรี ได้เป็นตัวแทนออกมารับพระราชทานช่อดอกไม้ ความรู้สึกในเวลานั้นเหมือนฝันไป ปลาบปลื้ม มีความสุขมาก ความทรงจำนั้นไม่เคยลืมเลือน

ภาพที่ ๔ ขาวเขาเผ่าม้ง ทำพิธีผูกขวัญที่ขอ
พระกรถวายในฐานะผู้นำชาวม้ง ณ บ้านแม่สาใหม่
อำเภอแม่อริม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม

พุทธศักราช ๒๕๒๑ นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๓๒ ปี
บุคคลในภาพคือ **นายปรัจโจ แสง่าง** มีความสามารถ
ด้านดนตรี - เป่าแคน เสียชีวิตเมื่ออายุ ๗๐ ปี ภรรยา
ชื่อ ไพล์ แสง่าง อายุ ๔๕ ปี พูดไทยไม่ได้ มีบุตร ๗ คน
ปัจจุบันอยู่ที่หมู่ ๖ บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง
อำเภอแม่อริม จังหวัดเชียงใหม่

นายอาสา เลิศชัยสกุล บุตรของนายปรัจโจ
แสง่าง ได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับบิดาว่า สมัยบิดามีชีวิตอยู่
เป็นหมอผีและผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน มีหน้าที่ทำพิธีผูก
ขวัญต้อนรับผู้มาเยือน จึงได้รับเลือกเป็น**ผู้ผูกขวัญที่ขอ**
พระกรถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งที่
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรที่บ้านแม่สาใหม่
เครื่องใช้ในพิธีวันนั้นประกอบด้วย ด้าย เหล้า ข้าวโพด
และดอกไม้ อยู่ในพานบายศรีสู่ขวัญ และบิดาเคยเล่า
ให้ฟังว่า พระองค์ท่านรับสั่งให้ทำมาหากิน อย่าทำผิด
กฎหมาย ไม่ปลูกฝิ่น และให้ทำการเกษตรเลี้ยงชีพ ได้
พระราชทานพันธุ์ฝัก หนุ่ ไก่ ให้ชาวเขานำไปเลี้ยง
พร้อมปลูกพืชทดแทนฝิ่น เมื่อพระองค์เสด็จพระราช-
ดำเนินกลับก็มีโครงการพระราชดำริตามมา จนเวลานี้
บางครอบครัวมีรายได้ปีละไม่ต่ำกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท
หลายครอบครัวปลูกบ้านใหม่ ซื้อรถกระบะขับ

ภาพที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราช- ดำเนินพร้อมด้วย สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยาม- มกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม- บรมราชกุมารี ทอดพระเนตรการแสดงและทรงร่วม รำวงกับลูกเสือชาวบ้าน ณ โรงเรียนวังไกลกังวล บุคคลในภาพคือ **นางศิวลี สุขวรรณะ** อายุ ๖๖ ปี ข้าราชการบำนาญ จังหวัดสมุทรสงคราม

นางศิวลี เล่าว่า วันนั้นเป็นวันที่ ๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๑๘ ไปรับพระราชทานธงลูกเสือชาว- บ้านที่โรงเรียนวังไกลกังวล และจังหวัดสมุทรสงคราม ได้รับพระราชทานธงในวันนั้นด้วย จึงได้จัดการแสดงไป ถวาย ๑ ชุด คือ การแสดงเชิดหุ่นรำทำตาล หลังจาก แสดงถวายเสร็จ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี- นาถ รับสั่งชมว่ารำสวยมาก และตอนนั้นก็เหมือนฝันไป ได้กราบบังคมทูลไปว่า ทรงรำไหมเพคะ จากนั้นก็ได้ บอกให้นักดนตรีบรรเลงเพลงรำวง ซึ่งตนเองได้เริ่ม รำวงถวายเป็นคนแรก และทั้ง ๓ พระองค์ทรงร่วม รำวงด้วย เป็นเหตุการณ์ที่นางศิวลีบอกว่าไม่มีวันลืม จนกระทั่งทุกวันนี้

ภาพที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราช- ดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม-

บรมราชกุมารี จากพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ไป ทรงเยี่ยมนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ ตำบล มางโม่ง และทรงเยี่ยมทหาร ตำรวจ ที่ปฏิบัติหน้าที่ ในเขตอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๓๔ ปี บุคคลในภาพคือ นายสมศักดิ์ คงจิตรคำ ปัจจุบัน อายุ ๔๙ ปี อยู่ที่บ้านเลขที่ ๘๘/๔ หมู่ ๑ ตำบล ภูเขาทอง อำเภอสุคริพ จังหวัดนราธิวาส อาชีพทำสวน

นายสมศักดิ์ เล่าว่า ขณะนั้นอายุ ๑๔ ปี เป็น นักเรียนในโครงการอบรมจักสานหวาย ที่อำเภอสุคริพ จังหวัดนราธิวาส ในภาพกำลังจักสานเตียงหวาย ได้เห็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราช- ดำเนินมาประทับอยู่ข้าง ๆ จึงก้มลงกราบพระบาท ๓ ครั้ง และพระองค์รับสั่งถามว่า การสานหวายต้อง ดึงให้ตึงถึงจะแน่นใช่หรือไม่ จึงตอบว่าใช่ครับ และ พยายามดึงให้ตึง จากนั้นพระองค์มีรับสั่งว่า เหนื่อยไหม ทำไหวไหม ได้ตอบไปว่า ไหวครับ ความรู้สึกที่ได้เป็น ๑ ใน ๙ ภาพนั้น นายสมศักดิ์กล่าวว่าไม่นึกไม่ฝันว่าจะมี ภาพตนเองถ่ายกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ภาพที่ ๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการแสดงละครพูด เรื่อง ฉัตรแก้ว เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๐ ณ โรงละครแห่งชาติ นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๔๓ ปี บุคคลในภาพคือ หม่อมราชวงศ์จิริสуда วุฒิไกร (สกุลเดิม กิตติยากร)

หม่อมราชวงศ์จิริสуда วุฒิไกร เล่าว่า ภาพที่ปรากฏได้แสดงละครพูดเรื่องฉัตรแก้ว เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในโอกาสทรงครองราชย์เข้าปีที่ ๑๐๐ ซึ่งผ่านมาแล้วเป็นเวลา ๔๓ ปี ขณะนั้นกำลังส่งเสด็จทั้ง ๒ พระองค์โดยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ รับสั่งว่าชอบใจจะ ความรู้สึกตอนนั้นหัวใจเต้นแรง ตื่นเต้นมาก และมีความสุขมาก นับเป็นสิริมงคลกับชีวิต ที่มีโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอย่างใกล้ชิดทั้ง ๒ พระองค์ อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ในวันนั้นกลายเป็นแรงบันดาลใจให้ทำงานถวายเป็นอาสาสมัครเยี่ยมคนไข้ในพระบรมราชานุพัธม์ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม-

ราชินีนาถ ในโรงพยาบาลต่าง ๆ และทำงานในโครงการมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มาตลอด ๑๕ ปีที่ผ่านมา

ภาพที่ ๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรงานประติมากรรม ณ โรงเรียนเพาะช่าง พุทธศักราช ๒๕๐๖ บุคคลในภาพคือ นายเยี่ยม ห่อวโนทยาน ปัจจุบันอายุ ๖๙ ปี ข้าราชการบำนาญ กรมธนารักษ์ นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๔๗ ปี

นายเยี่ยม ห่อวโนทยาน เล่าว่า ภาพนี้เป็นการสอบปูนปั้น รู้สึกตื่นเต้นและดีใจที่ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอย่างใกล้ชิดเป็นครั้งที่ ๒ โดยขณะที่กำลังปั้นอยู่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทับยืนทอดพระเนตรงาน ไม่คิดว่าจะได้มีโอกาสเข้าเฝ้า และเห็นพระองค์ใกล้ชิดขนาดนี้ นับว่าเป็นโชคดีที่พสกนิกรชาวไทยได้มีพระมหากษัตริย์ที่รักประชาชนมาก

ภาพที่ ๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงดนตรีร่วมกับพระสหายเป็นการส่วนพระองค์ ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปยังบ้านหม่อมหลวงบัว สนิทวงศ์ ซึ่งเป็นพี่ชายของหม่อมหลวงประพันธ์ สนิทวงศ์ บุคคลในภาพ คือ หม่อมหลวงประพันธ์ สนิทวงศ์ ซึ่งเสียชีวิตแล้ว โดยมีทายาทคือ พลตำรวจเอก อิสระพันธุ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา เป็นผู้ให้ข้อมูล

พลตำรวจเอก อิสระพันธุ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยาพักอยู่บ้านเลขที่ ๒๓/๒๓ ถนนพระองค์เจ้าสาย ตำบลบึงยี่โก อำเภอดุสิตบุรี จังหวัดปทุมธานี กับมารดา หม่อมราชวงศ์ทรงศรี และครอบครัว ซึ่งเป็นบ้านหม่อมหลวงประพันธ์ ผู้เป็นบิดา เล่าว่า ภาพดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงดนตรีร่วมกับพระสหายเป็นการส่วนพระองค์ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๗ บริเวณคลองสาม ขณะนั้น พลตำรวจเอก อิสระพันธุ์ อายุ ๙ ขวบ และร่วมอยู่ในเหตุการณ์ด้วย บิดาร่วมเล่นกีตาร์ และมีเชื้อพระวงศ์อีกหลายท่านร่วมด้วย อาทิ หม่อมเจ้าประเสริฐศรี ขยางกูร รองสมุหราชองครักษ์ เป็นผู้พายเรือ หม่อมเจ้าวิมาทิตย์

รพีพัฒน์ และบิดา ซึ่งบิดาเป็นบุตรคนที่ ๓ ของหม่อมราชวงศ์สุพรรณ สนทวงศ์ ผู้ขาดคลองรังสิต

เหตุที่ทรงลงเรือเล่นดนตรีกับพระสหายนั้นทราบว่าการเล่นดนตรีใกล้น้ำจะได้เสียงที่ใสกังวาน และดังไปไกล มีมิติอีกแบบหนึ่ง พระองค์ทรงเป็นผู้มีอัจฉริยภาพทางดนตรีอย่างแท้จริง หม่อมหลวงประพันธ์ยังเป็นนักดนตรีพระสหายร่วมวงแจ๊ซส่วนพระองค์ ชื่อ วง อ.ส. วันศุกร์ โดยหม่อมหลวงประพันธ์เป็นผู้แต่งเนื้อร้องเพลงพระราชนิพนธ์ เพลงไร้เดือน เพลงเดือนใจ และเพลงเกาะในฝัน นอกจากนี้ยังได้ร่วมแต่งทำนองเพลงพระราชนิพนธ์อีกหลายเพลง หม่อมหลวงประพันธ์ถึงแก่กรรมเมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๖

หลังจากการตามหา ๙ ศิลปินพื้นบ้านบนแผ่นดินของเราพบแล้วทั้ง ๙ คน นายนิพิฐ อินทรสมบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม นายสมชาย เสียงหลาย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และผู้บริหารกระทรวงวัฒนธรรม นำศิลปินพื้นบ้าน และทายาทของบุคคลทั้ง ๙ คนในภาพ ไปร่วมลงนามถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวที่ศาลาศิริราช ๑๐๐ ปี โรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ ซึ่งนายอาสา เลิศชัยสกุล ชาวเขาเผ่าม้ง ทายาทบุคคลในภาพที่ ๔ ได้นำชุดชาวเขาเผ่าม้ง ตะกร้าผักผลไม้ ไปทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย ส่วนบุคคลอื่นๆ ได้นำพานดอกไม้ ช่อดอกไม้ไปทูลเกล้าฯ ถวาย แสดงถึงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

ต่อมา นายนิพิฐ อินทรสมบัติ ได้จัดแถลงข่าวเปิดตัวศิลปินพื้นบ้านและทายาททั้ง ๙ คนในภาพ ตามหาศิลปินพื้นบ้านบนแผ่นดินของเรา ณ ห้องประชุมพุทธคยา อาคารอัมรินทร์ พลาซ่า โดยมีบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่ ๖ คน และทายาทของศิลปินที่เสียชีวิตแล้ว ๓ คน แต่ละคนได้ถ่ายทอดประสบการณ์ความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ ดังที่ได้บรรยายประกอบไว้แต่ละภาพแล้ว และเชิญบุคคลในภาพและทายาทร่วมงานแผ่นดินของเรา ณ พระลานพระราชวังดุสิต ในวันที่ ๙ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

จากภาพศิลปินพื้นบ้านทั้ง ๙ ภาพ จะเห็นได้ถึง น้ำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ที่ทรงมีต่อคนไทยทุกระดับ โดยมิได้ทรงถือพระองค์ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ มิใช่เฉพาะบุคคลในภาพและทายาทเท่านั้น พวกเราคนไทยทั้งหลายที่ได้เห็นภาพยังอดปลื้มใจแทนบุคคลเหล่านั้นในความโชคดีที่ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอย่างใกล้ชิด และปรารถนาจะเป็นผู้โชคดีเช่นนั้นบ้าง แต่อย่างไรก็ตามแม้เราจะไม่มีโอกาสโชคดีเหมือนท่านเหล่านั้น แต่คนไทยทุกคนก็โชคดีที่ได้เกิดมาเป็น

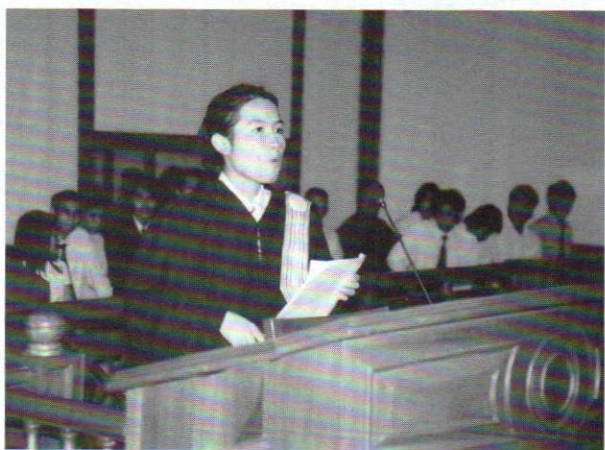
คนไทย ที่มีพระมหากษัตริย์ที่ประเสริฐและรักคนไทย คนไทยทุกคนรักและเทิดทูนพระองค์ไว้เหนือเกล้าฯ แม้ได้กราบไหว้ใกล้ชิดเหมือนบุคคลในภาพทั้ง ๙ คน เราก็มียพระบรมฉายาลักษณ์ให้กราบไหว้ทุกบ้าน พระองค์ท่านอยู่ใกล้ชิดคนไทยทุกคนตลอดมา ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

ชีวิตใหม่ของนักเรียนทุนพระราชทาน การศึกษาสงเคราะห์

ทรงสรรค์ นิลกำแหง

**“ข้าพเจ้าจบการศึกษา นิติ-
ศาสตรบัณฑิต** เกียรตินิยมอันดับ ๑ เจริญทอง
จากมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เมื่อปีการศึกษา ๒๕๔๘
และได้รับโอกาสจากทางมหาวิทยาลัยให้เข้าทำงานเป็น
อาจารย์ประจำในคณะนิติศาสตร์ในปี ๒๕๔๙ เป็นต้นมา
ในระหว่างที่ทำงานก็ได้มีโอกาสศึกษาต่อชั้นเนติบัณฑิต
ควบคู่กันไป และสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตไทย สมัย
ที่ ๕๙ ปีการศึกษา ๒๕๔๙ และปัจจุบันกำลังศึกษา
ระดับปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในคณะ
นิติศาสตร์ สาขาบริหารงานยุติธรรม โอกาสที่ได้รับ
ทำให้ชีวิตของข้าพเจ้าดีขึ้นมาก ได้มีการศึกษา มีงาน
ทำที่มั่นคง”

นางสาวจันทร์ดี วงศ์สวัสดิ์

ข้อความที่ยกมาข้างต้นเป็นบันทึกของนางสาว
จันทร์ดี วงศ์สวัสดิ์ ที่หลายคนอาจเห็นว่า เป็นของ
ธรรมดาสำหรับเด็กที่เรียนเก่ง พ่อแม่มีฐานะดีพอ
จะส่งเสียให้ลูกได้รับการศึกษาอย่างดี แต่ความเห็นดัง
กล่าวนั้นมีส่วนถูกเพียงครึ่งเดียวคือความเป็นเด็กที่
เรียนเก่ง นางสาวจันทร์ดี วงศ์สวัสดิ์ คือนักเรียนทุน

พระราชทานการศึกษาสงเคราะห์ ที่เริ่มต้นจากความ
เป็นนักเรียนเรียนดีของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์
และก่อนหน้านั้นเธอเป็นเพียงเด็กที่จบชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น จากโรงเรียนบ้านปราสาทเขย ซึ่งเป็นโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอไพรบึง จังหวัด
ศรีสะเกษ ครอบครัวมีเพียงสองคนแม่ลูก อาศัยอยู่กับ
ตายาย ทำนาในที่เช่าเขาเพื่อให้มีข้าวกิน และรับจ้างทำ
งานอื่นๆ เยี่ยงชีวิตเด็กชนบทชายแดน ไม่มีอนาคต ไม่มี
ความหวังใดๆ

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจะบัญญัติ
ไว้ว่า “บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา
ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง
และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้” และ
กระทรวงศึกษาธิการก็มีนโยบายให้ “ผู้ที่อยากเรียน
ต้องได้เรียน” แต่อนาคตของเด็กไทยจำนวนไม่น้อย
โดยเฉพาะเด็กที่ด้อยโอกาส อาจต้องตกอยู่ในสภาพ
มืดมนตลอดไป หากมิได้รับพระมหากรุณาธิคุณผ่าน
“มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์”
ร่วมกับ “มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม” ซึ่ง
ทั้ง ๒ มูลนิธิล้วนก่อตั้งจากเงินที่พระราชทานเป็นประ-
เดิมและดำเนินงานสนองพระบรมราโชบายในการช่วย
เหลือสงเคราะห์ประชาชน โดยมูลนิธิแรกนั้น นอกจาก
การสงเคราะห์ผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อนจาก
สาธารณภัยและความทุกข์ยากอื่นๆ แล้ว ยังให้การ
สงเคราะห์ด้านการศึกษาด้วย ส่วนมูลนิธิหลังนั้นเน้น
การเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะการสร้างโอกาส
ทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน มีคุณภาพ มีมาตรฐาน
เดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในชนบททางไกลหรือ
โรงเรียนในเมือง

และด้วยความช่วยเหลือเกื้อกูลจากมูลนิธิราช-
ประชานุเคราะห์ฯ และมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่าน

ดาวเทียมนั่นเอง ชีวิตของเด็กนักเรียนในชนบทห่างไกล นับพันนับหมื่นคน จึงได้มีชีวิตใหม่ที่ทัดเทียมกับเด็กในเมือง จากการศึกษาในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ด้วยระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และหลายร้อยคนได้กลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าของประเทศ ดังตัวอย่างนักเรียนผู้เป็นเจ้าของบันทึกที่ยกมาข้างต้น

มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เริ่มต้นขึ้นพร้อมกันเมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๖ หลังจากเกิดพายุโซนร้อนชื่อ “แอเรียต” พัดผ่านภาคใต้ของประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕ ยังความเสียหายอย่างหนักแก่จังหวัดในภาคใต้ถึง ๑๒ จังหวัด มีผู้เสียชีวิตนับพันคน โดยเฉพาะที่แหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่มีบ้านเรือนราษฎรเหลืออยู่เลย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชกระแสให้สำนักพระราชวังประสานกับกรมประชาสัมพันธ์เดินทางไปช่วยเหลือโดยด่วน ทั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถานีวิทยุ อส. พระราชวังดุสิต ประกาศโฆษณาเชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์และสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยทรงรับบริจาคเงินและสิ่งของด้วยพระองค์เอง ทั้งมีผู้บริจาคแรงงานมาเป็นอาสาสมัครช่วยขนส่งสิ่งของบรรเทาทุกข์ ทางจังหวัดและกรมประชาสัมพันธ์ได้ร่วมกันสร้างและซ่อมแซมบ้านพักอาศัย มอบเครื่องอุปโภคบริโภคและเครื่องมือประกอบอาชีพแก่ผู้ประสบภัย นอกจากนี้ได้พระราชทานเงินให้กรมประชาสัมพันธ์สร้างสถานสงเคราะห์เด็กจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อรับเลี้ยงดูเด็กที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองเสียชีวิต และพระราชทานเงินให้กระทรวงศึกษาธิการสร้างโรงเรียนประชาบาลที่ถูกพายุพัดพัง ๑๒ โรงเรียน ใน ๖ จังหวัดขึ้นใหม่

เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นสาธารณภัยครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในรัชกาล และเป็นที่มาของคำว่า “ราชประชานุเคราะห์” อันมีความหมายว่า พระราชาและประชาชนอนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน เมื่อได้ช่วยเหลือประชาชนในระยะแรกแล้ว ยังมีเงินที่ประชาชนโดยเสด็จพระราชกุศลในการนี้เหลืออยู่เป็นจำนวน ๓ ล้านบาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

พระราชทานเป็นทุนประเดิมก่อตั้งมูลนิธิที่พระราชทานนามว่า “มูลนิธิราชประชานุเคราะห์” ให้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในพุทธศักราช ๒๕๐๖ กับโรงเรียนประชาบาลทั้ง ๑๒ โรงเรียน ใน ๖ จังหวัดดังกล่าว ก็พระราชทานนามว่า “โรงเรียนราชประชานุเคราะห์” คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์บ้านปลายแหลม ตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (ไม่มีหมายเลข) และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ตามด้วยหมายเลขลำดับ ๑ ถึง ๑๒ วัตถุประสงค์ในการตั้งมูลนิธิในขั้นแรกเพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กกำพร้าหรืออนาถา ซึ่งครอบครัวประสบวาทภัยภาคใต้เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๕ และสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในประเทศและผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อนประการอื่นๆ ต่อมาวัตถุประสงค์นี้ได้ขยายออกไปในการสงเคราะห์ด้านการศึกษา โดยให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีเยี่ยมในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ และเด็กกำพร้าหรืออนาถาที่ครอบครัวประสบสาธารณภัย ตลอดจนการบูรณะ ซ่อมแซม ปรับปรุงโรงเรียนราชประชานุเคราะห์

ปัจจุบัน (พุทธศักราช ๒๕๕๓) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ได้สร้างกระจายไปในภูมิภาคต่างๆ ที่ประสบสาธารณภัยทั่วประเทศ จนถึงโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๓ เมื่อรวมโรงเรียนราชประชานุเคราะห์บ้านปลายแหลมด้วยเท่ากับเป็นจำนวน ๕๔ โรงเรียนแล้ว อยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นหลัก นอกเหนือไปจากการสอนของครูอย่างโรงเรียนทั่วไป และสนองพระบรมราโชบายในเรื่องความสำคัญของการอบรมบ่มนิสัยนักเรียนให้มีความ “สะอาดกาย สะอาดใจ” เป็นคนดี มีความเมตตา กรุณา ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ประหยัด รู้รักสามัคคี รู้จักช่วยเหลือตนเอง สามารถดูแลตนเองและครอบครัว มีความกตัญญู กตเวทิตา มีความขยันหมั่นเพียร โดยการฝึกนักเรียนให้ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ นำผลผลิตที่ได้ขายให้แก่โรงเรียน และให้รู้จักการเก็บออมเพื่ออนาคต อันเป็นรากฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ที่นักเรียนที่จบการ

ศึกษาจะสามารถพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตต่อไปได้ โดยไม่ต้องมุ่งเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย หรือการทำงานในบริษัทห้างร้านใด

“รักศักดิ์ศรี มีคุณธรรม นำวิชาการ สืบสานงานพระราชดำริ” คือคำขวัญประจำโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ที่นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ทุกคนจดจำได้ขึ้นใจ

ชีวิตของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ปรากฏในบันทึกของนางสาวจันทร์ดี วงศ์สวัสดิ์ อีกตอนหนึ่งว่า

“เมื่อได้ทราบว่าในจังหวัดของเรามีโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๙ ที่เป็นโรงเรียนในความดูแลของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กำลังรับสมัครนักเรียนที่เป็นเด็กด้อยโอกาส หรือเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัวอื่นๆ เข้าศึกษาโดยที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เลย ข้าพเจ้าจึงไม่รีรอที่จะเดินทางไปสมัครเรียน เมื่อผ่านการคัดเลือกด้วยการเดินทางมาสำรวจที่บ้านของคณะครูที่เป็นกรรมการคัดเลือกนักเรียน ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจมาก ดั่งหนึ่งแผ่นดินที่แห้งแล้งมีฝนโปรยปรายลงมาให้ได้ชื่นฉ่ำหัวใจ สำหรับคนที่ขาดโอกาสอย่างข้าพเจ้า การได้รับโอกาสจึงเป็นถึงการหยิบยื่นชีวิตใหม่ให้เลยทีเดียว

ข้าพเจ้าเข้ามาศึกษาในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๙ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๒ - ๒๕๔๔ (ม.๔ - ม.๖) ตลอดระยะเวลาสามปี ข้าพเจ้าได้เรียนรู้อะไรหลายๆ อย่าง ในด้านวิชาการ โรงเรียนของเราใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งถ่ายทอดสัญญาณมาจากโรงเรียนวังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หรือที่ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ มักจะเรียกว่า ‘ครูตู้’ ครูตู้ไม่เคยมาสาย จึงฝึกให้เราเป็นคนตรงต่อเวลา ครูตู้ไม่เคยบ่นสอนเก่ง และสอนสนุก ทำให้ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ ได้รับความศึกษาที่ได้มาตรฐานไม่ต่างจากนักเรียนในเมือง ในด้านอื่นๆ เนื่องจากโรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนประจำ จึงทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่น เพื่อนๆ ที่มาเรียนที่นี่มาจากครอบครัวที่ไม่ต่างไปจากข้าพเจ้ามากนัก บ้างยากจน ไม่มีพ่อแม่ พ่อแม่แยกทางกัน หรือเสียชีวิตไปแล้ว พ่อแม่ติดคุก ฯลฯ ข้าพเจ้าเริ่มตระหนักว่ายังมีคนที่ลำบากอย่างเรา หรือลำบากมากกว่าเรามาก และแม้เราจะไม่สามารถเลือกเกิดมา

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์บ้านปลายแหลม
ตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ แต่สิ่งที่เราทำได้คือ
ทำชีวิตเราให้ดีที่สุด

ที่โรงเรียนพวกเราจะเรียกคุณครูว่า ‘อาจารย์พ่อ’
‘อาจารย์แม่’ ทุกคนในโรงเรียนไม่ว่าจะมาจากไหนเรา
เหมือนเป็นพี่น้องกัน ครูมักจะสอนพวกเราเสมอว่า

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๖ อำเภอกมลา จังหวัดภูเก็ต

ถึงเราจะจน ก็ต้องจนอย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ทำความเดือดร้อนให้ใคร ไม่ทำตัวเป็นภาระให้สังคม ต้องรู้จักพึ่งพาตัวเองให้ได้ ด้วยเหตุนี้กิจกรรมสำคัญอีกอย่างหนึ่งของข้าพเจ้าและเพื่อนๆ ในโรงเรียน ก็คือการฝึกอาชีพ เพราะในหลวงมีรับสั่งว่า เด็กในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ต้องพึ่งตัวเองได้ ต้องมีอาชีพติดตัว ต้องไม่

ล้มเลิกเหง้าของตนที่เป็นเกษตรกร หลายคนที่จบการศึกษาไปจากโรงเรียนแล้วอาจไม่ได้ศึกษาต่อ แต่เขาเหล่านั้นต้องอยู่ได้ ดูแลตัวเองและครอบครัวได้โดยอาชีพที่ได้เรียนรู้ไป ที่โรงเรียนข้าพเจ้าจึงได้ทำทุกอย่างทั้งทำนา เลี้ยงสัตว์ ประมง ทำขนม งานช่าง งานฝีมือ เรียกได้ว่าได้เรียนรู้ทั้งทางวิชาการ และวิชาชีพ”

นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ส่วนใหญ่จะจบการศึกษาเพียงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ แต่ก็เป็นที่ประชาชนที่มีคุณภาพทั้งในด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ โดยเฉพาะความรู้ในวิชาชีพที่จะเลี้ยงดูตนเองต่อไปได้ นักเรียนราชประชานุเคราะห์ที่มีผลการเรียนดีเด่น จะได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ได้รับทุนพระราชทานการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป นางสาวจันทร์ติ วงศ์สวัสดิ์ ก็เป็นหนึ่งในผู้ได้รับพระราชทานทุนดังกล่าว ดังความในบันทึกอีกตอนหนึ่งว่า

“เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ข้าพเจ้าเป็นหนึ่งในหลายๆ คนที่ได้รับโอกาส ที่ข้าพเจ้าเรียกได้เลยว่าเป็นโอกาสที่ดีที่สุดในชีวิต คือการได้รับทุนพระราชทานการศึกษาสงเคราะห์ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้ไปเรียนต่อในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ไม่นึกไม่ฝันว่าจากเด็กที่แทบจะไม่มีอนาคตทางการศึกษา ไม่มีความหวังใดในชีวิต จะมีโอกาสได้เรียนต่อจนถึงขั้นปริญญาตรี

ข้าพเจ้าเลือกเรียนในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรก ที่โดยเสด็จพระราชกุศลทูลเกล้าฯ ถวายทุนการศึกษาแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อพระราชทานแก่เด็กนักเรียนที่อยู่ในความดูแลของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ ทั่วประเทศ ข้าพเจ้าได้รับการดูแลเป็นอย่างดีทั้งจากทางมูลนิธิฯ และมหาวิทยาลัยฯ นอกจากจะไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนแล้ว ยังได้รับทุนการศึกษาจากมูลนิธิฯ ปีละ ๒๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวอื่นๆ ในระหว่างที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ข้าพเจ้าก็ทำงานพิเศษควบคู่ไปกับการเรียน เพราะอยากที่จะแบ่งเบาภาระของแม่ บางครั้งมีเงินเหลือจากการจ่ายค่าหอพัก และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ก็ได้ส่งให้แม่ได้ใช้บ้างเล็กน้อย ทางมูลนิธิฯ เคยสอบถามพวกเราว่าทุนการศึกษาที่ได้รับ ๒๐,๐๐๐ บาทต่อปีนั้นเพียงพอหรือไม่ พวกเราทุกคนรู้ดีว่าสำหรับการดำรงชีวิตในกรุงเทพฯ ๒๐,๐๐๐ บาท คงไม่เพียงพอ

แต่พวกเราไม่เคยคิดที่จะขอเงินเพิ่ม เพราะทุกคนล้วนตระหนักดีว่า สิ่งที่ทุกคนได้รับในวันนี้ ก็นับว่ามากมายเหลือเกินสำหรับเด็กด้อยโอกาส และเราต้องไม่ลืมว่า ยังมีเด็กด้อยโอกาสอีกมากในประเทศไทยที่ต้องการโอกาสอย่างที่เราได้ นอกจากนั้นมูลนิธิฯ ยังมีการกิจด้านอื่นที่ต้องให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนคนไทยที่ประสบความเดือดร้อน หรือภัยพิบัติ หากเราเพิ่มภาระให้แก่ทางมูลนิธิฯ ก็เท่ากับเป็นการลดโอกาสที่คนอื่นจะได้รับการช่วยเหลือ เราจึงควรช่วยเหลือตัวเองเท่าที่เราจะพอทำได้เสียก่อนที่จะไปขอความช่วยเหลือเพิ่มเติม”

นางสาวจันทร์ดี วงศ์สวัสดิ์ เจ้าของบันทึกข้างต้น อดีตนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๙ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นนักเรียนทุนพระราชทานการศึกษาสงเคราะห์ ที่จบการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ ๑ เจริญทอง เนติบัณฑิตไทย ปัจจุบัน (พุทธศักราช ๒๕๕๓) กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง และอีกส่วนหนึ่งในความสำเร็จของเธอ คือ ขณะศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๓ ได้เข้าร่วมแข่งขันในวันระพี (พุทธศักราช ๒๕๔๗) ได้รับรางวัลพระราชทานของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

นางสาวจันทร์ดี วงศ์สวัสดิ์

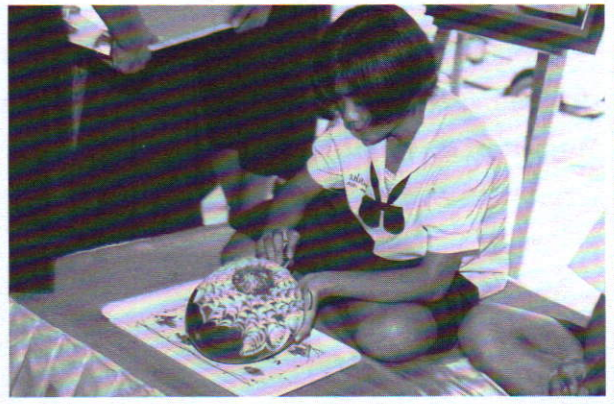
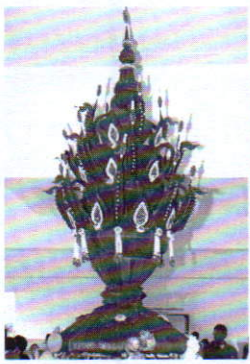

นางสาวปาริฉัตร พงษ์คณะ

ชนะเลิศการแข่งขันโต้เถียงปัญหากฎหมายโดยการแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นศาลอุทธรณ์

นักเรียนทุนพระราชทานการศึกษาสงเคราะห์ที่มี “ชีวิตใหม่” อันเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนรุ่นน้องที่ควรนำมากล่าวถึงอีกคนหนึ่งคือ **นางสาวปาริฉัตร พงษ์คณะ** จากโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๙ จังหวัดศรีสะเกษ เช่นกัน เธอจบการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ ๑ สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว ได้เป็นอาจารย์สอนที่วิทยาลัยดุสิตธานี ซึ่งเป็นสถานศึกษาวิชาการโรงแรมที่มีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย ก่อนที่จะได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยเซซาร์ ริตซ์ (César Ritz) ในสวิตเซอร์แลนด์ ให้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทด้านการบริหารการโรงแรมและการท่องเที่ยว เธอมีโอกาสดำรงตำแหน่งผู้จัดการแกละสลักผักผลไม้ให้บรรดาเจ้าของโรงแรมในสวิสดู จึงได้รับข้อเสนอให้ไปทำงานพิเศษที่โรงแรมแอมบาสเดอร์ ที่เมืองบริก โดยรับหน้าที่เป็นผู้ทำอาหารไทยและแกละสลักผักผลไม้ เพื่อตกแต่งโต๊ะบุฟเฟต์ แสดงรำไทยเวลาเย็น เสาร์อาทิตย์ก็ไปสอนการแกละสลักผักผลไม้แก่พ่อครัวร้านอาหารไทย ค่าแรงที่ได้รับเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชีวิตนักเรียนทุนของเธอมีความสะดวกสบายขึ้น แต่ที่เป็นความภาคภูมิใจยิ่งกว่าคือโอกาสที่ได้แสดงความสามารถของ “นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์-โรงเรียนในหลวง” ให้เป็นที่ประจักษ์ในต่างแดน

นักเรียนยอดเยี่ยมที่ได้รับทุนพระราชทานการศึกษาสงเคราะห์อีกหลายคน ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยคะแนนเกียรตินิยม แล้วยังได้รับทุนจาก

นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เมื่อจบการศึกษาจะสามารถพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตต่อไปได้

สถาบันต่างๆ ให้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ล้วนกลับมา
รับใช้ประเทศชาติในด้านต่างๆ เป็นกำลังใจให้นักเรียน
ราชประชานุเคราะห์รุ่นหลังๆ ได้ยึดเป็นแบบอย่าง
ที่กล่าวได้ว่าเป็น “ระดับหัวแถว” คือ รุ่นแหลมตะลุมพุก
เช่น รองศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงอารมณ ฉนวนจิตร
อดีตรองอธิการบดี ฝ่ายวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัดตรัง ดร.อาหมัด
ยี่สุนทร เลขาธิการวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ ผู้ได้รับทุนพระราชทานการศึกษา
สงเคราะห์แต่เริ่มต้นจนจบปริญญาเอก

พุทธศักราช ๒๕๕๓ นี้ เป็นปีที่มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ดำเนิน
งานมาครบ ๔๗ ปี มีนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ทั้งที่กำลังศึกษาอยู่และที่จบไปแล้วจำนวน
หลายหมื่นคน ในจำนวนนี้มีนักเรียนกำพร้า ครอบครัว
ประสบสาธารณภัย นักเรียนเรียนดีจากโรงเรียนราช-
ประชานุเคราะห์ บุตรเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ และนักเรียน
โรงเรียนวังไกลกังวล (กรณีพิเศษ) ที่มีชีวิตใหม่
จากทุนพระราชทานการศึกษาสงเคราะห์ เริ่มจาก “รุ่น
แหลมตะลุมพุก” ในพุทธศักราช ๒๕๐๖ จนถึงพุทธ-
ศักราช ๒๕๕๓ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑,๕๓๓ คน กำลังศึกษา
อยู่จำนวน ๔๒๖ คน สำเร็จการศึกษาแล้ว จำนวน
๑,๑๐๗ คน เป็นการศึกษาในระดับปริญญาเอก ๒ คน
ระดับปริญญาโท ๒๓ คน ระดับปริญญาตรี ๖๗๗ คน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ๘๐ คน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ๘๒ คน ระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย ๑๐๒ คน ระดับมัธยมศึกษาตอน
ต้น ๑๐๐ คน ระดับประถมศึกษา ๔๑ คน

ในจำนวนนี้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีได้
รับคะแนนเกียรตินิยมอันดับ ๑ จำนวน ๑๔๓ คน เกียรตินิยม
อันดับ ๒ จำนวน ๑๑๖ คน (สถิติ ณ วันที่ ๑๙
พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

อนึ่ง นายวิเศษ วิทยวรการ ผู้อำนวยการโรงเรียน
ราชประชานุเคราะห์ ๒๙ จังหวัดศรีสะเกษ ยังได้รับ
รางวัลบุคคลดีเด่นด้านพัฒนาการศึกษา ประจำปีพุทธ-
ศักราช ๒๕๕๐ ได้รับเงินรางวัล ๑ ล้านบาท จากมูลนิธิ
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และโล่เกียรตินิยม
จากมูลนิธิ ศ. สังเวียน อินทวิชัย

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลย-
เดช ทรงใส่พระทัยติดตามผลงานความสำเร็จและ

ปัญหาอุปสรรคของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ อย่าง
สม่ำเสมอ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับโรงเรียนราช-
ประชานุเคราะห์ และนักเรียนทุนพระราชทานการศึกษา
สงเคราะห์ มูลนิธิฯ ได้จัดทำรายงานกราบบังคมทูล
ทูลเกล้าฯ ถวายแด่สมเด็จพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยตลอด ดังนั้น เมื่อ
มีพระมหากรุณาธิคุณให้นายขวัญแก้ว วัชโรทัย นายก
มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ และประธานกรรมการ
บริหารมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม นำคณะ
กรรมการมูลนิธิฯ ทั้งสอง อาสาสมัคร ผู้โดยเสด็จ
พระราชกุศล ผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์
และเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทกราบ
บังคมทูลรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี จึงมี
นักเรียนทุนพระราชทานการศึกษาสงเคราะห์ ได้รับ
พระมหากรุณาธิคุณให้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
รับพระราชทานทุนการศึกษา และเฉพาะผู้ที่ได้รับ
คะแนนเกียรตินิยม จะได้รับพระราชทานเข็มของ
มูลนิธิฯ อีกด้วย

ความรู้สึกลึกซึ้งของนักเรียนทุนพระราชทานการ
ศึกษาสงเคราะห์ จากเด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาสในท้อง
ถิ่นทุรกันดาร ที่ไม่เพียงแต่จะมีชีวิตใหม่ที่ยิ่งกว่า
ความฝัน หากยังมีโอกาสได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระ-
บาทรับพระราชทานทุนการศึกษาจากพระหัตถ์ด้วย ช่วง
เวลานั้นคงจะประทับอยู่ในความทรงจำของพวกเขาไป
จนกว่าชีวิตจะหาไม่

และที่สำคัญคือความปลาบปลื้มพระราชหฤทัย
ที่จากกระแสพระราชดำริในเรื่อง “ราชประชานุ-
เคราะห์” พระราชาและประชาชนอนุเคราะห์ซึ่งกัน
และกัน ในด้านการศึกษาของพลกนิกรผู้ด้อยโอกาส
ของพระองค์ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ให้การ
สนับสนุน ผู้รับ ผู้ประสานการปฏิบัติ ล้วนมีบทบาทร่วม
กันในการสร้างชีวิตใหม่ให้แก่เด็กนักเรียนทุนพระราชทาน
การศึกษาสงเคราะห์ เป็นผลสัมฤทธิ์สมดังพระราช-
ประสงค์ทุกประการ

ขอขอบคุณ

นายขวัญแก้ว วัชโรทัย นายกมูลนิธิราชประชานุเคราะห์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

นักเรียนทุนพระราชทานการศึกษาสงเคราะห์ และ
เจ้าหน้าที่ทุกคน ที่ให้ข้อมูลและอนุญาตให้อ้างอิง
ชื่อในบทความนี้

ความพิเศษของเสาเรือนไทยภาคกลาง

รองศาสตราจารย์สมใจ นิ่มเล็ก ราชบัณฑิต

คำนำ

ตามที่ทราบต่อๆ กันมา วัฒนธรรมในการปลูกสร้างที่อยู่อาศัยของคนไทยที่อยู่บริเวณภาคกลางของประเทศ เป็นเรือนที่มีลักษณะพิเศษเป็นเอกลักษณ์ที่ยึดถือเป็นมาตรฐานได้ แม้จะแตกต่างกันบ้างในเรื่องพื้นที่ใช้สอย เช่นเรือนไทยภาคกลางโดยทั่วๆ ไป แตกต่างจากเรือนไทยประเภทเรือนชาวสวน แต่โดยส่วนใหญ่ตัวเรือนจะมีรูปแบบเป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้แก่ เป็นเรือน ๓ ห้อง หรือ ๓ ช่วงเสา เสาจะมี ๔ แถว เรือน ๓ ห้องถือเป็นมาตรฐาน แม้ว่า เรือนคหบดี กุฎิสงฆ์ผู้มีสมณศักดิ์ หรือเรือนต้น ที่เป็นเรือนไทย จะมี ๕ ห้อง หรือ ๗ ห้อง ซึ่งเป็นเรือนพิเศษโดยเฉพาะ

เสาของเรือนไทยภาคกลางนั้นมีไขเสาที่รองรับตัวเรือนหรือตัวอาคารที่เป็นเสาธรรมดากันไป แต่เสาของเรือนไทยภาคกลางมีชื่อของเสาแต่ละต้นที่หลากหลาย มีที่หมายและตำแหน่งโดยเฉพาะ รูปแบบของเสามีหลายรูปแบบ รวมทั้งลักษณะของการตั้งเสาก็มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากเสาของอาคารประเภทอื่น เมื่อเสามีการผูกเรือนจากความชันของพื้นดิน เป็นอันตรายต่อผู้อยู่อาศัย ช่างหรือเจ้าของเรือนจะแก้ปัญหาให้ผ่านไปด้วยดี เป็นการแก้ปัญหาด้วยภูมิปัญญาของชาวบ้านตามที่ได้รับการสืบทอดกันมา

ในปัจจุบันเรือนไทยภาคกลางของดั้งเดิมที่มีไขเรือนไทยที่ปรุงขายเป็นอุตสาหกรรมจะมีอายุ ๑๐๐ ปี ขึ้นไปนั้น กำลังจะสูญสลายไปตามกาลเวลา ดังนั้น **บทความเรื่องเสาของเรือนไทยภาคกลาง** นี้จึงเป็นบทความที่ยังคงไว้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของคนไทยให้สืบทอดต่อไป

๑. บทนำ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้คำนิยามคำว่า เสา ไว้ว่า

เสา ๑ น. ท่อนไม้สำหรับใช้เป็นหลักหรือเป็นเครื่องรองรับสิ่งอื่นมีเรือนเป็นต้น เช่น เสาเรือน เสาโทรเลข เรียกสิ่งอื่นๆ ที่ใช้ในลักษณะนั้น

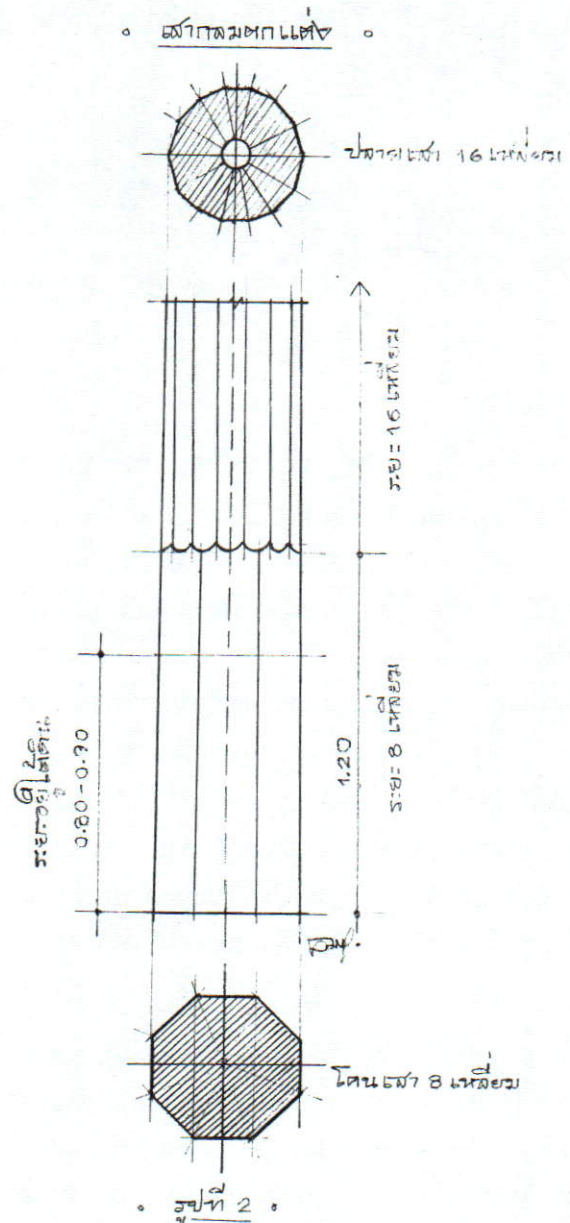
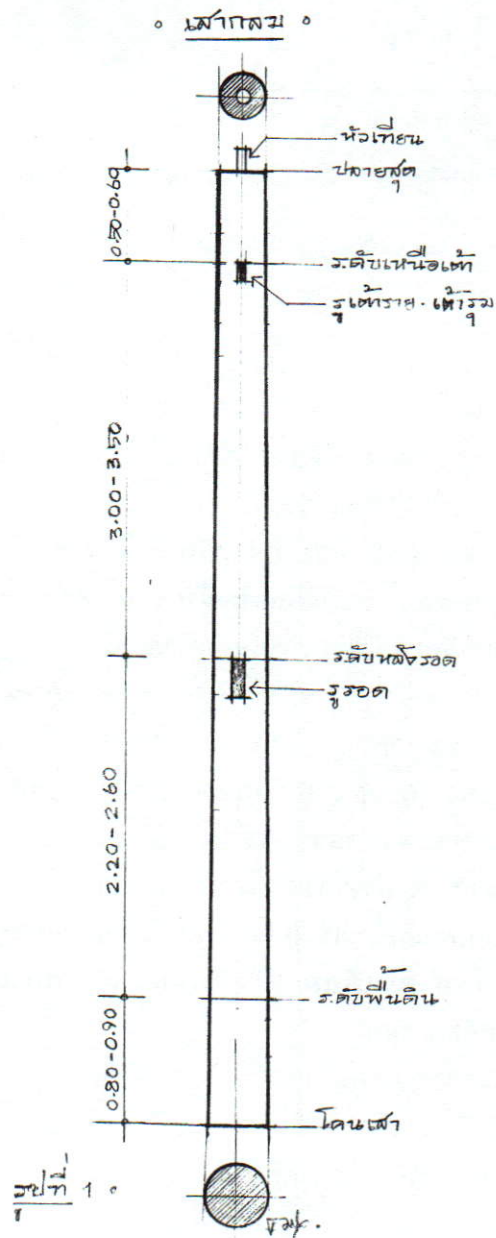
ส่วนพจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม อักษร ก-อ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายคำ เสา ไว้ว่า

เสา โครงสร้างสำคัญของอาคาร ทำหน้าที่รับน้ำหนักของตัวอาคาร แล้วถ่ายน้ำหนักทั้งหมดลงที่ฐานราก เสาทำจากวัสดุหลายชนิด เช่น ไม้ อิฐ หิน ศิลาแลง คอนกรีตเสริมเหล็ก โลหะ มีรูปร่างแตกต่างกัน เช่น กลม สี่เหลี่ยม สี่เหลี่ยมผืนผ้า หกเหลี่ยม แปดเหลี่ยม ฯลฯ

เสาของเรือนไทยภาคกลาง ทั้งที่เป็นเรือนแบบประเพณีและเรือนไทยภาคกลางที่เป็นเรือนชาวสวน จะเป็นเสาไม้จำพวกไม้เต็ง ไม้รัง ไม้แดง เสาแต่ละตำแหน่งมีรูปแบบแตกต่างกัน เช่น เสาเรือน เสาระเบียง เสารั้วชน เสาตุ๊กตา เสานางเรียง เสาตอม่อ เสาหมอ เสาตั้ง เสาตั้งกล่าวจะมีทั้งเสายาว เสาสั้น เสาต่อ เสาตกแต่งมุม

๒. รูปแบบของเสา

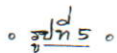
เสาเรือนไทยภาคกลางมีหลายรูปแบบ ตามตำแหน่งของเสา ตามความคิดของช่าง ตามฐานะของเจ้าของเรือน ตามยศศักดิ์ของผู้เป็นเจ้าของ เสาจะมีรูปแบบต่างๆ ดังนี้

เสากกลม เสาโดยทั่วไปจะเป็นเสากกลม โดยการกล่อมด้วยมิต ที่เรียกว่า กลม ก็คือมีสัณฐานกลมด้วยฝีมือช่าง มิได้กลมเหมือนใช้เครื่องกลึงให้กลม (รูปที่ ๑)

เสากกลมตกแต่ง เสาที่มีสัณฐานกลม แต่ตกแต่งให้ส่วนโคนเสาถึงระดับ ๑.๒๐ เมตร เป็น ๘ เหลี่ยม จาก ๘ เหลี่ยมจนถึงปลายเสา ลบเหลี่ยมทั้ง ๘ ให้เป็นเหลี่ยมเล็กๆ ๑๖ เหลี่ยม เสาที่ตกแต่งแบบนี้จะเป็นเสาเรือนชั้นดี ตำนาน เรือนต้น เรือนคหบดี หรือเรือนเจ้านายผู้มีศักดิ์ (รูปที่ ๒)

• အားပေး •

• କ୍ଷୀରଚାଳ - କ୍ଷୀରଚାଳ •

• ၇၂၇ • ၁၂၈၁၁၁၁

เสาระเบียง เสาระเบียงจะมีทั้งเสายาวและเสา
 ต่อ เสายาวจะเป็นเสากลมถึงระดับใกล้รอดแล้วจึงแต่ง
 ให้เป็นเสาสี่เหลี่ยมลบมุมหรือตกแต่งมุมจนถึงปลาย
 ส่วนเสาต่อจะเป็นเสากลมจนถึงหลังรอด แล้วจึงต่อด้วย
 เสาสี่เหลี่ยมลบมุม หรือตกแต่งมุมขึ้นไปรองรับจันทัน
 ระเบียง (รูปที่ ๕)

เสารั้วขาน เสายี่อยู่นอกชายคา ถูกแดด ถูกฝน ต้องเลือกเสาชั้ันดี โดยเฉพาะต้องไม่มีตา ไพรง หรือ รอยแตกร้าว ซึ่งเป็นสาเหตุของการผุกร่อน เป็นเสายาวตลอดตั้งแต่พื้นดินจนถึงสูงสุดของรั้วขาน หรือ เสากลมต่อด้วยเสาสีเหลี่ยมลบมุม หรือสีเหลี่ยมแตงมุม (รูปที่ ๖)

เสาดอม่อ เสาลึ้นที่ยาวไม่เกินหลังรอด เสาดอม่ออาจตั้งเป็นเสาหลัก หรือตั้งสับหว่างระหว่างเสายาว เพื่อเพิ่มความมั่นคงในการรับน้ำหนัก (รูปที่ ๗)

๓. ลักษณะการตั้งและการล้มน้เข้าของเสาเรือน

ตามที่ทราบกันทั่วไปว่า เรือนไทยภาคกลาง รูปทรงของตัวเรือนส่วนล่าง คือ ระยะความกว้างของโคนเสาจะกว้างกว่า ระยะความกว้างของปลายเสา ภาษาช่างจะเรียกว่า “ล้มน้เข้า” เสาทุกต้นจะไม่ตั้งฉากกับระดับดิน เสาคู่ที่ ๒ และคู่ที่ ๓ จะล้มน้เข้าในแนวมุมฉาก ส่วนเสาคู่ที่ ๑ และคู่ที่ ๔ จะล้มน้เข้าในมุม ๔๕ องศา มุมของการล้มน้เข้าของเสานั้น ช่างปรุ้งเรือนจะยึดถือกันต่อๆ มาดังนี้

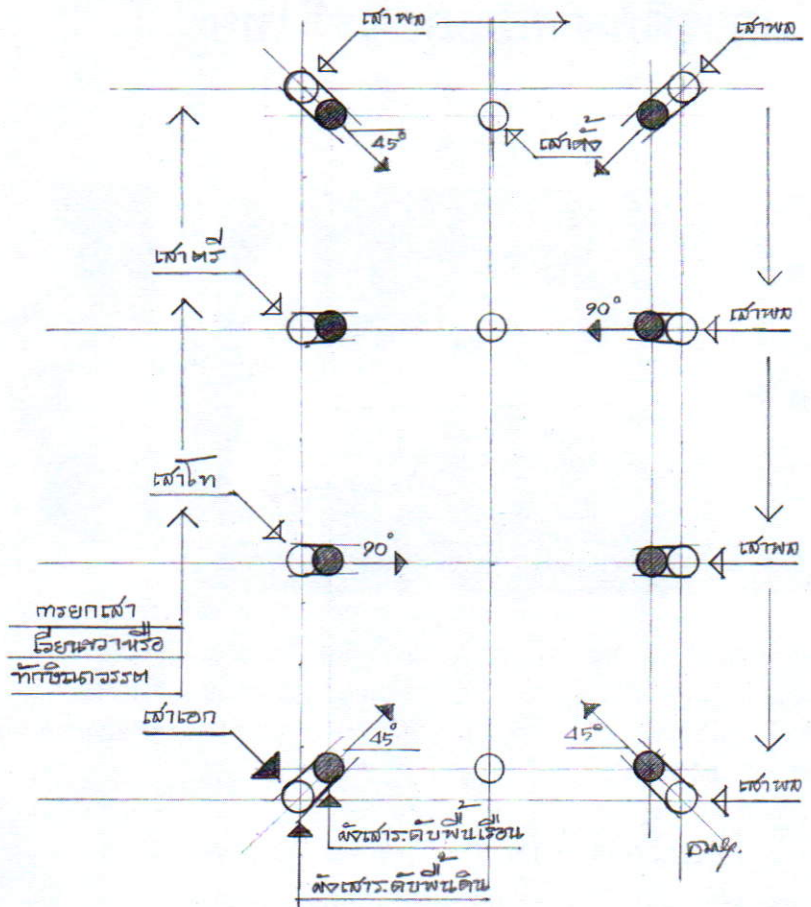
จากโคนเสาขึ้นมาระยะ ๑.๒๐ เมตร ริมเสาจะล้มน้เข้าห่างจากเส้นตั้งหรือเส้นตั้งฉากเท่ากับ ๒.๕ เซนติเมตร และในระดับ ๒.๐๐ เมตร และระดับ ๓.๐๐ เมตร เสาจะล้มน้เข้าจากเส้นตั้งฉาก ๕ เซนติเมตร และ ๗.๕ เซนติเมตร ตามลำดับ เสากระเบียงก็จะล้มน้เข้าทำนองเดียวกับเสาเรือนด้านกระเบียงด้วย

นอกจากเสาตัวเรือนแล้ว ไม่ว่าจะเป็น เสาตุ๊กตา เสาหัวเสาขน เสาซุ้มประตู เสาหมอ การตั้งเสาจะอยู่ในแนวตั้งฉากกับพื้นดินทั้งหมด (รูปที่ ๑๒)

๔. การยกเสาเรือน

ช่างปรุ้งเรือนไทยภาคกลางยังยึดถือพิธีกรรมต่างๆ ที่ยึดถือกันมามีทั้งพิธีพุทธผสมกับพิธีพราหมณ์ มีการให้ หมอ มีทั้งสงฆ์และคฤหัสถ์กำหนดฤกษ์และพิธีกรรม กำหนดเสาต้นแรกที่จะยกกำหนดให้เป็น เสาเอก เสาเรือนไทยภาคกลางจะมีเสาเอก เสาไท เสาตรี และเสาพล เมื่อหมอกำหนดเสาต้นใดเป็น เสาเอกก็จะยกเป็นต้นแรก ต้นต่อไปเป็นเสาไท ต่อจากเสาไทก็จะเป็นเสาตรี เสาที่เหลือจะเป็นเสาพลทั้งหมด ในการยกเสานี้จะยกเสาในลักษณะเวียนขวา หรือ ทักษิณาวรรต เท่านั้น

๐ การยกเสาเรือน และ การล้มน้เข้าของเสา ๐

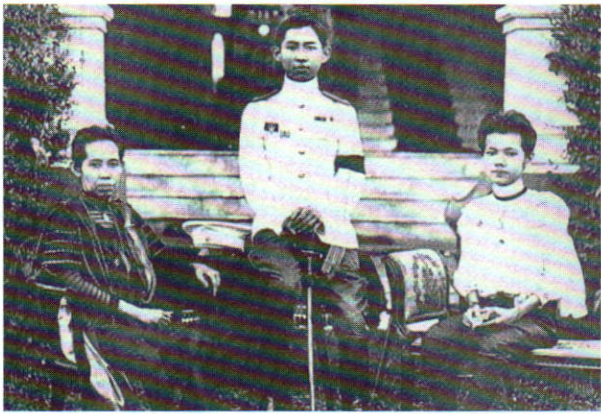
รูปที่ ๑๒

สรุป

บทความเรื่องเสาเรือนไทยนี้เป็นการบรรยายถึง เสาซึ่งเป็นโครงสร้างสำคัญของเรือน โดยเฉพาะ เรือนไทยภาคกลางทั้งที่เป็นเรือนโดยทั่วไปและเป็น เรือนชาวสวน กำลังจะหมดไปตามอายุของเรือน ส่วนที่จะเหลือคงอยู่ก็จะเป็นเรือนที่ปรุ้งขึ้นใหม่แบบ อุตสาหกรรม ซึ่งมีการเปลี่ยนรูปทรง เพิ่มโครงสร้าง เพื่อให้เหมาะกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ทำให้ วัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับเรือนไทยภาคกลางเลือน รางลง และหมดไปในโอกาสภายหน้า ดังนั้นบทความนี้ แม้จะเป็นส่วนหนึ่งของเรือนเท่านั้น คิดว่าคงเป็น หลักฐานเพื่อคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีของเรือนไทย ภาคกลางสำหรับให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร กับการศึกษาของกุลสตรีไทย

ขวัญแก้ว วัชโรทัย*

สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก สมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร

สมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร และสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

ในสมัยโบราณ เมืองไทยเราถือว่าเด็กหญิงคนใดได้มีโอกาสเข้าไปอยู่ในวังก็ถือว่า เท่ากับได้เข้ามหาวิทยาลัยทีเดียว ดังที่เรามักจะได้ยินได้ฟังมาแล้วเนืองๆ จากท่านผู้ใหญ่หลายท่านได้เขียนเล่าไว้ในที่หลายแห่งแล้ว แต่ละท่านก็มีประสบการณ์แตกต่างกันไป เพราะเจ้านายแต่ละพระองค์ตลอดจนข้าราชการของท่าน ก็ล้วนแต่มีความชำนาญชำนาญแต่ละด้านไม่เหมือนกันหรือซ้ำแบบกัน จึงขออัญเชิญเรื่องของ **ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร** มาเฉลิมพระเกียรติ โดยเน้นเฉพาะเรื่องที่ทรงสนพระทัยในเรื่องการศึกษา ทูลกระหม่อมทรงสร้างทั้งถาวรวัตถุและทรงสร้างคน ตั้งแต่การเตรียมการ เริ่มทำการ และต่อเนื่องจนปรากฏผลงานอย่างชัดเจนในทุกวันนี้

ทูลกระหม่อมทรงดูแลกิจการของโรงเรียนราชินีล่าง ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๓ เสด็จไปพระราชทานรางวัลและประกาศนียบัตรแก่นักเรียน

สมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร

* รองเลขาธิการพระราชวัง ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ

ทุกปี เมื่อโรงเรียนจัดงานรื่นเริงประจำปีก็จะเสด็จไปร่วมงาน และพระราชทานรางวัลแก่ผู้แสดงหรือผู้ที่ชนะการประกวด พระราชทานกำลังใจแก่ครูและนักเรียน ทรงตรวจสุขภาพอนามัย ความเป็นอยู่ของนักเรียน เมื่อมีสิ่งใดบกพร่องก็จะทรงแนะนำแก้ไข ทางด้านหลักสูตรการศึกษา โปรดให้นักเรียนชั้นประถมเรียนนาฏศิลป์ไทย เมื่อเรียนสูงขึ้นโปรดให้มีครูชาวต่างประเทศมาสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักเรียนมีความชำนาญในการฝึกหัดออกเสียงและสามารถสนทนาโต้ตอบภาษาอังกฤษได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นมัธยม ๗ และมัธยม ๘ ในเรื่องวิชาพลศึกษา โปรดให้มีครูพลเป็นผู้หญิง เพราะโรงเรียนราชินีเป็นโรงเรียนผู้หญิงและเคยมีนักเรียนประจำด้วย

ต่อมา ในพุทธศักราช ๒๔๗๒ ทูลกระหม่อมได้ทรงสร้างโรงเรียนราชินีบนขึ้น เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี หรือสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีในรัชกาลที่ ๖ และ ๗ ทรงพระกรุณาเอาพระทัยใส่กิจการของโรงเรียนทั้งทางด้านการเงินและของใช้ และได้พระราชทานที่ดินถนนเพชรบุรี สร้างโรงเรียนเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ขยายเป็นวิทยาลัยครูเพชรบุรี ที่ประตูน้ำพระอินทราชา จังหวัดปทุมธานี และเป็นสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในปัจจุบัน ผลของการเข้าไปรับการอบรมในวังซึ่งเปรียบเสมือนเป็นวิทยาลัยประเภทอยู่ประจำแห่งหนึ่งนั้น ทำให้เป็นบุคคลซึ่งมีคุณภาพ มีความสามัคคี รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นหมู่เป็นคณะ รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา มีเมตตากรุณาต่อกัน มีความมัธยัสถ์ ประหยัด รู้จักการซ่อมแซมของใช้ของตนเอง เช่น การซ่อมเสื้อผ้า ปะชุน การฝึมือเย็บปักถักร้อย การครัว ทั้งคาวหวาน ตลอดจนปลูกสลักผลไม้ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือมีวินัยเกิดขึ้นในตนเอง ดังที่หม่อมเจ้าอัปภัศรภา เทวกุล ทรงบันทึกไว้ว่า “การที่ผู้ใหญ่สมัยโบราณเข้มงวด กวดขัน ดุร้าย สมัยยังเป็นเด็กฯ คิดเช่นนั้น เมื่อมีอายุมากขึ้นเห็นโลกมากขึ้นทำให้เข้าใจว่า ทำไมผู้ใหญ่สมัยนั้นจึงทำเช่นนั้น ก็เพราะต้องการจะหัดเด็กให้เกรงกลัวผู้ใหญ่ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือวินัยนั่นเอง เด็กสมัยโบราณจึงเกรงกลัวและเคารพผู้ใหญ่มากกว่าสมัยนี้นักนัก”

การเข้าไปอยู่ในวัง ได้มีโอกาสขึ้นเฝ้าปรนนิบัติ

รับใช้เจ้านายและเรียนหนังสือ ตลอดจนรับการอบรมศิลปวิทยาต่างๆ แล้ว สิ่งหนึ่งซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีก็คือวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ มีโอกาสตามเสด็จไปได้พบ ได้เห็น ได้สัมผัสด้วยตนเอง นับได้ว่า เป็นพหุสูตร เพราะเป็นโอกาสที่จะได้ฟัง ได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัสด้วยตนเอง เมื่อได้ตามเสด็จไปในงานพระราชพิธี และเวลาเสด็จต่างจังหวัด ฯลฯ ทำให้มีความรู้รอบตัวและมีโอกาสรู้จักคนเพิ่มขึ้น ทั้งเป็นการอบรมไม่ทำให้เกิดความประหม่า เพราะเมื่อตื่นตื่นแล้วทำอะไรผิดๆ ไปได้ ฉะนั้น บรรดาผู้ที่ได้กราบบังคมทูลลาออกมาสมัครบวชก็ตาม หรือเมื่อทูลกระหม่อมสิ้นพระชนม์แล้วก็ตามข้าหลวงทุกคนจึงสามารถดำรงชีวิตเป็นปกติสุขตามสมควรแก่อัตภาพ ขอยกตัวอย่างข้าหลวงที่ทรงสร้างให้เป็นทรัพยากรบุคคลในเรืองการศึกษาสักสามท่าน คือ ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ คุณหญิงไสววงศ์ ทองเจือ คุณครูระวี บุญรัตนพันธ์ เป็นต้น

วิธีการอบรมเด็กที่มีผู้นำไปถวายตัว

ทูลกระหม่อมจะทรงพิจารณาและทรงมอบหมายให้คุณข้าหลวงผู้ใหญ่ที่ทรงเห็นสมควรเป็นผู้ปกครองตามความเหมาะสมของแต่ละคน เพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการที่เจ้านายทรงปฏิบัติกัน จึงขอยกตัวอย่างเรื่องที่หม่อมเจ้าอัปภัศรภา เทวกุล ทรงบันทึกประทานท่านผู้หญิงพว อนุรักษราชมณเฑียร “เล่าเรื่องคุณพัว” เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๓ ว่า

สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงมอบหม่อมเจ้าอัปภัศรภาแก่ท่านอาจารย์น้อย (หม่อมเจ้าจันทริภา เทวกุล) เป็นผู้ดูแล เมื่อหม่อมเจ้าจันทริภาทรงย้ายไปประจำอยู่ที่โรงเรียนราชินี ก็ทรงมอบให้หม่อมเจ้านาราวดี เทวกุล ดูแลต่อ ส่วนท่านผู้หญิงพว อนุรักษราชมณเฑียร เมื่อเด็กๆ คุณจอมเพิ่ม สุจริตกุล ผู้เป็นอาพาไปถวายตัวแต่ ทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร ที่สวนสีกาดูในพระราชวังดุสิต ทรงมอบให้นางสาวทรัพย์ สุจริตกุล ผู้มีศักดิ์เป็นพี่ เป็นผู้ฝึกหัดอบรม เมื่อโตขึ้นจึงได้ย้ายสังกัดไปอยู่ในความปกครองดูแลของหม่อมเจ้านาราวดี เทวกุล และหม่อมเจ้าจันทริภา เทวกุล เมื่อเรียนจบหลักสูตรได้ประกาศนียบัตรจากโรงเรียนราชินีแล้ว จึงโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเป็นนักเรียนที่

(จากซ้ายไปขวา) สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร ท้าวศรีสัจจา และพระยาอนุรักษราชมณเฑียร

โรงพยาบาลศิริราช เพราะทรงสังเกตว่าเป็นผู้รักเด็ก รักสัตว์ทุกชนิด ประจวบกับเวลานั้นคนยังไม่นิยมเป็น นางพยาบาล เพราะเห็นว่าเป็นอาชีพต่ำ เมื่อจบพยาบาลแล้ว ขณะที่กำลังศึกษาวิชาพยาบาลที่ประเทศ อังกฤษ ทรงเขียนลายพระหัตถ์ประทาน เมื่อพุทธศักราช ๒๔๖๘ ว่า

“วิธีที่ส่งไปเรียนแล้วกลับมาทำที่เดียวนั้นได้ผล เฉพาะบุคคล เดียวนี้เขากำลังเปลี่ยนเป็นต้องการ คนสอน เพื่อจะไม่ต้องส่งคนไปเรียนต่างประเทศให้ เสียเงินเพียงขึ้นกระไดได้เท่านั้น

เมื่อเราเป็นคนเคราะห์ดีมาได้โอกาสเรียนควร จะเรียนให้สอนคนได้ จะได้มาถึงก็มีงานทำได้เงิน เดือนทีเดียวโดยไม่ต้องวิ่งหางาน ทั้งจะได้ชื่อเสียง และความนับถือเสียก่อน หาส่วนตัวก็ง่ายเข้าด้วย จะชื่อว่าช่วยชาติและเพื่อนมนุษย์พร้อมด้วยประการ ทั้งปวง ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว และจะได้มีความรู้สึกร่วมกับคนในเมืองไทยที่ไม่มีความรู้หรือรู้อยู่ นั้นมันยากเพียงใด ฉันเองโดนเข้ามาแล้ว เพราะ ฉะนั้นเป็นอันว่าฉันเห็นว่าควรจะทำตามที่แนะนำให้

ท่านผู้หญิงพัว อนุรักษราชมณเฑียร (พัว สุจริตกุล)

WJ

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

Dożyn

5/7/25

১৫৫

ความลงตัวและไม่ลงตัวของรูปและเสียง

รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา กาญจนวรรณ*

ความลงตัวของรูป

ก่อนที่จะมีพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานนั้น คำไทยบางคำอาจจะเขียนต่างกันไปต่าง ๆ นานา ทั้งนี้ เพราะยังไม่มีจุดศูนย์รวมที่จะตัดสินว่าคำนั้น ๆ ควรจะเขียนอย่างไร

ใน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๔๙๓ ซึ่งเป็นมาตรฐานการเขียนคำไทยฉบับแรกของ ราชบัณฑิตยสถาน มีคำชี้แจงไว้ตอนหนึ่งว่า

เมื่อโบราณเคยเขียนกันมาอย่างไรมาก ก็ถือตามแบบนั้น ซึ่งเรียกว่าเขียนตามกฎเกณฑ์โบราณ เช่น คำบาลีและสันสกฤตที่ใช้ปะปนกันอยู่ทั้งสองอย่าง ก็ได้เลือกเก็บเฉพาะคำที่ใช้กันมากเป็นพื้น เช่น “มนุษย์” กับ “มนุสส์” เราใช้มนุษย์มากกว่า ก็เลือกเก็บแต่คำ มนุษย์, คำบางคำซึ่งโบราณเขียนรูปหนึ่ง แต่ในปัจจุบันนิยมเขียนเป็นอีกรูปหนึ่ง เพื่อให้ตรงตามรูปคำภาษาเดิม เช่น “วงษ์” เป็น “วงศ์” ก็เก็บไว้ทั้งสองคำ แต่คำแรกบอกว่า “(โบ)” หรือคำที่มาจากบาลีสันสกฤตซึ่งใช้ในภาษาไทยนานแล้ว จนถือได้ว่าเป็นคำไทย ก็ใช้อักษรวิธีตามรูปที่โบราณใช้มา เช่น “พราหมณ์” ไม่เขียนอย่างง่าย ๆ ว่า “พราม” ถ้าไม่เคยใช้เช่นนั้นก็ใช้ตามอักษรวิธีของไทย เช่น “สาลี” ไม่เขียนเป็น “คัมลี” เพื่อเลียนสันสกฤต “ศาลมลี”

อย่างไรก็ตาม คำบางคำก็อาจจะมีรูปการเขียนมากกว่าหนึ่งแบบได้ ถ้าทั้ง ๒ รูปแบบนั้นมีผู้ใช้จำนวนไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน เช่น คิ้วก่ง / คิ้วโก่ง ใหญ่คร่งเคร่ง / ใหญ่ไคร่งเคร่ง นอนปะหงับ ๆ / นอนปะงาบ ๆ เสียวแปลบ ๆ / เสียวแปล็บ ๆ เคาะดังโปก / เคาะดังโป๊ก แดงพริต / แดงพริต รูปการเขียนบางรูปอาจจะหายไป

* ภาควิชาภาษาไทย ราชบัณฑิตยสถาน

เมื่อไม่มีผู้ใช้แล้ว ทั้งนี้ต้องเป็นไปโดยธรรมชาติของภาษา

ผู้ใช้ภาษาบางคนอาจจะไม่เห็นด้วยกับรูปการเขียนที่ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่เมื่อจะใช้ภาษาอย่างเป็นทางการ ก็ต้องใช้ตามนั้น เพื่อประโยชน์ของการสื่อสารนั่นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งข่าวสารข้อมูลดังเช่นทุกวันนี้ หากคำ ๆ เดียวกันเขียนต่างกัน ย่อมทำให้การใช้อ้างอิงข้อมูลไม่ได้

ประโยชน์อย่างเต็มที่ ตัวอย่างเช่น หากฐานข้อมูลมีทั้งคำว่า “มนุษย์” “มนุสส์” “มนุด” และ “มะนุด” เมื่อใช้โปรแกรมค้นหาอย่าง Google หรือ Yahoo หรืออื่น ๆ ก็จะทำให้หาข้อมูลได้ไม่ครบ

อย่างไรก็ตาม การเขียนคำบางคำก็อาจจะไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ในพจนานุกรม เช่น ชื่อเฉพาะ คำที่เขียนตามเสียงอ่านหรือเสียงพูด และคำที่เขียนผิดอักษรวิธีไทย

ชื่อเฉพาะที่เขียนไม่ตรงตามพจนานุกรมนั้นถือว่าเป็นเอกลักษณ์ส่วนบุคคล ไม่ถือว่าเป็นผิด เช่น คนชื่อ “เอนก” แต่พจนานุกรมเขียนว่า “อเนก” ในกรณีนี้ฐานข้อมูลจำเป็นต้องมีการเขียนทั้ง ๒ รูปแบบ

คำที่เขียนตามเสียงอ่านหรือเสียงพูด เช่น “จิง ๆ” ยังเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันว่าจะทำอย่างไรดี

ครูภาษาไทยที่เป็นนักภาษาศาสตร์ก็มักจะกล่าวว่าคำประเพณีใช้ได้อย่างไม่เป็นทางการ แต่ถ้าเป็นทางการก็ต้องใช้ตามที่กำหนดไว้ในพจนานุกรม แต่ครูภาษาไทยที่เคร่งครัดกับกฎเกณฑ์ก็มักจะไม่ยอมรับ

คำที่เขียนผิดอักษรวิธีไทย เช่น อักษรต่ำเสียงตรีใช้ไม้ตรีกำกับ อย่างคำว่า “ซีฟูด” “ลือกประตู” หรือเขียนแบบผันเสียงไม่ถูก อย่างคำว่า “นะคะ” ไม่มีใครยอมรับ ทั้งนี้รวมทั้งคำที่เขียนผิดไปจากที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมด้วย เช่น “ไข่มัย” คำนี้ยังถ้าเขียนผิดหลักอักษรวิธีด้วย เช่น “ไข่มัย” ก็ยังยอมรับไม่ได้

คำที่เขียนตามเสียงอ่านหรือเสียงพูด และคำที่เขียนผิดอักษรวิธีไทยนั้น ทำให้รูปการเขียนไม่ลงตัว และอาจจะทำให้ฐานข้อมูลขาดประสิทธิภาพ

การปรับปรุงฐานข้อมูลให้มีประสิทธิภาพอาจจะทำได้ ๒ ทางคือ เก็บข้อมูลทั้งหมดไม่ว่าจะเขียนผิดหรือถูก กับเขียนตามรูปที่ลงตัวแล้วตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานและตามอักษรวิธีไทย คงต้องพิจารณาว่าวิธีใดจะได้ผลดีกว่ากัน

ความไม่ลงตัวของรูป

ถึงแม้ว่า พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน จะได้พยายามสร้างความลงตัวของรูป (การเขียน) เพื่อให้เกิดเอกภาพของภาษาไทยในการสื่อสาร แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะทำได้ถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะภาษาเป็นของผู้ใช้ภาษา

คำบางคำที่เคยเขียน ๒ รูป อาจจะเหลือเพียงรูปเดียวด้วยเหตุผลก็ได้ เช่น “เสฟ” กับ “เสพย์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ เก็บไว้ทั้ง ๒ รูป ดังนี้

เสฟ ก. คบ เช่น ชองเสฟ; กิน, บริโภค, เช่น เสฟสุรา; ร่วมประเวณี เช่น เสฟเมถุน. (ป., ส.).

เสพย์ ต. ด. ที่ใช้บ่อย ๆ แล้วติด, มักใช้แก่สิ่ง ที่ติดแล้วจะให้โทษ เช่น ยาเสพย์ติด, สิ่งเสพย์ติด ของ เสพย์ติด.

แต่พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ เก็บไว้เพียงรูปเดียวคือ

เสฟ ก. คบ เช่น ชองเสฟ; กิน, บริโภค, เช่น เสฟสุรา; ร่วมประเวณี เช่น เสฟเมถุน. (ป., ส.).

คำว่า “เสพย์” ถูกตัดทิ้งไป ส่วนคำว่า “ยาเสฟติด” กลายเป็นลูกคำของ ยา มีความหมายว่า “ยาหรือสาร

เคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะ เวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ผื่น ภัยยา เฮอร์อีน ยานอนหลับ สุรา.”

เหตุผลที่คำว่า “เสพย์” ถูกตัดทิ้งไปนั้นก็เพราะ ถือตามหลักภาษาไทยที่ว่า คำไทยไม่มีการเปลี่ยนรูปเพื่อแสดงชนิดของคำ คำกริยาสามารถใช้เป็นส่วนขยายได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนรูป เช่น คำว่า “กิน” ซึ่งเป็นคำกริยาสามารถใช้เป็นส่วนขยายได้ทันทีในรูปเดิม เช่น “ของกิน” ฉะนั้น คำว่า “เสฟ” ซึ่งเป็นคำกริยา เมื่อกลายเป็นส่วนขยายก็ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนเป็นรูปอื่นเช่นกัน

ในทางตรงกันข้าม คำบางคำก็มีการเพิ่มรูปขึ้นมาได้ด้วย ดังในกรณีของคำว่า “สาสน, สาสน-, สาสน์” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ คำชุดนี้มีการเพิ่มรูปขึ้นมาอีก ๑ รูป ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ คือ “สาสน, สาสน-, สาสน์, สาสน์”

ความไม่ลงตัวของรูปในกรณีเช่นนี้ถือว่าจำเป็น เพราะมีวิธีการใช้ต่าง ๆ กัน การค้นหาคำในฐานข้อมูล จึงจำเป็นต้องใช้เวลามากขึ้น ลักษณะเช่นนี้มีใช้ลักษณะ แปลกของภาษา ในภาษาอังกฤษก็มีเช่นนี้ เช่น คำที่ แปลว่า “โรงละคร” ก็มีเก็บไว้ทั้ง ๒ รูป คือ “theatre” กับ “theater”

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้หมายเฉพาะรูปที่ปรากฏใน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เท่านั้น มิได้รวมรูป ที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับอื่น ซึ่งอาจจะมิวัตถุประสงค์ ที่ต่างออกไป

ความไม่ลงตัวของรูปอีกชนิดหนึ่งเกิดขึ้นกับ กลุ่มคำที่อาจจะมิได้รวมไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่เป็นคำที่เขียนตามหลักเกณฑ์อย่างใด อย่างหนึ่งที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดขึ้น เช่น คำทับ ศัพท์ ซึ่งในที่นี้จะขอยกตัวอย่างเฉพาะคำทับศัพท์จาก ภาษาอังกฤษเท่านั้น

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่า

ทับศัพท์ ว. ที่รับเอาคำของภาษาหนึ่งมาใช้ในอีก ภาษาหนึ่งโดยวิธีถ่ายเสียงและถอดอักษร เช่น เขียน ทับศัพท์ แปลทับศัพท์

ตัวอย่าง เช่น ครีม (cream [kri:m]) ทีม (team [ti:m]) ฟาร์ม (farm [fa:m/fa:rm]) ริม (ream [ri:m])

สัญลักษณ์ที่อยู่ในวงเล็บเหลี่ยม [] คือเสียง

ราชบัณฑิตยสถานได้ประกาศหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษไว้เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๒ ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๓๒ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันนี้ราชบัณฑิตยสถานกำลังปรับปรุงหลักเกณฑ์ดังกล่าวอยู่ แต่เมื่อยังไม่มีประกาศออกมาอย่างเป็นทางการ ก็ให้ถือตามประกาศเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๒ นี้ไปก่อน

ถึงแม้ว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้จะใช้มาแล้วเกือบ ๒๐ ปี แต่คำทับศัพท์บางคำที่ปรากฏอยู่ในภาษาไทยก็อาจจะมิได้เขียนอย่างลงตัว ทั้งนี้ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ไม่ทราบว่ามีหลักเกณฑ์นี้อยู่ หรือทราบแต่ไม่เห็นด้วยจึงไม่ใช้หลักเกณฑ์นี้

จะขอยกตัวอย่างให้ดูเป็นบางกรณีเพื่อให้เห็นถึงความไม่ลงตัวของรูปคำทับศัพท์เป็นอย่างไร

กรณีที่เห็นได้ชัดที่สุดกรณีหนึ่งก็คือ การทับศัพท์คำที่มีตัว p t และ k

หลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถานมีอยู่ ๒ อย่าง คือ

๑. เมื่อเป็นพยัญชนะต้น ให้ใช้ พ ท และ ค เช่น pill = พิล till = ทิล kill = คิล

๒. เมื่อเป็นพยัญชนะท้าย หรือ ตามหลัง s ให้ใช้ ป ต และ ก เช่น tip = ทิป put = พุด kick = คิก spill = สปิล still = สติล skill = สกิล

ทั้งนี้ยกเว้นคำที่เคยใช้มาก่อนจนติดอยู่ในภาษาแล้ว เช่น ปาล์ม (palm) ตัน (ton) การ์ตูน (cartoon) ไม่ต้องเปลี่ยนเป็น พาล์ม ทัน และ คาร์ตูน

ผู้ที่มิได้ใช้หลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด อาจจะใช้ พ ท และ ค แทน p t และ k ทุกกรณีไม่ว่าจะปรากฏ ณ ที่ใด เช่น car = คาร์ New York = นิวยอร์ก Springsteen = สปริงสทิน คำทั้ง ๓ คำนี้ หากใช้หลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถานก็จะต้องเขียนว่า คาร์ นิวยอร์ก และ สปริงสทิน

ความไม่ลงตัวของรูปการเขียนในลักษณะนี้มีอยู่มากมายในภาษาไทย ซึ่งทำให้การค้นหาคำข้อมูลต้องใช้เวลามากขึ้น แต่ผู้ใช้ภาษาบางคนก็พอใจเพราะได้ใช้รูปการเขียนที่ตนชอบ

ความไม่ลงตัวของรูปในคำทับศัพท์นอกจากเรื่อง p t k แล้วก็ยังมีอีกหลายเรื่อง คราวนี้จะชี้ให้เห็นความไม่ลงตัวของของพยัญชนะอื่น ๆ บ้าง

พยัญชนะไทยแบ่งออกเป็น ๓ พวก คือ พยัญชนะเสียงสูง พยัญชนะเสียงกลาง และ พยัญชนะเสียงต่ำ หรือที่แต่เดิมเรียกว่าไตรยางศ์ อันประกอบด้วยอักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ

อักษรสูงมีคู่อักษรต่ำที่ออกเสียงอย่างเดียวกันซึ่งเรียกว่าอักษรต่ำคู่ ดังนี้ คือ

ข คู่กับ ค, ฉ คู่กับ ช, ถ คู่กับ ท, ผ คู่กับ พ, ฝ คู่กับ ฟ, ส คู่กับ ซ และ ห คู่กับ ฮ

ที่ว่าออกเสียงอย่างเดียวกันนั้นหมายถึงลักษณะการออกเสียงทางภาษาศาสตร์ ไม่ใช่การออกเสียงสูงต่ำ ราชบัณฑิตยสถานเลือกใช้อักษรต่ำเป็นตัวแทนในการทับศัพท์ เพราะอักษรสูงเมื่อประกอบกับสระจะมีเสียงวรรณยุกต์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่เสียงสามัญทั้งหมด แต่อักษรต่ำเมื่อประกอบกับสระยาวยังเป็นเสียงสามัญอยู่ เช่น คา คาน ซึ่งนับว่าเป็นกลางที่สุด ตัวอย่าง เช่น Chicago ทับศัพท์เป็น ชิคาโก ไม่ใช่ จิคาโก หรือ ฉิชาโก ยกเว้นเสียง s ใช้ได้ทั้ง ส และ ซ โดยมีเงื่อนไขว่า เมื่อเป็นพยัญชนะต้นให้ใช้ ซ เช่น silicon ทับศัพท์เป็น ซิลิคอน แต่เมื่อนำพยัญชนะอื่นให้ใช้ ส ตามแบบภาษาไทย เช่น Sweden ทับศัพท์เป็น สวีเดน star ทับศัพท์เป็น สตาร์

ในกรณีของอักษรต่ำที่ไม่มีคู่อักษรสูง ที่เรียกกันว่าอักษรต่ำเดี่ยว อันได้แก่ ง น ม ย ร ล ว นั้นก็สามารถจะใช้ทับศัพท์ได้โดยตรง เช่น king ทับศัพท์เป็น คิง nuclear ทับศัพท์เป็น นิวเคลียร์ micro ทับศัพท์เป็น ไมโคร radium ทับศัพท์เป็น เรเดียม lane ทับศัพท์เป็น เลน Wales ทับศัพท์เป็น เวลส์

อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์นี้ก็ไม่สามารถจะใช้ได้อย่างเต็มร้อย เพราะคำภาษาอังกฤษบางคำคนไทยได้ใช้เสียงวรรณยุกต์กำกับไว้จนเป็นที่เข้าใจกันเหมือนกับคำไทยคำหนึ่ง จึงมีทั้งคำที่เขียนโดยใช้อักษรสูงและคำที่ใช้ ห เข้ามาช่วย เช่น

เงดสี (shade) คอนเสิร์ต (concert) รีสอร์ท (resort) เสิร์ฟ (serve) โหนด (node) โหมด (mode) โหลด (load) โหวต (vote)

บางคำก็เขียนทั้ง ๒ แบบ เช่น

รูมเมต/รูมเหมต (roommate) พาเรต/พาเเรต (parade) เรต/เเรต (rate) เลต/เลลต (late) เลสิก/เลสิค (lasik)

ความไม่ลงตัวของรูปอีกแบบหนึ่งเกิดจากการเลือกใช้รูปพยัญชนะต่างกัน

ในภาษาไทยมีอักษรกลางและอักษรต่ำหลายรูปที่มีลักษณะการออกเสียงทางภาษาศาสตร์เหมือนกัน ดังนี้

ค (ฆ) ช (ฌ) ย (ญ) ด (ฎ) ต (ฏ) ท (ฑ) ธ
น (ณ) พ (ภ) ล (ฬ)

พยัญชนะที่อยู่นอกวงเล็บหมายถึงพยัญชนะซึ่งมีที่ใช้มากกว่า

ถึงแม้ว่าพยัญชนะเหล่านี้จะออกเสียงต่างกัน ในภาษาบาลีสันสกฤต แต่ในภาษาไทยนั้นออกเสียงเหมือนกัน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาของภาษา ยกตัวอย่าง เช่น ตัว r ในภาษาฝรั่งเศสออกเสียงต่างจากตัว r ในภาษาอังกฤษ และแม้แต่ในภาษาอังกฤษเอง อังกฤษแบบบริติชและอังกฤษแบบอเมริกันก็ออกเสียงต่างกัน เมื่อไทยแทนตัว r ด้วย ร เรือ ก็ออกเสียงแบบไทย ซึ่งไม่เหมือนกับอังกฤษ อเมริกัน หรือ ฝรั่งเศส

ราชบัณฑิตยสถานได้เลือกใช้พยัญชนะซึ่งมีที่ใช้มากกว่าเป็นตัวแทนของการทับศัพท์ แต่ก็มีผู้ใช้ภาษาส่วนหนึ่งใช้พยัญชนะตัวอื่นแทนด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น

ต้องการแสดงความแตกต่างระหว่างรูป t กับ th ตัวอย่าง tone ทับศัพท์เป็น ไทน์ แต่ theme ทับศัพท์เป็น อิม

ต้องการหลีกเลี่ยงความหมายที่ไม่พึงประสงค์ ตัวอย่าง Sean ทับศัพท์เป็น ฉอน เพราะไม่ชอบ ขอน

เหตุผลประการที่สองนี้พอจะเข้าใจได้ เพราะคนไทยถือเรื่องโชคกลาง แม้แต่ชื่อของตนเองถ้าถูกหักว่าตัวอักษรไม่ถูกโฉลกก็อาจจะเปลี่ยนไปใช้อักษรตัวอื่นที่ออกเสียงแบบเดียวกันได้ เช่น เปลี่ยนจาก พรทิพย์ เป็น ภรทิพย์ เปลี่ยนจาก ทองล้นทม เป็น ทองล้นธม นี่ถ้าบังเอิญมีใครมาหักว่าชื่อ นิตยา ไม่ถูกโฉลก อาจจะมีคนช่วยเปลี่ยนให้เป็น นิฏญา ก็ได้ คำที่เปลี่ยนพยัญชนะเพื่อรักษาเสียงนี้จะหาไม่พบในพจนานุกรมไม่ว่าฉบับใด และอาจจะหายากในฐานข้อมูลด้วย

พยัญชนะบางตัวในภาษาอังกฤษออกเสียงคล้าย ๆ กับเสียงพยัญชนะไทย ๒ ตัวผสมกัน เช่น j

ตัว j นี้คนไทยฟังเป็นเสียงผสมระหว่าง จ กับ ย

เราจึงมีทั้ง โรงเรียนเจนเฮล์เมมโมเรียล (Jane Hays Memorial School) กับ เจน แอร์ (Jane Eyre) ราชสำนักเซนต์เจมส์ (Saint James) กับ เจมส์ เรื่องศักดิ์

ลอยชูศักดิ์ โรงเรียนโยนออฟอาร์ค (Joan of Arc School) กับ โจน ออฟ อาร์ค (Joan of Arc)

ความไม่ลงตัวของเสียง

ภาษาคือระบบการสื่อสารของมนุษย์ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาบางภาษาคนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นผู้ใช้ เช่น ภาษาญี่ปุ่นใช้ในประเทศญี่ปุ่น แต่บางภาษาก็ใช้กันเพียงบางส่วนของประเทศเท่านั้น เช่น ภาษาทมิฬในอินเดีย ภาษาฝรั่งเศสในแคนาดา อย่างไรก็ตามภาษาที่ใช้พูดในประเทศเดียวกันอาจจะต่างกันไปในแต่ละถิ่นก็ได้ ภาษาที่พูดต่าง ๆ กันนี้เรียกว่าภาษาถิ่น ในบางกรณีภาษาที่ต่างกันก็อาจจะมีความต่อเนื่องกันได้ ภาษาถิ่นของภาษาตามชายแดนอาจจะมีความคล้ายกับภาษาถิ่นของอีกภาษาหนึ่งที่อยู่ติดชายแดนนั้น ๆ ก็ได้ เช่น ภาษาถิ่นที่พูดกันในชายแดนระหว่างสวีเดนกับนอร์เวย์ ภาษาถิ่นที่พูดกันในชายแดนระหว่างเยอรมนีกับเนเธอร์แลนด์ ภาษาถิ่นที่พูดกันในชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ภาษาถิ่นที่พูดกันในชายแดนระหว่างไทยกับมาเลเซีย

ภาษาซึ่งมีผู้พูดเป็นจำนวนมากมักจะมีภาษาถิ่น ทั้งนี้อาจจะเพราะสภาพทางภูมิศาสตร์หรือสังคมก็ได้ ภาษาถิ่นบางภาษาได้กลายเป็นภาษาราชการหรือภาษามาตรฐานของภาษานั้น ๆ ด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน คนที่พูดภาษาถิ่นต่างกันอาจจะเข้าใจกันได้ แต่ถ้าพูดภาษาต่างกันจะไม่เข้าใจกัน เช่น คนกรุงเทพฯ สามารถเข้าใจภาษาถิ่นที่พูดในสุพรรณบุรีได้ เพราะเป็นภาษาไทยด้วยกัน เพียงแต่เป็นภาษาไทยถิ่นคนละถิ่น แต่คนไทยไม่ว่าจะมาจากกรุงเทพฯ หรือสุพรรณบุรีจะไม่เข้าใจภาษาเขมร (ยกเว้นคนที่เรียนหรือรู้ภาษาเขมรมาก่อน) ภาษาพูดของบางภาษาต่างกันมาก เช่น ภาษาจีนกลาง ภาษาจีนกวางตุ้ง ภาษาจีนแต้จิ๋ว แต่ทุกภาษาที่กล่าวถึงต่างก็ถือว่าเป็นภาษาถิ่นของภาษาจีนด้วยกัน ทั้งนี้เพราะต่างก็ใช้ภาษาเขียนอันเดียวกัน ในทางตรงกันข้าม ชาวสวีเดน นอร์เวย์ และเดนมาร์ก ต่างก็พอที่จะฟังกันรู้เรื่อง แต่เขาก็ถือกันว่าเป็น ๓ ภาษาด้วยเหตุผลทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วรรณคดี และการเมือง

โดยสรุปภาษาถิ่นนั้นถือว่าเป็นส่วนย่อยของภาษาเดียวกัน ความแตกต่างระหว่างภาษาถิ่นอาจจะอยู่ที่คำบางคำ ลักษณะไวยากรณ์บางลักษณะ และการออกเสียงที่ต่างกัน

คำบางคำใช้เหมือนกันในหลายถิ่น แต่อาจจะออกเสียงต่างกันได้ก็ได้อีก ทั้งนี้อาจจะเป็นในด้านสระพยัญชนะ และวรรณยุกต์ ก็ได้ เช่น คำว่า “กก” แม้ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้จะเขียนเหมือนกัน แต่ก็ออกเสียงไม่เหมือนกัน ในขณะที่ภาษาไทยมาตรฐานออกเสียงเป็นสระโอะลดรูป [กก] แต่ภาษาไทยถิ่นใต้ออกเสียงเป็นสระเอะลดรูป [ก็อก] คำว่า “งู” ภาษาไทยถิ่นใต้ออกเสียงว่า [งู] คำว่า “เรา” ภาษาไทยถิ่นเหนือออกเสียงว่า [เฮา] คำว่า “ญาติ” ภาษาไทยมาตรฐานออกเสียงว่า [ยาด] แต่ภาษาไทยถิ่นตะวันออกเฉียงเหนือออกเสียง [ย] ขึ้นจมูก คำว่า “ปรับ” “ปลอม” “ขวน” ภาษาไทยถิ่นตะวันออกเฉียงเหนือออกเสียงเป็น [ปั๊] [ปอม] [ขวน] ตามลำดับ คำว่า “เมือง” (สระเอือ) ภาษาไทยถิ่นตะวันออกเฉียงเหนือบางถิ่นออกเสียงเป็น [เมียง] (สระเอีย) คำว่า “ใจ” ภาษาไทยถิ่นตะวันออกเฉียงเหนือบางถิ่นออกเสียงเป็น “เจอย”

นอกจากเสียงพยัญชนะและสระที่ต่างกันดังตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นแล้ว ก็ยังมีความแตกต่างระหว่างเสียงวรรณยุกต์อีกด้วย ซึ่งจะไม่ขอยกตัวอย่างในที่นี้เพราะแสดงเป็นสัญลักษณ์ได้ยาก

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ก็เพื่อที่จะชี้ให้เห็นตัวอย่างของความไม่ลงตัวของเสียงแบบหนึ่ง

ภาษาไทยถิ่นที่ถือกันว่าเป็นภาษาไทยมาตรฐาน บางครั้งก็มีการออกเสียงต่างกันภาษาพูด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเพศ วัย การศึกษาอบรม ฯลฯ

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือเสียงวรรณยุกต์ของคนต่างรุ่นในปัจจุบัน คนบางรุ่นออกเสียงโท แต่คนบางรุ่นอาจจะออกคล้ายเสียงตรี เช่น “ราชการ” [ราชะกะงาน] บางคนออกเสียงเป็น [ร๊าดชะกะงาน] ไนวลีว่า “น้อง ๆ ที่รัก” คำว่า “ที่” อาจจะกลายเป็นเสียงตรี คำว่า “น้อง” กับ “รัก” อาจจะสูงกว่าเสียงตรี ซึ่งไม่มีในระบบการเขียนของไทย จึงเขียนผิดเป็น [น้อง ๆ ที่ รัก]

เสียงเน้นในภาษาพูดก็อาจจะทำให้คนออกเสียงต่างกัน เช่น

“ใครพูดนะ” “ฉันเอง”

คำว่า “ฉัน” อาจจะออกเสียงเป็น [ฉัน] หรือ [ฉัน]

คำว่า “หนังสือ” อาจจะออกเสียงเป็น [นังสือ] หรือ [นั้งสือ]

“มาทำไม” อาจจะกลายเป็น [มาทะมา]

“ขอซื้อมะนาว” คำว่า “มะนาว” อาจจะออกเสียงเป็น [มนาว] โดยไม่เน้นเสียงอะที่พยางค์แรก ซึ่งทำให้เสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนจากเสียงเอกเป็นเสียงสามัญไปด้วย

คำบางคำ บางคนก็เพิ่มเสียงเพื่อให้เข้าจังหวะ เช่น “ตกใจ” บางคนออกเสียงว่า [ตกใจ] บางคนก็ออกเสียงว่า [ตกกะใจ] หรือ [ตักกะใจ] คำบางคำก็มีการลดเสียง เช่น “ตุ๊กตา” บางคนก็ออกเสียงว่า [ตุ๊กกะตา] บางคนก็ออกเสียงว่า [ตุ๊กตา]

เสียงพยัญชนะบางตัวก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษ เช่น คำว่า “รัก” อาจจะออกเสียงคล้ายกับเสียง [r] แบบอเมริกัน คำว่า “ชอบ” อาจจะออกเสียงคล้ายกับเสียงพยัญชนะต้นของคำว่า “child” เสียง [ส] ในคำว่า “สวย” ก็อาจจะคล้ายกับเสียง [s] เสียงเหล่านี้ อาจจะหาฟังได้ในเพลงรุ่นใหม่ ซึ่งแม้จะมีเสียงตำหนิจากคนบางกลุ่ม แต่ก็ต้องยอมรับว่าเป็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นจริง ส่วนที่ว่า จะกลายเป็นมาตรฐานต่อไปในอนาคตหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

เมื่อมีคำภาษาต่างประเทศเข้ามาสู่ภาษาท้องถิ่น ภาษาต่างประเทศนั้น ๆ ย่อมต้องถูกดัดแปลงเสียงให้เข้ากับระบบของผู้พูดภาษาท้องถิ่น

ในภาษาไทยมีคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตเป็นจำนวนมาก คำเหล่านี้ต่างก็ถูกดัดแปลงเข้าสู่ระบบเสียงไทยแล้วทั้งสิ้น เช่น

ภาษาบาลี	ภาษาไทย	การดัดแปลงเสียง
gati	คติ	ตัว ค เดิมออกเสียงลึกกว่า
ตัว ค ของไทย
gharāvāsa	ฆราวาส	ตัว ฆ เดิมออกเสียงลึกกว่า
ตัว ค และมีลมตามออกมา
ด้วย นอกจากนี้ภาษาไทยยัง
ดัดเสียงสระตัวท้ายออก
ทำให้ ส กลายเป็นตัวสะกด
jāti	ชาติ	ตัว ข เดิมออกเสียงคล้าย
[j] ในภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่ใช่
ทั้ง [จ] หรือ [ย] และต่าง
จากเสียง [ช] ในภาษาไทย
ด้วย นอกจากนี้ภาษาไทยยัง
ดัดเสียงสระตัวท้ายออก
ทำให้ ต กลายเป็นตัวสะกด

คำว่า “ชาติ” นี้เมื่อนำมาประกอบกับคำอื่น ก็เกิดปัญหาเรื่องการอ่าน เพราะบางคำก็กำหนดให้อ่านแบบไทย เช่น “ชาตินิยม” อ่านว่า [ชาตินิยม] บางคำก็กำหนดให้อ่านตามแบบเดิม เช่น “ชาติพันธุ์” อ่านว่า [ชาติพันธุ์] บางคำก็กำหนดให้อ่านได้ ๒ แบบ เช่น “ชาติรส” อ่านว่า [ชาติรด] หรือ [ชาติร็ด]

ต่อมาเมื่อมีคำภาษาอังกฤษเข้ามาสู่ภาษาไทย ในสมัยแรกที่ไม่ค่อยมีโอกาสหรือไม่มีโอกาสได้ยินเสียงจากภาษาเดิม คำภาษาอังกฤษก็ถูกดัดแปลงเข้าสู่ระบบภาษาไทยอย่างเต็มที่ เช่น “mail” กลายเป็น “เมล์” ออกเสียงว่า [เม] เพราะอักขรวิธีไทยระบุว่าเครื่องหมายทัศนธาตุใช้มาเสียง แล้วเราก็มีคำว่า “ถุงเมล์” “รถเมล์” ฯลฯ

ในปัจจุบันคำว่า “mail” เข้ามาสู่ภาษาไทยอีกครั้ง ในคำว่า “e-mail” ภาษาไทยเขียนทับศัพท์ว่า “อีเมล” ไม่มีเครื่องหมายทัศนธาตุกำกับ เพราะได้ยินเสียงชัดเจนว่าพยัญชนะท้าย [l] นั้นออกเสียงด้วย จึงมีผู้ออกเสียงคำนี้ว่า [อีเมล] ม้วนลิ้นที่เสียง [ล] ด้วย ผู้ที่ออกเสียงนี้ไม่ถนัดก็อาจจะออกเสียงเป็น “อีมะ” แต่ไม่มีใครออกเสียงว่า [อีเมล] เพราะไม่มีเครื่องหมาย

ทัศนธาตุกำกับ ยกเว้นผู้ที่เขียนผิด เพราะเทียบแนวเทียบผิดกับคำว่า “รถเมล์”

คำทับศัพท์บางคำก็เขียนเป็นกลางเอาไว้โดยไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ เช่น “นิวยอร์ก” มีผู้ออกเสียงตามความถนัดเป็น [นิวยอร์ก] บ้าง [นิวยอก] บ้าง ทั้ง ๆ ที่อ่านตามรูปการเขียนได้ว่า [นิวยอก] แต่ก็ไม่มีใครออกเสียงเช่นนั้น ผู้ที่ออกเสียงว่า [นิวยอร์ก] ยึดหลักเดิมที่กำหนดเสียงตรีให้แก่พยางค์คำตายที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ ส่วนผู้ที่อ่านว่า [นิวยอก] ยึดหลักใหม่ที่เปลี่ยนเสียงเป็นเสียงเอก ขอให้สังเกตคำว่า “OTOP” ซึ่งมีผู้ออกเสียงทั้ง [โอท็อป] (เสียงตรี) และ [โอถ็อป] (เสียงเอก) เช่นเดียวกัน

ความลงตัวและไม่ลงตัวของรูปและเสียงในภาษา เป็นเรื่องที่เจ้าของภาษาเป็นผู้ตัดสิน พจนานุกรมจึงควรจะทำหน้าที่รวบรวมสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเท่านั้น

หนิพ้นไฟร้อนแห่งโทสะได้ด้วยสติ

ทุกคนชอบเย็น ทุกคนไม่ชอบร้อน แต่ไม่ทุกคนที่รู้จริงว่าความเย็นเกิดแต่เมตตาจริงๆ และความร้อนก็เกิดแต่โทสะจริงๆ จะให้รู้ได้ด้วยตนเองตามความเป็นจริง เพื่อสามารถหนีพ้นความร้อนได้มีความเย็น ก็ต้องใช้สติ

เมื่อความโกรธคือโทสะเกิด ให้รู้ตัวว่ากำลังโกรธแล้ว ขณะเดียวกันก็ให้สังเกตว่า จิตใจ หน้าที่า เนื้อตัวร้อนผิดปกติหรือไม่ จะรู้สึกขัดว่าจิตใจ เนื้อตัวหน้าตาเวลาโกรธ...ร้อนผิดปกติ นั่นคือเครื่องยืนยันว่า โทสะให้ความร้อน และเป็นความร้อนที่ไม่มีประโยชน์ มิใช่ความร้อนที่อาจนำไปหุงหาอาหารได้ โทสะจึงให้แต่โทษ ไฟยังดีกว่าโทสะ เพราะไฟให้คุณคือใช้ทำประโยชน์ได้ โทสะมีแต่ให้โทษ พึงระลึกถึงความจริงนี้ไว้ จะเป็นคุณต่อไป

การให้ธรรมะ ขณะการให้ทั้งปวง พระนิพนธ์
สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ความรอบรู้สำหรับนักแปล*

รองศาสตราจารย์มาลีทัต พรหมทัตตเวที

เมื่อพูดถึงการแปล แล้วคงจะเป็นที่เข้าใจตรงกันว่า หมายถึงการถ่ายทอดความคิดจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งโดยยังคงความหมายเดิมไว้ ดังนั้น การแปลจะได้ผลเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับว่าผู้แปลสามารถถ่ายทอดความคิดเป็นภาษาใหม่ให้ได้สละสลวยใกล้เคียงกับภาษาเดิมมากแค่ไหน การจะทำได้เช่นนั้นได้หมายความว่า ผู้แปลต้องมีความรู้ภาษาทั้งสองดีพอสมควร ทั้งในด้านโครงสร้างของภาษา ศัพท์และสำนวนต่างๆ ไวยากรณ์ ทั้งยังต้องมีความรู้รอบตัวไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ปัจจุบัน ภาษา ฯลฯ สรุปสั้นๆ ก็คือต้องมีความรู้หรือแสวงหาความรู้รอบตัวให้มากที่สุดถ้าต้องการทำงานแปลให้ได้ผลดี

การเขียนรูปประโยคภาษาไทยและภาษาอังกฤษนั้นแตกต่างกันอย่างที่เราคุ้นเคยแล้ว ภาษาไทยอาจจะเขียนว่า “ไปไหนมา” “กินข้าวแล้วหรือยัง” โดยที่ไม่ต้องใส่ประธานของประโยค แต่ถ้าเป็นภาษาอังกฤษก็ต้องเติมประธานเข้าไป มิฉะนั้นประโยคจะไม่สมบูรณ์ ภาษาไทยเราอาจจะใช้ว่า “เขาอ้วน” “เขาผอม” “เธอสวย” ได้ แต่ในภาษาอังกฤษต้องเติมกริยาเข้าไปให้ครบเป็น “He is tall.” “He is thin.” “She is beautiful.” อีกทั้งยังต้องใช้เครื่องหมายวรรคตอนให้ถูกต้องด้วยมิฉะนั้นความหมายจะคลาดเคลื่อนไป เพราะฉะนั้นปัญหาประการหนึ่งที่เคยพบในฐานะอาจารย์ คือ เวลาที่นักศึกษาแปลจากภาษาอังกฤษเป็นไทยมักจะแปลตรงตัวตามรูปประโยคเดิม เมื่อไปเจอโครงสร้างที่สลับซับซ้อน มีวลีมีส่วนขยายมากมาย พอแปลออกมาเป็นภาษาไทย

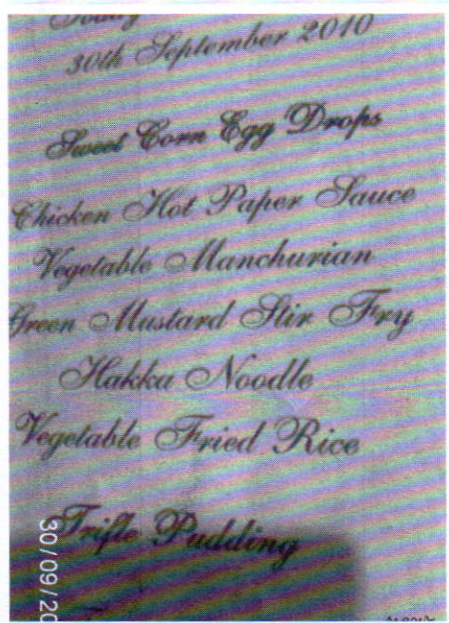
แล้วบางทีจะออกมาไม่เป็นภาษา เรื่องนี้พอให้อภัยได้ เพราะในระดับนักเรียนนักศึกษาความรู้เรื่องศัพท์ยังมีค่อนข้างจำกัด อีกทั้งไม่ค่อยใช้พจนานุกรมกัน จะเป็นด้วยไม่มีใช้ ขี้เกียจใช้ หรือใช้ไม่เป็นก็สุดแต่กรณี เช่น พอเปิดพจนานุกรมเห็นศัพท์ตัวใดเป็นคำแรกก็เลือกใช้คำนั้นทันทีโดยไม่คำนึงถึงบริบทว่าเข้ากันได้หรือไม่ เราจึงได้คำแปลประเภท doctor see หรือ car garden หรือ Pepsi have, but not evening. หรือ kick dust continue ให้ปวดหัวกันอยู่ เนื่องจากนักศึกษาไทยส่วนใหญ่จะเขียนภาษาอังกฤษโดยการเขียนเป็นภาษาไทยก่อนแล้วจึงแปลเป็นภาษาอังกฤษอีกทีหนึ่ง ไม่ได้เขียนเป็นภาษาอังกฤษโดยตรง เวลาให้เขียน essay มาส่งเรื่อง My Best Friend จึงมีคำประเภท eat friend, dead friend ตอนแรกก็งงว่าทำไมจะต้องกินเพื่อนด้วย

* ถอดความจากการบรรยายในการอบรมการแปลที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เมนูอาหารที่ร้านอาหารจีน ปลากระรอก Squirrel fish
เขียนเป็น Squarrel fish ปลาทะเลาะ

ต้องนั่งนึกอยู่เป็นนานถึงเข้าใจว่าเขาหมายถึงเพื่อนกิน
เพื่อนตาย นั่นเอง ยิ่งผู้ที่ไม่ได้อยู่ในวงการการศึกษาจะ
แปลอะไรๆ ได้สนุกๆ บางท่านอาจจะเคยเห็นเมนูอาหาร
ชื่อเก๋ เช่น **blurred prawns** และ **cremated chicken**
มาแล้ว ชื่อแรกนั้นเป็นตัวอย่างที่ดีของการเปิดดูศัพท์
จากพจนานุกรมโดยไม่ได้เลือกว่าความหมายเข้ากับ
บริบทหรือไม่ blur คือพรา เช่น ตาพรา ผู้ที่แปลเมนูนี้
นอกจากภาษาอังกฤษจะไม่ดีแล้วภาษาไทยก็ยังเป็น
ประเภทฟังไม่ได้ศัพท์ จับมากระเดียด อีกด้วย เพราะที่
ถูกจะต้องเป็น **กุ้งพล่า** ถ้าเป็นกุ้งพรา แทนที่จะเป็น
อาหารเลยกลายเป็นกุ้งตาพราฆ่าไป ส่วนชื่อหลังนั้นฟัง
แล้วสยดสยองมากกว่าน่ากิน เพราะเห็นภาพ **โก๋ขึ้นเมรุ**
แทนที่จะเป็น **โก๋ย่าง** เพราะคำว่า cremated คือเผาศพ

เมนูอาหารที่ประเทศสิงคโปร์ Pepper sauce ขอสฟริก
เขียนเป็น Paper sauce ขอสกระดาศ

ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงประเพณีแบบไทยๆ เท่านั้น เดียวนี้
ฝรั่งก็หันมานิยมการเผาศพเพิ่มขึ้น เนื่องจากที่ทาง
สำหรับฝังศพหายากขึ้นทุกที ราคาแพง ถ้าใช้วิธีเผาศพ
จะสามารถเอาอัฐิใส่หีบเล็กๆ ไปบรรจุไว้ในช่องที่จัด
เตรียมไว้ที่ฌาปนสถาน นับว่าสะดวกมาก ที่วัดแห่งหนึ่ง
มีป้ายติดเพื่อเชิญชวนบริจาคเป็นภาษาอังกฤษว่า
Invite donate ตรงตัวดีจริงๆ แต่ก็ยังสื่อสารให้ฝรั่ง
เข้าใจได้ ยังดีกว่าสถานที่ราชการบางแห่งที่มีป้ายติดว่า
Free open เพื่อจะบอกว่าเปิดให้เข้าชมโดยไม่เสียเงิน
ที่ถูกแล้วจะต้องเขียนว่า **Open to the public free of**
charge หรือว่า **No admission charge** จะดีกว่า

ที่ไม่ค่อยจะอยากอภัยให้ก็คือบทแปลที่ออกมา
ทางโทรทัศน์หรือเทป ที่ไม่ได้รวมภาพยนตร์เข้าไว้ด้วยกัน
เพราะไม่เคยไปชมภาพยนตร์ตามโรงมานานแล้ว ทั้งนี้
เพราะเป็นสื่อที่เผยแพร่ไปอย่างกว้างขวาง ถ้าแปลผิดๆ
ถูกๆ จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดเป็นผลเสียหายได้มาก
อย่างน้อยที่สุดก็ทำให้ผู้ที่ฟังภาษาอังกฤษไม่ออกดูหนัง
ไม่รู้เรื่อง เพราะที่แปลไว้นั้นบางทีคนละเรื่องไม่เกี่ยวกับ
เลยกับหนัง การแปลแบบนี้เป็นทั้งโทรทัศน์ช่องปกติ
และเคเบิลทีวี ถ้าจะประมวลแล้วคงมีประเด็นความ
ผิดพลาดดังต่อไปนี้

- ไม่รู้โครงสร้างของภาษา ศัพท์ สำนวน
ศัพท์เฉพาะ
- ไม่รู้วัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป
- ไม่รู้ความเป็นมาของเรื่อง
- ไม่มีความรู้รอบตัว

ไม่รู้โครงสร้างของภาษา ศัพท์ สำนวน ศัพท์เฉพาะ

ในข้อแรก จะเป็นประเภทที่ไม่รู้ศัพท์กว้างขวาง
นอกจากที่จะเปิดหาได้จากพจนานุกรม

right from the start = ทางขวาของจุดเริ่มต้น
ที่จริงแล้ว **right** ตัวนี้ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับทิศทางเลย
วลีนี้เป็นสำนวนหมายถึง **ตั้งแต่แรก** นั่นเอง

Keep in mind = เก็บไว้ในใจ สำนวนไทยจะว่า
จำใส่ใจไว้

How did you find Boston? = คุณหาบอสตัน
เจอได้อย่างไร ความจริงผู้ถามต้องการจะรู้ว่า คุณมี
ความเห็น/ความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับบอสตัน

He was presented with the handcuffs. = เขาถูกนำเสนอด้วยกุญแจมือ ข้อผิดพลาดในกรณีนี้คือการแปลคำว่า presented เป็น นำเสนอ ในขณะที่ความจริงแล้วหมายถึง เขาได้รับมอบกุญแจมือ (ที่ใช้ในการจับกุมผู้ร้ายรายสำคัญเป็นที่ระลึก)

I had a close shave at my uncle's. = ผมถูกตัดผมที่บ้านคุณลุง close shave เป็นสำนวนหมายถึง รอดมาได้ (จากอุบัติเหตุหรือรถชนกัน) อย่างหวุดหวิด (ยังดีที่ไม่แปลว่าโกนหัวจนเกลี้ยงเกล้า!)

We were horse-playing. = เรากำลังขี่ม้าเล่นกัน horse-play หมายถึง เล่นกันแรงๆ หรือ เล่นกันเอะอะเอ็ดตะไร เผลอในหนึ่งมีม้าอยู่ด้วยพอดีผู้แปลเลยลากความเข้าไปหาม้าหน้าตาเฉย

So far, so good = ยิ่งไกลยิ่งดี ที่ถูกคือ (สถานการณ์) เท่าที่ผ่านมา ก็ดีพอใช้ ไม่เลวร้ายอะไร

Microscopic details = รายละเอียดของกล้องจุลทรรศน์ คำว่า microscopic ใช้เป็นคุณศัพท์ขยาย details หมายถึงรายละเอียดที่เล็กมาก เปรียบได้กับสิ่งที่เราไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ต้องดูด้วยกล้องจุลทรรศน์ แต่ไม่ใช่รายละเอียดของตัวกล้องเอง

I'm afraid you've lost me again. = พ่อเกรงว่าลูกได้สูญเสียพ่อไปอีกแล้ว จริงๆ ก็คือ พ่อบอกว่าที่ลูกพูดนะ พ่อไม่เข้าใจอีกตามเคย

He was tried in absentia. = เขาถูกดำเนินคดีในเมืองแอบเซ็นเซีย in absentia เป็นภาษาละตินมีความหมายว่า although not present คือเขาถูกดำเนินคดีโดยที่ตัวเองไม่อยู่ (ในศาล)

Princess Diana was wearing sapphire earrings. = เจ้าหญิงไดอานาทรงสวมต่างพระกรรณไพบลิน ข้อผิดพลาดคือใช้ราชาศัพท์ไม่ถูก คำราชาศัพท์สำหรับต่างหูคือ พระกุณฑล สงสัยว่าผู้แปลคงเคยชินกับคำว่า ต่างพระเนตรต่างพระกรรณ ในความหมายว่าเป็นหูเป็นตาแทนพระองค์พระเจ้าอยู่หัว ถ้าเป็นแว่นตาคงจะแปลว่า ต่างพระเนตร เป็นแน่

if a woman had a difficult labor. = ถ้าผู้หญิงเคยทำงานหนัก labor ที่ใช้ในความหมายนี้ไม่ใช่แรงงาน แต่เป็นการเจ็บท้องคลอดบุตร ในเรื่องพูดถึงยาสมุนไพรที่ใช้สำหรับผู้หญิงที่เคยมีประวัติว่าคลอดบุตรยากมาก่อน จึงต้องแปลว่า มีปัญหาในการคลอดบุตร

เมนูอาหารที่เกาะซานโตรินี ประเทศกรีซ ที่ถูกคือ lamb kebab เคบับแกะ กลายเป็น lamp kabab หรือ เคบับตะเกียง

burp for burp = เสียงผายลมต่อเสียงผายลม สงสัยว่าผู้แปลคงจะสับสนเรื่องอวัยวะ เลยไม่รู้ว่าเป็นเสียงที่ออกมาจากส่วนไหนเรียกว่าอะไร เพราะ burp เป็นเสียงเรอ แต่ fart คือเสียงผายลม

bed sore = แผลลูกฟูก พังแล้วเห็นภาพแผลเป็นลอนๆ แบบกระเบื้องลอนคู่หรือกางเกงผ้าลูกฟูกทีเดียว ที่ถูกควรจะแปลว่า แผลกดทับ ซึ่งคนป่วยที่ต้องนอนแช่อยู่กับเตียงนานๆ มักจะเป็นกันเนื่องจากไม่ค่อยได้ขยับตัว ร่างกายส่วนที่กดทับที่นอนอยู่จึงเกิดเป็นแผลเรื้อรังรักษายาก

You may leave the room now, scot free. = คุณออกไปจากห้องได้แล้ว เหล้าฟรี ถ้าแปลอย่างนี้ฟังแล้วจะไม่เห็นความเกี่ยวข้องกันตรงไหนเลย ผู้แปลคงเห็นคำว่า scot ซึ่งจริงๆ แล้วหมายถึงคนสก๊อต ถ้าจะหมายถึงวิสกีก็ต้องเป็น Scotch สำนวน scot free หมายถึง unharmed หรือ unpunished ดังนั้น ประโยคข้างต้นจึงต้องแปลว่า คุณจะออกไปจากห้องได้โดยไม่มีอันตราย คือไม่มีใครจะทำร้ายคุณ

stars and strips forever วลีนี้เป็นชื่อเพลงซึ่งที่ถูกต้องจะเป็น stars and stripes forever ซึ่งหมายถึงธงชาติอเมริกัน เพราะธงชาติอเมริกันนั้นเป็นรูปดาว

และแถบยาวๆ ผสมกัน พอเขียนเป็น strips ก็เลยแปลว่า แก้วกันชั้นนิจินันดรทีเดียว กลายเป็นเรื่องตลกโดยไม่ได้ตั้งใจ

She has got **second sight** after her recovery. = เธอมีสายตาสองหลังจากหายป่วย ไม่ทราบว่าคุณเรามีสายตาก็ขุด จะเหมือนฝันหรือไม่ **second sight** หมายถึง **ความสามารถในการมองเห็นหรือทำนายอนาคตได้** ซึ่งเป็นอำนาจพิเศษที่ผู้ทรงคนนี้เกิดมีขึ้นหลังจากหายป่วย

The column thing really **got out of hand**. = แล้วคอลัมน์ก็หลุดมือฉันไป ข้อผิดพลาดอยู่ที่สำนวนอีก เช่นเคย out of hand แปลว่า out of control หมายความว่าคอลัมน์นี้**ควบคุมไม่ได้แล้ว** ไม่เป็นไปตามที่ตั้งใจ

I'll miss **your company**. = ผมคงจะคิดถึงเพื่อนของคุณ ข้อความนี้พอพูดกับลูก! company ในที่นี้คือ being together with another พอกำลังพูดกับลูกว่า เวลาลูกจากไปแล้วนี่**พ่อคงจะคิดถึงลูก**นะเพราะเราจะไม่ได้อยู่ด้วยกัน ยังดีที่ไม่แปล company ว่าบริษัท

To study medicine you'll have to spend six years in school **including residency**. = ในการเรียนแพทย์คุณจะต้องใช้เวลาเรียนหกปีรวมทั้งที่พัก ถ้ามีความรู้สึกเหนื่อยว่าในการเรียนแพทย์นั้น เมื่อได้รับปริญญาแล้วยังต้องทำงานอีกโดยเป็นแพทย์ที่เรียกว่าแพทย์ฝึกหัด หรือ intern ส่วน house หรือ resident คือ แพทย์ประจำบ้าน ก็คงจะเข้าใจคำว่า residency ในที่นี้ไม่ได้เกี่ยวอะไรกับ ที่พัก แต่หมายถึงการเป็น**แพทย์ประจำบ้าน** คือช่วงที่แพทย์ประจำอยู่ที่โรงพยาบาลเพื่อฝึกหัดความชำนาญสาขาใดสาขาหนึ่ง

I've had enough of amateur theatricals. = ฉันเป็นนักแสดงสมัครเล่นมานานแล้ว ที่จริงจะต้องเป็น ฉัน**ทน**พวกนักแสดงสมัครเล่น**มานานพอแล้ว** (และตอนนี้จะไม่ทนอีกต่อไปแล้ว)

I've been doing this **too long to be wrong**. = ผม**ทำผิด**มานานแล้ว ซึ่งคนจะเรื่องกันเลยเพราะที่ถูกจะต้องเป็น ผมทำสิ่งนี้/อย่างนี้**มานานเกินกว่าที่จะทำผิดได้**

I did it **single-handedly**. = ผมทำด้วยมือเดียว ที่ถูกต้องเป็น**ทำเพียงลำพังคนเดียว** ไม่มีใครช่วย

I'll take a rain check. = ผมจะออกไปเช็คฝนสักหน่อย take a rain check เป็นสำนวนที่ใช้กันเมื่อจะปฏิเสธข้อเสนอมือหรือคำเชิญอย่างสุภาพ เช่น เพื่อนชวนไปดูหนัง แทนที่จะพูดว่าไม่ไปก็อาจบอกว่า ขอบคุณแต่**ขอผิดเป็นคราวหน้า**

birthmark = ปานที่เป็นมาแต่กำเนิด อย่างนี้เรียกว่าแผลฟุเมื่อย คำว่า**ปาน**ก็เป็นทีที่รู้ว่าเป็นตำหนิที่เป็นมาตั้งแต่เกิด ไม่มีใครมีปานเอาตอนโตแล้ว

crooked teeth = ฟันงอ ภาษาไทยจะใช้**ฟันเก**
conversely = ในทำนองเดียวกัน อย่างนี้เรียกว่าตีความหมายกลับกันเลย เพราะที่จริงจะต้องเป็น **ในทางตรงกันข้าม**

resulting in = เป็นผลเนื่องมาจาก ผิดโครงสร้างไปเลย เพราะจะต้องแปลว่า **ส่งผลให้เกิด**

ส่วนศัพท์เฉพาะนั้นต้องศึกษาให้ดีเพราะจะผิดไม่ได้เลย โดยเฉพาะผู้ที่แปลสารคดีต่างๆ ตัวอย่างที่ได้เห็นมาเช่น

sea cucumber = **แตงกวาทะเล** เห็นแล้วอยากรู้ว่าแตกต่างจากแตงกวาบกอย่างไร ความจริงเป็นชื่อที่ใช้เรียกสัตว์น้ำชนิดหนึ่งคือ **ปลิงทะเล** อย่างที่เราเคยเห็นในอาหารจีน ตัวมันคล้ายๆ แตงกวาลูกโตๆ สีดำๆ คนจีนถือเป็นอาหารบำรุงกำลัง

guinea-pig = **หมูกินี** สัตว์ชนิดนี้ไม่ใช่หมู แต่เป็นสัตว์ประเภทหนู ซึ่งใช้ในการทดลองวิทยาศาสตร์ที่เราเรียกกันว่า **หนูตะเภา**

flying-fox = **จิ้งจอกบิน** ซึ่งไม่ใช่สุนัขจิ้งจอก แต่เป็น**ค้างคาวผลไม้**ชนิดหนึ่ง

คำว่า report ซึ่งโดยทั่วไปจะแปลว่ารายงานนั้น ถ้าใช้ในวงการตำรวจก็ต้องแปลว่า**สำนวน** เช่นการทำสำนวนคดี the report of a gun ก็ได้แปลว่า**รายงานของปืน** แต่หมายถึง **เสียงปืนที่ตั้งก้องขึ้น**

คำว่า reliability นั้น ทางสาขาวิชาผลจะแปลว่า**ความน่าเชื่อถือ** ไม่ใช่ความสามารถที่จะพึ่งพาได้

ศัพท์ทางกฎหมายหรือศัพท์เทคนิคนั้นเป็นเรื่องยาก อย่างเช่นถ้าพูดว่า He died of food-poisoning. บางคนไปแปลว่า เขาตายเพราะ**ถูกวางยาพิษ** จะทำให้หลงทางไปเลย เพราะที่จริงแล้วเขาตายเนื่องจาก**อาหารเป็นพิษ** ถ้าเป็นการสืบสวนคดี รูปคดีจะไขว่เขวหมด แทนที่จะตายเองเลยกลายเป็นถูกฆาตกรรมไป

ศัพท์ทางศิลปะหรือสถาปัตยกรรมก็เช่นเดียวกัน

จะเทียบแปลตื้อๆ สร้างศัพท์เองไม่ได้ อย่างเช่น **เหล็กดัด** ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า **wrought iron** ไม่ใช่ **bended iron** (ไวยากรณ์ผิดอีกต่างหาก) ถ้าอย่างนี้จะต้องเป็นเหล็กที่ถูกงอจนโค้ง **ปูนปั้น** ก็ไม่ใช่ **sculpted cement** เพราะเขามีศัพท์เฉพาะอยู่แล้วคือ **stucco** พวกเครื่องดินเผาทั้งหลายก็มีศัพท์เฉพาะเรียกว่า **terra cotta** เป็นต้น

ตำแหน่งทางการเมืองการปกครองหลายตำแหน่งที่เทียบเท่ากัน อาจใช้คำที่แตกต่างกันไปแล้วแต่ประเทศ อย่างเช่น **รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย** ของไทยจะใช้คำว่า **Minister of Interior** ของอังกฤษจะใช้เป็น **Home Secretary** **รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ** ของไทยใช้คำว่า **Minister of Foreign Affairs** แต่อเมริกาใช้ **Secretary of State** ตำแหน่ง **นายกรัฐมนตรี** ไทยใช้ **Prime Minister** แต่เยอรมันจะเรียกว่า **Chancellor**

ถ้าแปลวรรณกรรมต้องดูเรื่อง **connotation** คือความหมายแฝง ที่แตกต่างไปจากความหมายตรงตัว หรือ **dictionary meaning** บางครั้งจะต้อง **read between the lines** คือ หาความหมายที่ผู้ประพันธ์ไม่ได้ใส่วัดตรงๆ โดยเฉพาะถ้ากำลังแปลงานที่ใช้ศัพท์โบราณ ต้องทำให้เป็นภาษาปัจจุบันก่อน อย่างเช่น **The earth is pregnant with water** จะแปลตรงตัวว่า แผ่นดินท้องด้วยน้ำ ก็คงจะไม่เป็นภาษา คำว่า **pregnant** ที่ใช้กันในสมัยของ Chaucer นั้น มีความหมายว่า **filled with** ดังนั้น ประโยคข้างต้นจึงต้องแปลว่า **แผ่นดินที่ชุ่มไปด้วยน้ำ** **the quick and the dead** ก็ไม่ได้แปลว่า คนเร็วและคนตาย คำว่า **quick** นอกจากจะแปลว่า **fast** แล้ว สมัยก่อนยังแปลว่า **living** ได้อีกด้วย ดังนั้น วลีนี้จึงหมายถึง **ผู้ที่ยังมีชีวิต และผู้ที่ตายแล้ว** **สำนวน cut/touch somebody to the quick** จะเท่ากับ **hurt his feelings deeply** คือ **ทำร้ายความรู้สึกของเขาอย่างมาก** ดังนั้น จึงต้องระวังการใช้สิ่งที่เรียกว่า **register** คือ ศัพท์หรือภาษาเฉพาะที่ใช้ในสาขาวิชาหรืออาชีพต่างๆ ให้ถูกต้อง

ไม่รู้วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ในส่วนของ การไม่รู้เรื่องวัฒนธรรมนั้นทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการแปลได้ ตัวอย่างเช่น

I have to find a place for the shower. = ฉัน

ต้องหาที่สำหรับฝักบัว ความผิดพลาดในการแปลนี้เกิดจากความไม่เข้าใจในวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งมีธรรมเนียมในการจัดบาร์ดีสำหรับหญิงสาวที่กำลังจะแต่งงาน โดยที่เพื่อนฝูงและญาติๆ จะให้ของขวัญซึ่งจะเป็นของใช้ในบ้านหรือเครื่องครัวที่เจ้าสาวใหม่ต้องการ ซึ่งเจ้าสาวจะบอกไว้ล่วงหน้าแล้วว่าอยากได้อะไรบ้าง ดังนั้น ของขวัญที่ได้จะไม่ซ้ำกันและจะเป็นของที่มิประโยชน์ใช้สอยจริงๆ ซึ่งผิดกับคนไทยที่บางครั้งให้ของขวัญที่ใช้อะไรก็ได้ ได้แก่เอาไปตั้งไว้เฉยๆ รกบ้าน งานอย่างนี้เรียกว่า **bridal shower** ถ้าเป็นงานที่จัดเพื่อให้ของขวัญสำหรับเด็กเกิดใหม่ก็จะเรียกว่า **baby shower** ซึ่งที่จริงก็มีที่มาจากฝน เช่น **shower of rain** คือฝนที่โปรยลงมา ฉะนั้น **shower with gifts** ก็คือให้ของขวัญอย่างมากมาย ส่วน **shower** ที่แปลว่า ฝักบัว ก็เพราะน้ำที่พุ่งออกมาจากฝักบัวอาบน้ำมีลักษณะเหมือนกับสายฝนที่ตกลงมา ในหนังสือกลุ่มหนึ่งกำลังคุยกันถึงเพื่อนที่เพิ่งคลอดลูก พวกนี้ก็เลยจะจัดงานรับขวัญให้ของขวัญเด็ก กำลังปรึกษากันว่าจะจัดงานที่ไหนดี ดังนั้นประโยคข้างบนจึงต้องแปลว่า ฉันต้องหาที่สำหรับจัดงานให้ของขวัญเด็ก

ไม่รู้ความเป็นมาของเรื่อง

การไม่รู้ความเป็นมาของเรื่องก็อาจทำให้แปลผิดได้ เช่น ในหนังสือกำลังตรวจคนไข้โดยใช้มีดกดที่จุดต่างๆ พอกดไปที่หนึ่งคนไข้เจ็บก็ร้องว่า **Oh, it's tender!** คือตรงนี้ **ระบม** เจ็บนะ ปรากฏว่าภาษาไทยแปลว่า **แหม นุ่มจัง** รวากับว่ากำลังชิมสแต็กอยู่ก็ไม่ปาน **I don't take photographs any more, but I'm much obliged anyway.** = ผมเลิกถ่ายรูปแล้วแต่ต้องสักหน่อยก็ได้ แปลอย่างนี้ใจความขัดกันเอง ในหนังสือภาพที่ถ่ายภาพศพเป็นผู้พูดประโยคนี้เมื่อถูกขอร้องให้ถ่ายภาพผู้ตาย เขาบอกว่าตอนนี้เลิกถ่ายรูปแล้วแต่ยังงี้ก็ **ขอขอบคุณที่มาขอร้องให้ถ่ายภาพให้** **I'm much obliged** เป็นสำนวนแปลว่า **I'm grateful**

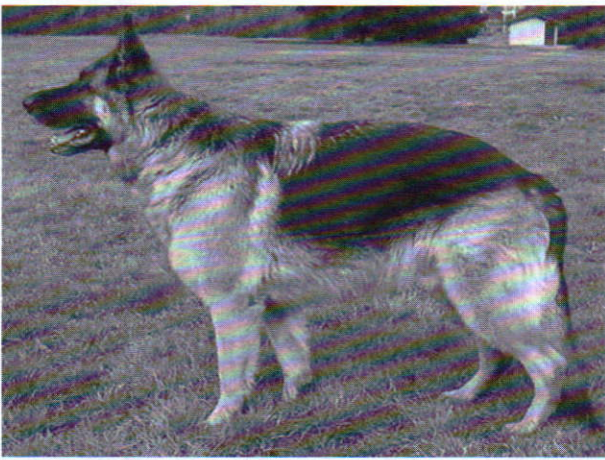
the First Noel = **โนแอลที่หนึ่ง** ถ้ามีโนแอลที่หนึ่งได้คงมีโนแอลที่สองตามมาในไม่ช้า ที่จริงตรงนี้ไม่ต้องแปลเพราะเป็นชื่อเพลงคริสต์มาสเพลงหนึ่ง **Noel** คือ **Christmas** นั่นเอง วันที่พระเยซูประสูติถือเป็น **วันคริสต์มาสครั้งแรก**

Madam foreman = **คุณนายฟอ์แมน**

foreman ในที่นี้ไม่ใช่ชื่อคนจึงไม่ใช่คุณนาย แต่หมายถึง **หัวหน้าคณะลูกขุนในศาล**ซึ่งทำหน้าที่รายงานความเห็นของคณะลูกขุน หลังจากที่มีการประชุมปรึกษากันแล้ว ว่าจำเลยผิดหรือไม่ผิดในข้อหาใดบ้าง ในกรณีนี้หัวหน้าคณะเป็นผู้หญิง ศาลจึงใช้คำว่า madam ในการเรียก

We need some more **conductors**. = เราต้องการ**คนขับรถ**เพิ่ม ผู้แปลขาดความรู้เกี่ยวกับภูมิหลังของหนังซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพาทาสหลบหนีจากทางใต้ขึ้นไปสู่รัฐทางเหนือในช่วงสงครามกลางเมืองอเมริกัน การหนีจะไปทางรถไฟ **ผู้ที่ทำหน้าที่พาทาส**นี้เรียกว่า conductor ซึ่งเป็นคนละเรื่องกันกับ conductor ที่หมายถึงพนักงานขับรถหรือพนักงานเก็บค่าโดยสาร ซึ่งในบางประเทศจะเป็นคนเดียวกันทำหน้าที่สองอย่างเพราะรถบัสของเขาจะมีมิเตอร์อยู่ที่ข้างๆ คนขับทางด้านหน้ารถ ผู้โดยสารจะขึ้นรถได้เฉพาะทางประตูหน้าและต้องหยอดค่าโดยสารหรือเหรียญที่เรียกว่า token ซึ่งมีลักษณะคล้ายเหรียญโทรศัพท์ที่มีมิเตอร์ คนขับจะคอยดูว่าผู้โดยสารหยอดเหรียญหรือยัง เท่ากับทำหน้าที่พนักงานเก็บค่าโดยสารไปด้วยในตัว ในทางดนตรี conductor ก็คือวาทยกร ถ้าเป็นเรื่องไฟฟ้าก็จะเป็นตัวนำไฟฟ้า

German shepherd = **คนเลี้ยงแกะชาวเยอรมัน** **สุนัขที่ตอนแกะ**นั้นส่วนมากจะใช้สุนัขพันธุ์ Collie คือ พันธุ์เดียวกับแลสซีในหนังทีวี หรือไม่ก็พันธุ์อัลเซเชียน (Alsatian) ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า German shepherd แสดงว่าผู้แปลแปลตามตัวอักษรโดยไม่ได้

สุนัขพันธุ์ German Shepherd หรืออัลเซเชียน เพราะถิ่นกำเนิดอยู่ที่แคว้น Alsace (อัลซาส)

ใส่ใจกับเรื่องเลย

join the club = **ไปที่คลับซี** ประโยคนี้ผู้พูดพูดเมื่อได้ฟังเพื่อนบ่นว่าวันนี้ทั้งวันรู้สึกอะไรจะแย่ไปหมดสำหรับเธอ ทุกอย่างติดขัดไปหมด คำตอบนี้หมายถึงว่า **ฉันก็หัวอกอันเดียวกับเธอนั่นแหละ** อยู่ในสภาพเดียวกัน ผู้แปลคงจะคิดทำให้ไปที่คลับแล้วจะได้ไปพักผ่อนออกกำลังกายให้สบายใจหรืออย่างไรไม่ทราบได้

ครั้งหนึ่งผู้เขียนกำลังชมอเมริกันฟุตบอลทางทีวี ทีม Washington Redskins เล่นกับทีมอะไรจำไม่ได้แล้ว กองเชียร์ของทีมวอชิงตันถือ banner หรือแผ่นผ้าที่มีข้อความว่า Remember Little Bighorn? ผู้พากย์ก็แปลว่า เขาเขียนป้ายว่า ระวังนะเดี๋ยวฉันจะเอาเขาแหลมๆของฉันทิมเอา โดยที่เห็นมีคำว่า horn ซึ่งแปลว่าเขาสัตว์ ก็เลยคิดว่าต้องมีวัวเข้ามาเกี่ยว ความจริงแล้ว ผู้เขียนป้ายเจตนาจะเตือนให้ผู้ชมนึกถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์อเมริกัน ตอนที่นายพล Custer ซึ่งเป็นนายทหารที่มีชื่อเสียงในด้านความเก่งกาจในการสู้รบได้ต่อสู้กับอินเดียนเผ่า Sioux (ซุส ไม่ใช่ ซิอุส!) ที่ Little Bighorn และทหารอเมริกันทั้งหมดรวมทั้งนายพล คัสเตอร์ด้วยถูกฆ่าเป็นเบือ ทีมวอชิงตันซึ่งใช้สัญลักษณ์เป็นรูปอินเดียนแดงต้องการจะเยาะเย้ยคู่ต่อสู้ว่า จำได้ไหมล่ะ เหตุการณ์ครั้งนั้นพวกอินเดียนเคยถล่มคนผิวขาวราบคาบมาแล้ว ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า ในเกมนี้ ทีม Washington Redskins ก็คงจะถล่มคู่ต่อสู้ได้เช่นเดียวกัน ความไม่รู้ต้นลึกหนาบางทางประวัติศาสตร์อเมริกันทำให้ผู้พากย์แปลผิด ความหมายจึงเป็นคนละเรื่องไป ผู้ชมจึงพลาดประเด็นที่กองเชียร์ต้องการจะสื่อไปอย่างน่าเสียดาย

ไม่มีความรู้รอบตัว

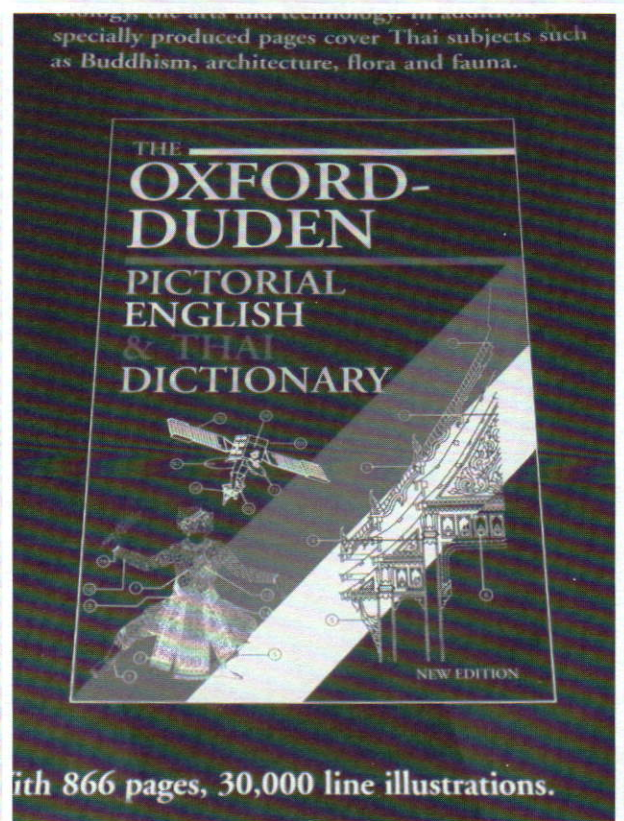
ประเด็นที่ดูจะเป็นปัญหามากในการทำงานแปลก็คือเรื่องของความรู้รอบตัว โดยเฉพาะถ้าเป็นระดับนักเรียนนักศึกษาซึ่งดูจะไม่ค่อยรู้อะไรนอกตำราเลย ไม่ว่าจะเป็นข่าวสารการเมือง เหตุการณ์ปัจจุบัน หรือศิลปวัฒนธรรม จริงอยู่ที่คนเราคงไม่สามารถรู้อะไรไปเสียทั้งหมดได้ แต่ถ้าไม่รู้ ก็ต้องพยายามแสวงหาความรู้จากแหล่งใดก็ได้ที่จะหาได้ ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นความรู้ที่ได้จากครูบาอาจารย์ในห้องเรียนหรือจากตำราเท่านั้น ใครก็ตามที่มีความรู้เรื่องที่เราต้องการจะรู้ถือว่า เป็นครูทั้งนั้น ในชีวิตจริง งานแปลที่เราต้องทำนั้น

อาจไม่ได้อยู่ในสายงานของเรา แต่เป็นเรื่องที่เราอาจจะ
ไม่มีความรู้เลยก็ได้ ถ้าไม่รู้ก็ต้องถาม บางคนอาจจะ
รู้สึกว่าเป็นการเสียหน้าหากจะต้องไปถามคนอื่น
การคิดแบบนี้ไม่ถูกต้องนัก

ตัวผู้เขียนเองออกจะโศกที่อยู่สักหน่อยที่ทำงาน
ในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นแหล่งรวมความรู้ แถมยังอยู่ใน
คณะที่รับผิดชอบสอนภาษาต่างๆ ทั้งภาษาตะวันตกและ
ภาษาตะวันออกอีกด้วย เวลามีปัญหาเกี่ยวกับคำใน
ภาษาต่างๆ ว่าออกเสียงอย่างไรก็ได้อาศัยเพื่อนร่วม
งานช่วยเหลือ เช่น เมื่อครั้งที่แปลพระราชนิพนธ์เรื่อง
เงาะป่า ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เป็นภาษาอังกฤษ มีศัพท์หลายตัวในเรื่องที่เป็นคำภาษา
มาเลย์ ก็ได้อาศัยสอบถามจากอาจารย์ที่ท่านเชี่ยวชาญ
ภาษานี้ เวลาแปลงานทางด้านสถาปัตยกรรม ก็ถามจาก
น้องชายที่เป็นมัณฑนากรมีความรู้ทางด้านนี้อยู่ บางทีก็
ถามช่างก่อสร้าง อย่างเช่นเรื่องเครื่องมือช่าง โดยเฉพาะ
เวลาแปลเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมไทยเป็นภาษาอังกฤษ
จะเป็นงานที่ยากมาก เพราะศัพท์ที่ใช้เรียกส่วน
ต่างๆ ของบ้านไทยนั้นจะไปเปิดหาจากพจนานุกรม
ก็ไม่ค่อยมี บรรดาสถาปนิกที่มีชื่อเสียงทางด้านนี้ท่าน
ก็ไม่ได้ทำตำราเป็นภาษาอังกฤษเสียด้วย ส่วนต่างๆ
ของบ้านไทยจะมีชื่อเฉพาะที่ไม่เหมือนกับสถาปัตยกรรม
ตะวันตก เจอศัพท์แปลกๆ อย่างเช่น ปีกค้างคาว ช่อง
แมวลอด พวกนี้ก็ต้องไปให้ท่านผู้รู้เช่น ศาสตราจารย์
พลเรือตรี สมภพ ภิรมย์ ท่านอธิบายให้เข้าใจเสียก่อน
ตอนนี้อย่างดีที่มี Pictorial Dictionary ของ Duden
ออกมาให้ใช้ นับว่าช่วยได้มากในการแปลเกี่ยวกับ
สถาปัตยกรรมไทย ถ้าเป็นด้านวิศวกรรมศาสตร์ ก็จะ
ถามพี่ชายซึ่งเป็นวิศวกรและมีความรู้เรื่องเครื่องยนต์กลไก
ถ้าเป็นเรื่องโรคภัยไข้เจ็บมีคนให้ถามเยอะมาก เพราะใน
ครอบครัวมีหมอหลายคน มีอยู่ครั้งหนึ่งเนื่องจากจะ
ต้องแปลชื่อเดือนของอิสลามเป็นภาษาอังกฤษจึงต้อง
ถามกระทั้งคนสวน ได้ผลดีเสียด้วย ไม่ใช่ว่าคนสวนมี
ความรู้ภาษาอังกฤษแตกฉาน แต่เป็นเพราะเป็นมุสลิม
เลยมีปฏิทินที่ทางธนาคารแห่งประเทศไทย แจก ซึ่งมีชื่อเดือน
ของอิสลามเป็นภาษาอังกฤษอยู่ นับเป็นโชคของผู้
เขียน อีกครั้งหนึ่งต้องแปลเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ
ก็ได้อาศัยอภิศาสตร์ของกรมชลประทาน ซึ่งช่วยได้
มากทีเดียวเกี่ยวกับเรื่องเขื่อนชนิดต่างๆ เรื่องประตุน้ำ
รวมทั้งได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน

ทรัพยากรน้ำที่คอยเป็นธุระช่วยหาคำแปลศัพท์ต่างๆ
จากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้

การมีความรู้ภาษาอื่นๆ นอกเหนือไปจากภาษา
ไทยและภาษาอังกฤษ นับเป็นข้อได้เปรียบสำหรับ
ผู้ที่ทำงานด้านการแปล โดยเฉพาะในเรื่องของชื่อหรือ
ศัพท์เฉพาะบางคำ อย่างเช่นนักร้องที่เคยมีชื่อเสียง
โด่งดังในอดีตว่าเป็นราชินี folk song คือ Joan Baez
นั้น หลายคนออกชื่อเธอว่า โจอัน เบซ แต่ที่ถูกชื่อนี้อ่าน
ว่า **โจน บาเอซ** เนื่องจากเธอเป็นลูกครึ่งไอริช-เม็กซิกัน
พ่อของเธอเป็นเม็กซิกันซึ่งใช้ภาษาสเปน ดังนั้น
นามสกุลจึงออกเสียงอย่างสเปนว่า บาเอซ ส่วน Jose
นั้น ถ้าเป็นภาษาสเปนชื่อนี้จะออกเสียงว่า **โฮเซ** แต่ถ้า
เป็นภาษาโปรตุเกสชื่อนี้จะออกเสียงว่า **โจเซ** ดังนั้น
ถ้าคนชื่อ Jose เป็นชาวบราซิลจะต้องอ่านชื่อเขาว่า
โจเซ เพราะประเทศบราซิลเป็นประเทศเดียวในอเมริกาใต้
ที่ใช้ภาษาโปรตุเกสเนื่องจากเคยเป็นอาณานิคมของ
โปรตุเกสมาก่อน ชื่อ Leonard เวลาออกเสียงไม่ใช่
ลีโอนาร์ด หรือ เลียวนาร์ด แต่เป็น **เล็นเนิร์ด** หรือ
leopard ที่แปลว่า เสือตัว ก็ต้องอ่านว่า **เล็ฟเพิร์ด**
ไม่ใช่ ลีโอพาร์ด คำว่า jeopardy ซึ่งแปลว่า อันตราย/
การเสี่ยงอันตราย นั้น ไม่อ่านว่า จีโอพาร์ดี้ แต่อ่านว่า

เจฟเฟอร์ดี ชื่อทะเลทรายที่ได้ยินกันบ่อยคือ ทะเลทราย **Mojave** นั้น ไม่ใช่ภาษาอังกฤษแต่เป็นภาษาสเปน ดังนั้น จึงต้องอ่านว่า **โมฮาเว** ไม่ใช่ **โมเจฟ** อย่างที่ได้ยินกัน สัตว์ที่อาศัยอยู่ที่ทะเลทรายทางตะวันตกของอเมริกาชนิดหนึ่งคือ **Gila Monster** นั้น ไม่ใช่ **กิล่า** หรือ **จีลา มอนสเตอร์** แต่เรียกว่า **อิล่า มอนสเตอร์** คนเผ่าพื้นเมืองในออสเตรเลียที่มีชื่อว่า **Aborigine** นั้น จะต้องออกเสียงพยางค์สุดท้ายด้วยเป็น **อะบอริจินี** ไม่ใช่ **อะบอริจิน** อย่างที่อ่านกันเสมอ อย่างเช่น เทพีแห่งความงามของกรีก คือ **Aphrodite** ก็ต้องเรียกว่า **แอฟโฟรไดตี** ไม่ใช่ **แอฟโฟรไดต์** ภรรยาของ **Odysseus** ที่ชื่อ **Penelope** ก็ต้องอ่านว่า **เพเนโลปี** ไม่ใช่ **เพเนโลบ** ชื่อเมืองในอังกฤษที่ชื่อ **Reading** คนที่ไม่เคยผ่านเมืองนี้ร้อยทั้งร้อยจะต้องอ่านว่า **ริดดิ้ง** แต่ที่จริงคือ **เรดดิง**

ครั้งหนึ่งเมื่อผู้เขียนไปอบรมเรื่องวรรณคดีที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เขาบอกให้ไปกินอาหารเช้าที่ **คิส คอลเลจ** เดินหาอยู่เป็นชั่วโมงยังไม่เจอที่ไหนที่ชื่อแบบนั้นเลย จนต้องไปถามคนแถวนั้นถึงได้ความว่า ที่ที่

Caius College (อ่านว่า คียัส คอลเลจ) ที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์

จะต้องไปคือตึกที่ชื่อ **Caius College** อย่างนี้ก็จนปัญญาเหมือนกันว่า **Caius** ออกเสียงเป็น **คิส** ได้อย่างไร เรื่องเขียนว่า **หมา** อ่านว่า **แมว** นี้ คนอังกฤษถนัดนัก คำว่า **Quay** ที่แปลว่า ท่าเรือ ก็คงจะมาตะเพาเดียวกัน เพราะอ่านว่า **คีย์** คำนี้ถ้าใครที่เคยอ่านไม่ถูกขอให้จำไว้ให้แม่น อย่าได้พลั้งเพลอไปออกเสียงตามตัวสะกดเป็นอันขาด จะกลายเป็นคนอีสานออกเสียงคำว่า **ควาย** ไป เรื่องนี้เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นมาแล้วในการสอบออกเสียงอ่านภาษาอังกฤษ นักศึกษาอ่านไปก็กระมิดกระเมี้ยนไป คงสงสัยว่าอาจารย์ช่างสรรหาคำอะไรมาให้อ่าน

ชื่อที่อาจทำให้ผู้อ่านงงว่าทำไมสะกดแบบเดียวกันจึงอ่านไม่เหมือนกันก็คือ **Keats** กับ **Yeats** ชื่อแรกอ่านว่า **คิทส์** แต่ชื่อหลังกลับอ่าน **เยทส์** เรื่องนี้ไม่ซับซ้อนเลย เนื่องจาก **John Keats** เป็นกวีชาวอังกฤษ ในขณะที่ **William Butler Yeats** เป็นกวีไอริช ในภาษาไอริช **ea** จะออกเสียง **เอ** ในขณะที่ภาษาอังกฤษออกเสียง **อี** อย่างอดีตประธานาธิบดี **Ronald Reagan** ของสหรัฐ ท่านก็ให้ออกเสียงชื่อของท่านว่า **เรเกิน** เพราะว่าท่านมีเชื้อสายไอริช แต่ชื่อ **Kissinger** กับ **Slessinger** ลงท้ายด้วย **singer** เหมือนกันกลับออกเสียงต่างกัน ชื่ออดีตรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐออกเสียงว่า **คิสซิงเจอร์** ในขณะที่ชื่อหลังอ่านว่า **สเลสซิงเกอร์** นี่ขนาดคนอเมริกันด้วยกันกันแท้ๆ ชื่อของอดีตพระเอกหนังเจมส์ บอนด์ คือ **Sean Connery** นั้น สมัยก่อนมีบางคนอ่านว่า **ซิน** เดียวนี้ส่วนใหญ่จะอ่านถูกต้องว่า **ซอน** บางทีก็เขียนเป็น **ฌอน** เพราะ **s** ที่ขึ้นต้นคำนั้นภาษาไอริชจะออกเสียงเป็น **sh** เช่นเดียวกับชื่อของกวีรางวัลโนเบล **Seamus Heaney** ก็จะต้องออกเสียงว่า **เซมัส เฮนนี่** ไม่ใช่ **ซีมัส ฮีนี** เพราะทั้งสองคนเป็นชาวไอริช ชื่อพระเอกหนังรุ่นเก่าอีกคนคือ **Victor Mature** เคยมีคนอ่านว่า **วิกเตอร์ เมเจอร์** ความจริงต้องอ่านว่า **มาทัวร์**

เมื่อได้เห็นข้อผิดพลาดต่างๆ ในการแปลที่ยกมาเป็นตัวอย่างแล้ว ต่อไปก็คือ ทำอย่างไรจะทำงานแปลได้ดี การแปลขั้นพื้นฐานที่สุดก็คือยึดหลักความถูกต้องไว้ก่อน โดยที่เนื้อความต้องถูกต้องเป็นสำคัญ ส่วนไวยากรณ์เอาไว้เกลาคทีหลังก็ได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่สำคัญ โดยเฉพาะในการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศต้องถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เมื่อแปล

ข้อความได้ถูกต้องแล้วต้อง**ขัดเกลาให้ภาษาสละสลวย**ให้อารมณ์ ให้ความรู้สึกตามที่ผู้เขียนต้องการจะถ่ายทอด ตรงนี้คือสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะถ้าจะแปลเอาแต่ความ อาศัยพจนานุกรมก็ทำได้ แต่ถ้าจะแปลให้สละสลวยเข้าถึงภาษาจริงๆ ต้องอาศัยความรู้พิเศษและประสบการณ์ในด้านต่างๆ ช่วยเป็นอย่างมากเช่นที่กล่าวมาแล้วคือ**ความรู้ทางด้านภาษาต่างๆ** เพื่อที่จะได้ช่วยในการถ่ายทอดเสียงและความหมายได้ถูกต้อง Pronouncing Dictionary คงช่วยได้มากสำหรับการถ่ายทอดชื่อต่างๆ ถ้าไม่มีก็ใช้วิธีถามเจ้าของภาษาหรือผู้รู้ มิฉะนั้นก็ยึดหลัก phonetics ไว้ก่อน **ใช้ภาษาต้องให้ถูกต้องตามสถานการณ์ ตามเนื้อหาสาระของสิ่งที่กำลังแปล** ว่าเป็นเรื่องที่เป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการ เป็นวิชาการ เป็นบันเทิงคดี หรือเรื่องเสียดสี ฯลฯ ถ้าเป็นงานวรรณกรรมต้องรักษาทั้งเนื้อหาและภาษาของต้นฉบับให้ได้ครบถ้วน

เรื่องที่เป็นปัญหาอย่างหนึ่งในการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยคือเรื่องของ**สรรพนาม** ในภาษาอังกฤษนั้นคำว่า I และ you เป็นคำกลางๆ ใช้กับใครก็ได้ทุกระดับของสังคม เมื่อแปลเป็นภาษาไทยจะใช้คำว่า **ผม คุณ** ทุกที่ไปก็คงไม่ได้ ในภาษาไทยต้องคำนึงถึง**ทั้งเพศทั้งฐานะของผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึง tone ของข้อความที่กำลังแปลอีกด้วย** I อาจจะกลายเป็นฉัน ผม ดิฉัน ข้าพเจ้า ข้า อ้าว เรา กู ส่วน you ก็จะเป็นเธอ คุณ ท่าน เอ็ง ลื้อ แก นาย มึง แล้วแต่ระดับความสัมพันธ์ด้วย ดังนั้นเวลาแปลจึงต้องดูก่อนว่าผู้พูดอยู่ในระดับไหนในสังคม และขณะที่พูดกำลังมีอารมณ์เช่นไร สมมติกำลังแปลเรื่องของ gangster อยู่ คนพวกนี้เวลาพูดกันคงไม่ใช้ภาษาสุภาพมๆ คุณๆ เป็นแน่ ผู้แปลจะต้องหาสรรพนามที่แสดงความสนิทสนมสักหน่อย หรือถ้าเป็นเรื่องของคนที่อยู่ในชุมชนแออัดระดับที่ไม่ค่อยมีการศึกษาหรือขัดเกลามากนัก เพื่อนฝูงพูดกันคงไม่ใช่คำประเพณ “คุณครับ กรุณาหยิบแก้วให้ผมหน่อยได้ไหมครับ” อย่างดีก็คงเป็น **“เออเอ็งหยิบแก้วให้ข้าทีเถอะวะ”** ฟังดูค่อมเข้าบรรยากาศหน่อย ผู้เขียนเคยดูหนังทีวีอยู่เรื่องหนึ่งเป็นหนังเคาบอยตะวันตก ดูได้เดียวเดียวต้องเปลี่ยนช่องเพราะรับไม่ได้ที่ตัวแสดงที่เป็นอินเดียนแดงทั้งสิ้นพูดคุยกันโดยใช้สรรพนาม **ผม คุณ** แทนตัว ยิ่งเป็น**ราชาศัพท์**แล้วยิ่งต้องระวังการใช้สรรพนามให้ถูกต้อง อย่างคำว่า **ฝ่าบาท** ซึ่งเป็น

สรรพนามบุรุษที่สองหมายถึงผู้ที่เรากำลังพูดด้วยนั้น หนึ่งจีนจะใช้เพื่อหมายถึงฮ่องเต้ในฐานะบุรุษที่สาม ฟังแล้วงงไม่รู้ว่ใครพูดกับใครแน่ พอๆ กับคำว่า **ตัวเอง** ซึ่งบางครั้งก็ใช้เพื่อหมายถึงตัวผู้พูด แต่บางครั้งก็หมายถึงผู้ที่เรากำลังพูดด้วย สับสนจริงๆ บางทีตามเนื้อเรื่องผู้พูดแสดงความตลกเหยียดหยามผู้อื่น คำแทนชื่อที่ใช้เรียกผู้นั้นควรแสดงให้เห็นความรู้สึกเช่นนั้นด้วย เช่น **“He’s such a fool.”** แทนที่จะแปลว่า **“เขาช่างโง่อะไรเช่นนั้น”** ก็อาจเป็น **“ไอ้หมอนั่นมันโง่บัดขบจริง”**

ระดับของคำที่เลือกใช้ก็มีความสำคัญ ถ้าเป็นเรื่องที่ formal หรือเป็นเรื่องวิชาการ จะใช้ศัพท์ที่พื้นๆ มักจะไม่เหมาะสม ต้องเลือกคำที่สูงส่งหน่อย ถ้าเป็นเรื่องที่ค่อนข้างโบราณ เวลาแปลจะใช้คำที่สมัยใหม่เสียก็อาจจะไม่เข้ากัน อย่างคำสแลงหรือศัพท์ที่วัยรุ่นชอบใช้จะเอาไปใช้กับงานเขียนสมัยสี่ห้าสิบปีที่แล้ว คงไม่ได้จะเป็นสิ่งที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า anachronism คือไม่สอดคล้องกับกาลเวลา **คำพูดที่จะใช้ก็จะต้องดูว่าเหมาะสมกับสถานภาพของผู้พูดหรือไม่** โดยคำนึงถึงวัยวุฒิ คุณวุฒิ สถานภาพทางสังคม ฯลฯ ประกอบกัน

ประสบการณ์ของผู้แปลก็มีความสำคัญเช่นกัน ถ้าให้เด็กมัธยมต้นไปแปลปรัชญาต่างๆ ที่เป็นนามธรรมมากๆ อย่างเช่น existentialism หรือ transcendentalism ก็คงไม่ได้ หรือถ้าเป็นเรื่องความรัก ผู้ที่ไม่เคยมีความรักก็คงสรรหาถ้อยคำที่จะมาพรรณนาถึงความรักได้ยากสักหน่อย เวลาแม่เรียกลูกมากินข้าว ลูกตอบว่า **“I’m coming.”** ถ้าให้เด็กประถมแปลอาจออกมาเป็น **“ฉันกำลังมา”** ซึ่งถ้าเป็นคำพูดระหว่างแม่ลูกน่าจะเป็น **“มาเดี๋ยวนี้ละจ๊ะ”** คำว่า come ยังใช้ต่างกันระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทย เวลาใครชวนไปไหนแล้วเราตอบว่า **“I’m coming with you.”** ก็คือ **“ฉันจะไปด้วย”** ไม่ใช่ **“ฉันจะมาด้วย”** ถ้าผู้แปลรู้จักหรือเคยสัมผัสวัฒนธรรมของชาติต่างๆ หรือเคยไปต่างประเทศจะทำให้เข้าถึงแนวคิดของชาติอื่นๆ และสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาไทยได้ดีขึ้น ถ้าต้องแปล**สำนวนหรือแสดงควรใช้พจนานุกรมที่เป็นเรื่องสำนวนหรือแสดงโดยตรง** โดยเฉพาะถ้าแปลเรื่องสืบสวนจะมีศัพท์ underworld มากมาย ควรเปิดดูจากพจนานุกรมเฉพาะด้าน โดยเฉพาะศัพท์ที่ใช้ในกลุ่มสิ่งหรรษาทุกในการพูดวิหิตติดต่อกันนั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจและจะเป็นสแลงแทบทั้งสิ้น ส่วนเรื่องของ**คำพังเพยหรือสุภาษิต**

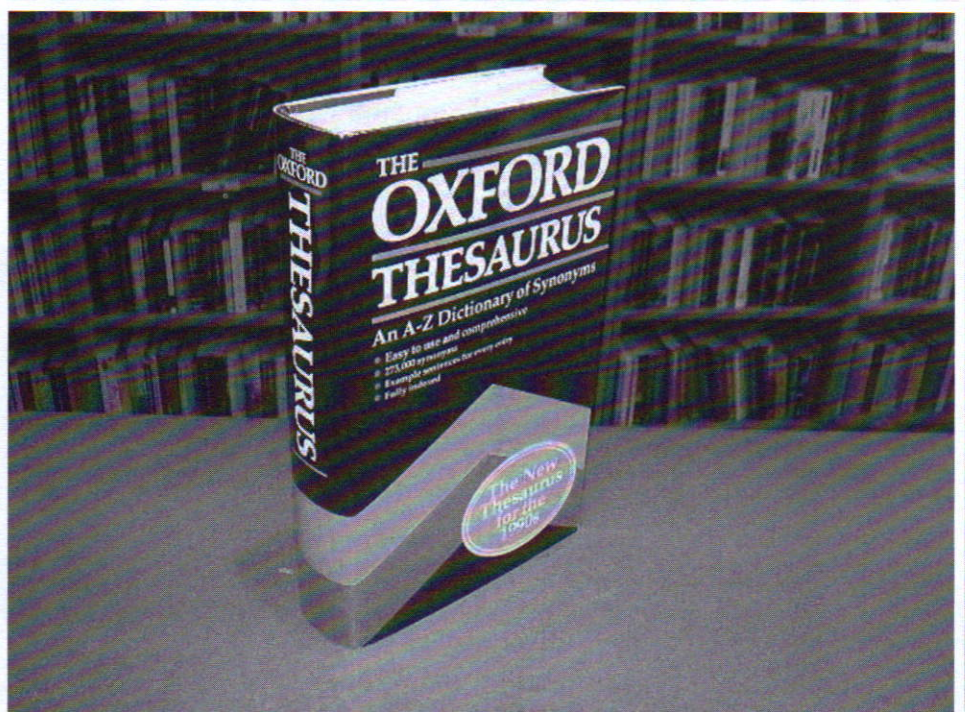
นั้น มีอยู่มากมายที่สามารถเทียบกันได้ระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ อย่างเช่น **the pot calls the kettle black** แปลตรงตัวก็คือ หม้อเรียกกาน้ำว่าดำ ในภาษาไทยเรามีคำพังเพยที่หมายความอย่างเดียวกัน คือ **ว่าแต่เขาอีเหนาเป็นเอง** หมายถึงเห็นความผิดหรือข้อบกพร่องของผู้อื่นแต่ของตัวเองมองไม่เห็น ถ้าพบสำนวน สุภาษิต หรือคำพังเพยที่สามารถเทียบเคียงกันกับภาษาไทยได้ก็ใช้ไปเลย ไม่ต้องแปลตรงตัว บางทีคำเปรียบของฝรั่งไม่คุ้นหูคนไทย ถ้าสามารถหาคำที่ใช้แล้วคนไทยจะเข้าใจได้ดีกว่าแทนก็น่าจะทำได้ ในทางกลับกัน เวลาแปลเป็นภาษาอังกฤษก็ควรใช้คำที่คิดว่าฝรั่งอ่านแล้วจะเข้าใจได้ทันที ไม่ต้องทำเชิงอรรถให้เสียเวลา และดูเกะกะอีกด้วย เช่น เสียงปี่ของพระอภัยมณี ซึ่งว่ากันว่าไพเราะจับใจเหมือนกับ **เสียงของนกการเวก** ซึ่งได้ชื่อว่ามีเสียงอันแสนไพเราะเสนาะโสต ถ้าจะแปลว่า **as sweet as the song of a karawek** ฝรั่งอ่านแล้วก็ต้องมาหาว่าไอ้เจ้า karawek นี่มันตัวอะไรถ้าไม่มีการทำ foot-note ไว้ ถ้าใช้ว่า **as sweet as the song of a nightingale** ฝรั่งอ่านแล้วถึงบางอ้อทันทีเพราะสำหรับคนตะวันตกแล้ว นกไนติงเกลนั้นถือกันว่าเสียงเพราะกว่านกทั้งหลายทั้งปวง

ที่แปลยากอีกอย่างคือ **บทรัก** ถ้าแปลอังกฤษเป็นไทยต้องระวังไม่ให้กลายเป็นเรื่องหยาบคายหรือโจ่งครึ้มเกินไป ส่วนบทอัศจรรย์ในวรรณคดีไทย เวลาแปลเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งอ่านแล้วคงงงเหมือนกันว่าอยู่ในห้องนอนดีๆ ทำไมฟ้าฝนอะไรจะตกกัน นักกันหนา ยิ่งเจอว่าวจุฬา กับปักเป้าควากันเข้า ยิ่งไปกันใหญ่ เพราะฝรั่งไม่เล่นกีฬาประเภทนี้ ผู้แปลต้องเก็บความเดิมไว้ให้ได้ ในขณะเดียวกันกับที่ต้องสื่อให้ผู้อ่านที่เป็นคนต่างชาติเข้าใจว่า อ้อ นี่คือ love scene นะ

คำบางคำถ้าแปลตามรูปคำก็จะไม่เป็นภาษา เช่น คำที่ประกอบ

ด้วย affix ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็น prefix หรือ suffix อย่าง **unbend** ถ้าแปลตรงตัวก็คือ ไม่งอ ซึ่งฟังไม่ค่อยเป็นภาษาไทย อาจจะต้องแปลว่า เขยียดหรือทำให้ตรง ถ้าเราจะ unbend ใครก็หมายถึงทำให้เขา **โอนอ่อนผ่อนตาม** **unlearn** ก็ไม่ได้หมายความว่า ไม่เรียน แต่กลายเป็นต้อง **ลืมสิ่งที่เคยเรียนไปแล้วให้หมด** **undo** ไม่ใช่ ไม่ทำ แต่หมายถึง **แก้** อย่างเช่น แก้เชือกผูกกรองเท้า หรือแก้ไขสิ่งที่ทำไปแล้ว เช่น ทำผิดก็ต้องแก้ไขทำให้ถูกต้อง **untwist** ไม่ใช่ ไม่บิด แต่หมายถึง **คลายเกลียว** อย่างเช่น The birds untwist their necks เราจะต้องนึกภาพก่อนว่า นกที่จะเอาคอบิดพันกันได้ต้องเป็นนกที่มีคอยาวพอสมควร อย่างเช่น นกกระสา นกกระยาง หรือหงส์ ถ้ามัน untwist their necks ก็คือคลายคอที่พันกันไว้ออกจากกัน คำว่า **priceless** กับ **invaluable** ก็เช่นกัน ถ้าแปลแยกศัพท์ตรงตัวจะได้ความว่า ไม่มีราคาค่างวด ซึ่งตรงข้ามกับความหมายที่แท้จริงที่ภาษาไทยก็ใช้คือ **หาค่ามิได้** หมายถึง มีค่ามากเกินไปที่จะประมาณได้

เรื่อง **shades of meaning** ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน คำบางคำแปลได้หลายอย่าง อยู่ที่ว่าจะเลือกคำไหนให้เข้ากับ context ได้ดีที่สุด สิ่งที่จะช่วยได้มากในเรื่องนี้คือ Dictionary of synonyms and antonyms คือพจนานุกรมศัพท์คำพ้อง คำเหมือน หรือคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน หรือพวก Thesaurus ยกตัวอย่าง

ง่ายๆ คำว่า **บ้า** ภาษาอังกฤษมีใช้มากมายหลายคำตั้งแต่เป็นทางการที่สุดไปจนถึงแสดง เช่น ถ้าพูดเป็นการเป็นงานใช้คำว่า insane หรือ deranged ซึ่งเป็นภาวะทางจิตที่ไม่ปกติ เป็นโรคอย่างหนึ่ง ถ้าพูดเป็นกลางก็คือ mad ถ้าเป็นภาษาพูดอาจใช้คำว่า crazy, touched ถ้าเป็นแสดงมีมากมาย เช่น nuts, crackers, nutty, potty, loony, bonkers, cranky, he's not all there เป็นต้น บางคำก็เน้นด้านความคิด บางคำเน้นด้านการกระทำ ในภาษาไทยก็ไม่ค่อยหน้า อาจเป็นไปได้ว่าคนไทยเป็นโรคประสาทหรือเป็นบ้ากันมากขึ้นหรืออย่างไร ศัพท์ที่เกี่ยวกับการเป็นบ้าบัดแล้วได้ประมาณ ๒๐ คำ ตั้งแต่เป็นทางการหน่อยก็มี วิกลจริต เสียสติ โรคจิต จิตเสื่อม จิตทรมาน ถ้ากลางๆ ก็คือ บ้า เรายังมีคำว่า สติพันเพื่อน วิปริต วิปลาส ประสาท ป.ส.ด. สติเฟื่อง สติแตก แอ็บ บวม บ้อง ก่งกึ่ง สิ่งตึง เพี้ยน ดึงตึง สลึงเฟื่อง ไม่เต็มบาท เป็นต้น ซึ่งแต่ละคำจะมีน้ำหนักไม่เท่ากัน เช่น ถ้าพูดว่า เขาเป็นคนวิกลจริต จะให้ความรู้สึกว่าการหนักถึงขั้นที่ต้องรักษาเยียวยา จิตเสื่อมกับจิตทรมานก็ไม่เหมือนกัน ถ้าใช้ จิตทรมาน ความหมายจะเป็นไปในทางไม่ดีอย่างพวกที่ชอบแอบดูผู้หญิงอาบน้ำ เป็นต้น ถ้าใช้คำว่า ประสาท หรือ สติเฟื่อง จะเน้นที่การแสดงออกมากกว่า คำว่า บวม หรือ บ้อง แสดงว่าคนคนนั้นค่อนข้างจะผิดปกติสักหน่อยแต่ยังไม่ถึงขั้นบ้า เพียงแต่ทำอะไรแปลกๆ เท่านั้น เรื่องคำว่า บ้า อย่างเดียวก็พูดกันไม่จบแล้ว สมกับที่ว่าบ้าหอรุ่ยจำพวกจริงๆ

ในการแปลให้สละสลวยหรือได้ธรรมชาติมากขึ้น ผู้แปลจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังแปลพอสมควร ถ้าจะแปลเรื่องเกี่ยวกับศิลปะ ควรรู้วาทศิลป์ทางด้านนี้ใช้คำอะไรบ้าง อย่างเช่น พระพุทธรูปปางต่างๆ นั้นจะมีศัพท์เฉพาะ เช่น **พระนอน** หรือ **พระพุทธรูปไสยาสน์** นั้น จะแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Sleeping Buddha ไม่ได้ ศัพท์เฉพาะสำหรับพระพุทธรูปปางนี้คือ **Reclining Buddha** ถ้าแปลเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ หรือเรื่องธรรมชาติ น่าจะสนใจไปดูสัตว์ต่างๆ ว่ารูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร มีความเป็นอยู่หรืออุปนิสัยอย่างไร จะได้หาคำมาบรรยายได้ถูก เคยดูรายการทีวีเรื่องลิง **Marmoset** สงสัยว่าผู้ที่พิมพ์บทความภาษาไทยคงจะพิมพ์ผิด ทำทางตัว ส หายไป ผู้พากย์เลย

เรียกลิงชนิดนี้ว่า มาร์โมเส็ต ตลอดทั้งเรื่อง แสดงให้เห็นว่าไม่มีความรู้วาทศิลป์ชนิดนี้ชื่อ **มาร์โมเส็ต** ไม่เช่นนั้นคงไม่อ่านผิดโดยไม่ได้เอะใจเลย เหมือนอย่างอดีตโฆษกสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยท่านหนึ่งซึ่งลวงลือไปแล้วเคยอ่านคำว่า **ปุยคอก** เป็น **ปุยดอก** ตลอดรายการแต่รายนี้ท่านคงไม่ได้เจตนา อาจเป็นความพลั้งเผลอ เพราะว่าที่จริงปุยก็มีอยู่หลายชนิดเหมือนกัน ท่านอาจจะคิดว่าใส่ปุยบำรุงเป็นส่วนๆ ไป ต้นไม้บางชนิดปลูกไว้ดูดอก บางชนิดดูใบก็ได้ คำว่านกทำรังรูในต้นไม้ ก็เพ่งเคยได้ยินเหมือนกัน คงจะมาจากคำว่า **hole** ถ้าอย่างนั้นใช้คำว่า **โพรง** จะไม่เพ่งเป็นไทยดีกว่าหรือ

การแปลงานที่เป็น **ประวัติศาสตร์** นั้นไม่ใช่ของง่าย เพราะต้องรู้ข้อมูลมากมาย ไม่จำเพาะแต่เรื่องประวัติศาสตร์เท่านั้น โดยเฉพาะเมื่อต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษ งานบางชิ้นจะเกี่ยวกับทุกแง่มุมของประเทศไทยในแต่ละสมัย ตั้งแต่การปกครอง เศรษฐกิจ ศาสนา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วรรณกรรม สรุปแล้วต้องมีความรู้รอบตัว ถ้าไม่อย่างนั้นก็ต้องค้นตำรากันหน้ามืดเลยทีเดียว ถ้าไปเจอศัพท์ที่ไม่มีคำแปลตรงๆ ก็ต้องหาทางถ่ายทอดออกมาจนได้ บางครั้งต้องแปลไทยเป็นไทยก่อน เช่น ไปเจอคำเรียกภาษาโบราณ เช่น **ภาษาปากเรือ ภาษาจิงกอบ** อย่างนี้ต้องไปค้นก่อนว่าภาษานี้คืออะไรก่อนที่จะแปลได้ หรือนาฟางลอย คนสมัยนี้อาจว่าแต่นาฟางลอยเลย **นาปี นาปรัง** ก็แทบจะไม่รู้แล้วว่าต่างกันอย่างไร ยศขุนนางสมัยก่อนก็เหมือนกัน ของไทยกับของฝรั่งเหมือนกันเสียที่ไหน อย่างการปกครองแบบ **จตุสดมภ์** เวียง วัง คลัง นา อะไรนี้มันไม่มีคำแปลที่ตรงตัว ต้องใช้วิธีอธิบายความต้องระวังว่าในสมัยที่เราแปลนั้นเขาเรียกชื่อสถานที่หรือ

ลิง Marmoset

น้ำพริกกะปิ : a kind of dip made of shrimp paste and other ingredients eaten with fried fish and fresh or boiled vegetables เมนูใช้ Shrimp paste with fried fish

สิ่งต่างๆ ว่าอย่างไร อย่างคำว่า กรุงเทพฯ เริ่มใช้ตั้งแต่สมัยปลายรัชกาลที่ ๕ ฉะนั้น คำว่า Bangkok ถ้าปรากฏในงานเขียนก่อนสมัยนั้นจะต้องแปลว่า บางกอก ไม่ใช่กรุงเทพฯ ชื่อทางภูมิศาสตร์ก็เช่นกัน Bay of Tonkin ก็จะต้องเป็น อ่าวตังเกี๋ย Perak ก็คือ รัฐเประ หรืออย่างคำว่า downunder ก็ต้องรู้ว่าหมายถึง ออสเตรเลีย

ศัพท์บางตัวไม่สามารถหาคำในอีกภาษาหนึ่งที่เป็น equivalent ได้ อย่าง น้ำพริก นี่จะเป็น chili sauce ก็ไม่ใช่ chili paste ก็ไม่ได้ เพราะทั้งสองคำนั้นมีแต่พริกอย่างเดียว จะเป็น shrimp paste ก็จะกลายเป็น กะปิ ไปอีก น้ำพริกจะต้องมีทั้งพริก กะปิ น้ำปลา น้ำตาล มะนาวและอะไรต่อมิอะไรอีก ซึ่งจะใส่ลงในคำจำกัดความสั้นๆ เพียงคำเดียวไม่ได้ จะต้องแปลยืดยาวว่าเป็น a kind of dip made of เครื่องปรุงอะไรก็ว่าไป eaten with fresh or boiled vegetables ยาวเป็นวาเลย ไม่เหมือนกับ น้ำปลา ที่ใช้ fish sauce แทนได้ คำเดียวรู้เรื่อง มาตราข่ง ตวง วัดของไทย เวลาแปลเป็นภาษาอังกฤษก็ไม่มีคำแปลที่เทียบได้ ต้องเขียนทับศัพท์เป็น sok, wa แล้ววงเล็บไว้ว่าเทียบกับมาตราของฝรั่งแล้วเป็นเท่าไร อย่าว่าแต่ฝรั่งเลย คนไทยเองโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่มีก็คนที่รู้ว่า ศอก คืบ ยาวแคไหน

การทำงานแปลนั้นทำได้ทั้งคนเดียวตามลำพัง

และทำเป็นทีม การทำงานคนเดียวมีข้อดีตรงที่ผลงานจะมีลักษณะเป็นรูปแบบเดียวกันตลอดทั้งเรื่อง ข้อเสียก็คือเวลาติดขัดไม่รู้จะหันไปปรึกษาใคร มุมมองก็อาจจะแคบหรือเป็นด้านเดียว การแปลเป็นทีมนั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือถ้านั่งทำงานด้วยกันมีอะไรก็ปรึกษาหารือกันได้ เป็นการระดมสมองอย่างที่เราเรียกว่า brainstorm ถ้างานที่ต้องแปลยาวมาก และจะต้องทำให้เสร็จในเวลาอันจำกัด การทำงานเป็นทีมจะช่วยให้แก้ปัญหาได้ ข้อเสียก็คือ ถ้าต่างคนต่างเอางานไปทำตามลำพัง ศัพท์สำนวนและภาษาที่ใช้จะไม่ตรงกัน ทั้งๆ ที่แปลเรื่อง

เดียวกัน ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่อง จำเป็นจะต้องมี editor เป็นผู้ปรับสำนวนแปลของทุกคนให้เท่ากัน ผู้ที่ทำหน้าที่ editor นั้นจะต้องทำงานหนักมาก ก่อนอื่นจะต้องดูว่าผู้แปลถ่ายทอดเนื้อหาได้ถูกต้องหรือไม่เสียก่อน แล้วจึงดูเรื่องภาษาและสำนวนว่าจะต้องปรับบทแปลของแต่ละคนอย่างไร งานจึงจะออกมาในลักษณะที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้เขียนเคยทำงานอยู่ใน คณะทำงานรวมแปลวรรณกรรมอาเซียน คณะของเราทำงานแปลวรรณกรรมที่เลือกสรรแล้วของไทย ตั้งแต่สมัยโบราณยุคไตรภูมิพระร่วง โองการแช่งน้ำ มาจนถึงวรรณกรรมรัตนโกสินทร์เป็นภาษาอังกฤษ วิธีการทำงานของเราคือ จะมีทีมหนึ่งแปลไทยเป็นไทย คือถ่ายทอดวรรณกรรมดั้งเดิมออกเป็นภาษาไทยปัจจุบันก่อน เพื่อให้อีกทีมหนึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษ ต่างคนต่างแปลงานชิ้นที่ได้รับมอบหมาย เสร็จแล้วนำบทแปลมาเข้าที่ประชุม โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะวิจารณ์ อภิปรายออกความเห็นในการแก้ไขบทแปลนั้นๆ ได้อย่างเสรี รวมทั้งตัวผู้แปลเอง ถ้าที่ประชุมมีความเห็นอย่างไรก็ให้เป็นไปตามนั้น วิธีนี้ทำให้ได้ผลงานที่ผ่านการกลั่นกรองและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การทำเช่นนี้ได้หมายความว่ากรรมการทุกคนต้องไม่มีอคติเห็นว่าผลงานของตนเองดีแล้ว ใครจะแตะต้องไม่ได้ ต้องรับฟังความเห็นของผู้อื่น เพราะบางครั้งเรามักจะมองด้านเดียวเข้าข้างตัวเอง

ปัญหาที่จะพบได้ในการแปลเรื่องที่มีภาพประกอบ คือต้องแปลคำบรรยายภาพโดยที่ไม่มีภาพ

ให้ดู เราจะไม่รู้ว่สิ่งที่อยู่ในภาพหน้าตาเป็นอย่างไร อย่างเช่นโบราณวัตถุต่าง ๆ โดยเฉพาะถ้าต้องแปลเป็น ภาษาอังกฤษ ถ้าไม่รู้ว่ของนั้นมิก่ขึ้นจะทราบได้อย่างไร ว่จะต้องใช้รูปเอกพจน์หรือพหูพจน์ คนที่อยู่ในภาพเป็น เพศหญิงหรือเพศชาย เด็กหรือผู้ใหญ่ รายละเอียด เหล่านี้จะมีผลต่อการแปลคำบรรยายภาพให้ถูกต้องเป็น อย่างมาก

ปัญหาในการแปลบางครั้งเกิดจาก**ต้นฉบับภาษาไทย**ที่จะต้องแปลค่อนข้างวุ่นวาย ต้องใช้วิธีอ่านข้อความ ทั้งหมดแล้วสรุปประเด็นจับเอาแต่ใจความสำคัญมา แปล แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ เช่น ใคร รับกับใคร ที่ไหน จะใช้วิธีนี้ไม่ได้ เรื่องชื่อก็กมีปัญหาว่ จะสะกดเป็นภาษาอังกฤษอย่างไร โดยเฉพาะถ้าทำงาน กันหลายคน คณะของเราตกลงกันว่จะสะกดตาม ราชบัณฑิตยสถานเป็นหลัก ยกเว้นชื่อไหนที่มีการ บัญญัติไว้แล้ว หรือมีฉะนั้นก็สะกดตามเสียงที่อ่าน การ แปลไทยเป็นอังกฤษยังมีปัญหาเพิ่มเติมตรงที่นอกจาก จะต้องแปลความแล้ว ยังต้องคอยระวังเรื่องไวยากรณ์ ด้วย นอกจากนั้นยังต้องให้สำนวนเป็นฝรั่งด้วย บางที ภาษาไทยเขียนไว้ยืดยาว แต่เวลาแปลเป็นภาษาอังกฤษ แล้วต้องให้กระชับ อาจต้องรวมประโยคเข้าด้วยกันบ้าง ในบางครั้ง ทางที่ดีถ้าสามารถให้เจ้าของภาษาอ่าน ตรวจสอบได้ จะได้รู้ว่อ่านแล้วรู้เรื่องหรือไม่

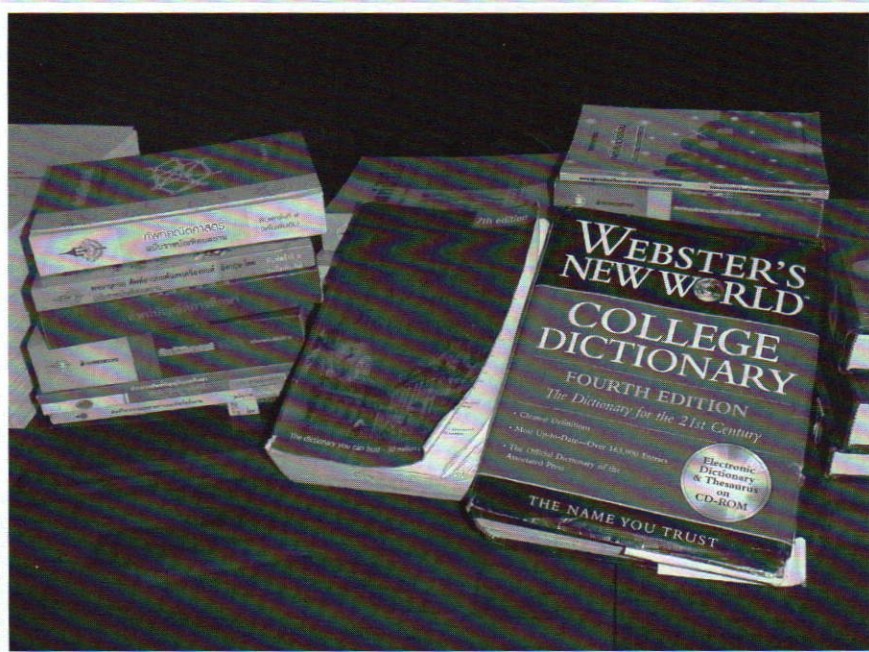
เท่าที่ทำงานแปลมาคิดว่าแปลวรรณกรรมยาก ที่สุด โดยเฉพาะถ้าต้องแปลกรนิพนธ์ เพราะต้องถอด

ความออกมาเป็นภาษาร้อยแก้วธรรมดาให้ได้ใจความ ก่อนจึงจะแปลได้ ยิ่งถ้าต้องใช้ฉันทลักษณ์ยิ่งยากขึ้นไป อีก ในกรณีที่ตัวผู้แปลไม่ได้เป็นกวี การที่ได้มีโอกาส แปลงานหลายประเภทหลายรูปแบบนับเป็นกำไรสำหรับผู้ แปล เพราะจะได้เรียนรู้เรื่องที่แปลกใหม่ไปจาก แวดวงที่คุ้นเคย เนื่องจากจะต้องทำการศึกษาค้นคว้า เรื่องเหล่านั้น ทำให้ได้ขยายขอบข่ายความรู้ของตนเอง ให้กว้างขึ้น เป็นการท้าทายความสามารถ และยังทำให้ การทำงานไม่จำเจน่าเบื่อ

คำแนะนำที่อยากจะทำฝากไว้สำหรับผู้ที่จะทำงาน แปลคือ ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ทั้งจากตำรา หรือจากหนังสือทุกประเภท หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ จากการได้มีโอกาสคบหาสมาคมกับ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ จะต้องติดตามความเป็นไป ของเหตุการณ์บ้านเมืองทั้งในประเทศและนอกประเทศ และความก้าวหน้าทางวิทยาการสาขาต่างๆ ให้ทัน ที่สำคัญก็คือต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการแปล ซึ่งได้แก่

พจนานุกรม ควรแสวงหาพจนานุกรมทุกประเภท เท่าที่จะหาได้มาไว้ในครอบครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พจนานุกรมที่เกี่ยวกับศัพท์เฉพาะด้านหรือเฉพาะสาขา แม้ว่าพจนานุกรมเหล่านี้อาจมีราคาแพง แต่ก็เป็นการ ลงทุนที่คุ้มค่าถ้าคำนึงถึงผลที่จะได้รับในที่สุด เมื่อมี ปัญหาติดขัดในการแปล เช่น ไม่รู้ว่คำที่จะต้องแปล หมายถึงอะไร อย่าแก้ปัญหาง่ายๆ โดยการแปลแบบ

เดาสุ่มไปก่อน หรือถ้าแปลไม่ได้ก็ ตัดทิ้งไปเลย ต้องพยายามหาคำ ตอบให้ได้จากแหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นเอกสารและบุคคล การแปล เป็นทักษะอย่างหนึ่งซึ่งต้อง อาศัยการฝึกฝน รวมทั้งยังเป็น ศิลปะอีกด้วย ผู้ที่ทำงานแปล ด้วยความพากเพียรโดยใช้ความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ รวมกับความสามารถเฉพาะตัว จะสามารถเป็นนักแปลที่ดีได้ใน วันข้างหน้า

แดงอัญ” แปลว่า “อัฐิพระบาทอัฐิเชิงพระกัมรแดงอัญ” หรือบางครั้งใช้ว่า “วระ บาท กมรแดง อัญ” หรือ “พระบาทกัมรแดงอัญ” เช่น พระนามของพระเจ้าสุริยวงษ์ที่ ๒ ซึ่งปรากฏพระนามในศิลาจารึกสร้างเทวรูป ซึ่งจารึกเมื่อ พ.ศ. ๑๖๘๒ ใช้ว่า “วระบาทกมรแดงอัญศรีสุริยวงษ์มเหศว” คือ “พระบาทกัมรแดงอัญศรีสุริยวงษ์มเหศว” เป็นต้น

นอกจากนี้ยังใช้คำว่า “กัมรแดง (กัษฺรเตง)” เป็นคำแสดงตำแหน่งหรือยศข้าราชการที่มีศักดิ์สูง เช่น ตำแหน่งพราหมณ์ในราชสำนัก เช่น “ภควตบาทกมรแดงอัญตคุรุศรีทิวากรปณฺทิต”^๖ คือ “ภควตบาทกมรแดงอัญ ต คุรุ ศรีทิวากรปณฺทิต” ซึ่งเป็นพราหมณ์ในรัชกาลของพระบาทกัมรแดงอัญศรีสุริยวงษ์มเหศว เป็นต้น

อย่างไรก็ตามคำว่า “กัมรแดง” ในภาษาเขมรสมัยกลาง (สมัยหลังพระนคร) ก็มีการเปลี่ยนแปลงเสียงและอักขรวิธีการเขียนคำนี้จาก “กมรแดง” (กัษฺรเตง) ไปเป็น “กัมรแดง” (กัษฺรเตง) แปลว่า “กมรแดง, ผู้เป็นเจ้า, ผู้เป็นใหญ่” ดังปรากฏในศิลาจารึกนครวัดสมัยหลังพระนคร หลักที่ ๒๑^๗ เป็นต้น ในภาษาเขมรปัจจุบันได้เปลี่ยนอักขรวิธีเป็น “คมฺรเญง” (คฺมฺรเญง) แปลว่า “พระเดชพระคุณ, พระผู้เป็นเจ้า”

“กัมรแดง” หรือ “กมรแดง”

ในสมัยสุโขทัย

พระนามกษัตริย์สุโขทัย และพระราชวงศ์ชั้นสูงปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับการใช้คำว่า “กัมรแดง” เป็นคำนำหน้าพระนาม เหมือนกับที่ใช้ในอาณาจักรกัมพูชาโบราณ แต่อาจเขียนแตกต่างกันไปบ้าง เช่น “กมรแดง” “กัมรแดง” “กันมูติง (ในเอกสารจีน)” ดังนี้

๑. กมรแดงอัญญาเมือง ปรากฏพระนามในศิลา

จารึกวัดศรีชุม ซึ่งกล่าวว่า “...นามเดิมกมรแดงอัญญาเมือง...”^๘ พ่อขุนผาเมืองเป็นเจ้าเมืองราดและเป็นพระขามาตาของกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา (น่าจะได้แก่พระเจ้าชัยวรมันที่ ๘) ดังนั้นจึงมีการนำหน้าเพื่อแสดงพระอิสริยยศเพียงตำแหน่ง “กัมรแดงอัญ” ไม่ได้เป็น “พระบาทกัมรแดงอัญ” ซึ่งเป็นคำนำหน้าพระนามกษัตริย์

๒. พระบาทกัมรแดงอัญศรีรามราช หรือ กันมูติง (ในเอกสารจีน) เป็นพระนามอย่างเป็นทางการของพ่อขุนรามคำแหง พระนาม “พระบาทกัมรแดงอัญศรีรามราช (พระบาทกมรแดงอัญ ศรีรามราช)”^๙ ปรากฏในจารึกวัดป่ามะม่วงภาษาเขมร ซึ่งเขียนด้วยภาษาเขมรโบราณ ดังนั้นศิลาจารึกหลักนี้จึงใช้คำนำหน้าพระนามของพ่อขุนรามคำแหงว่า “พระบาทกัมรแดงอัญ” นอกจากนี้ในเอกสารจีนสมัยราชวงศ์หยวนยังกล่าวถึง “พ่อขุนรามคำแหง” ด้วยพระนามว่า “กันมูติง” ซึ่งเป็นสำเนียงภาษาจีนกลางของคำว่า “กัมรแดง” ดังปรากฏความในจดหมายเหตุจีนสมัยราชวงศ์หยวนว่า ใน พ.ศ. ๑๘๓๗ กันมูติงได้ส่งราชทูตจากเมืองเพชรบุรีมาถวายเครื่องราชบรรณาการ พ.ศ. ๑๘๓๗ ตรงกับรัชกาลพ่อขุนรามคำแหง^{๑๐} “กันมูติง” ในเอกสารจีนจึงน่าจะหมายถึง “พ่อขุนรามคำแหง” ดังนั้นพระนามอย่างเป็นทางการของ “พ่อขุนรามคำแหง” น่าจะใช้ว่า “พระบาทกัมรแดงอัญศรีรามราช” สอดคล้องกับพระนามในภาษาไทยว่า “พระยารามราช” ในศิลาจารึกอื่นๆ ที่จารึกขึ้นในเวลาต่อมา เช่น ศิลาจารึกหลักที่ ๔๕ (จารึกปูนจืด ขุนจอต) ด้วย

๓. พระบาทกัมรแดงอัญญาไทย^{๑๑} หรือ พระบาทกัมรแดงอัญ ศรีสุริยพงษ์รามาธิบดีบรมราชาธิราช^{๑๒}

^๖ กรมศิลปากร, จารึกในประเทศไทย เล่ม ๔ (กรุงเทพฯ: หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, ๒๕๒๔), หน้า ๔๓.

^๗ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๐.

^๘ อุไรศรี วรเศรณี, พจนานุกรมศัพท์จารึกนครวัดสมัยหลังพระนคร (กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑๗.

^๙ กรมศิลปากร, จารึกสมัยสุโขทัย, หน้า ๖๔.

^{๑๐} คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี, ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๑, หน้า ๗๗.

^{๑๑} กรมศิลปากร, สัมพันธภาพไทยจีน (กรุงเทพฯ: กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, ๒๕๒๑), หน้า ๒.

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓๐.

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

(หลักที่ ๔ ด้านที่ ๑/ ๑๓, ๓๓, ๔๘, ๕๕, ด้านที่ ๒/ ๔๔) พระนามนี้ปรากฏในศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง ภาษาเขมร ซึ่งเขียนด้วยภาษาเขมรโบราณ ดังนั้นศิลาจารึกหลักนี้ จึงใช้คำนำหน้าชื่อของพญาลือไทว่า **“พระบาทกัมรเตงอัญ”** ตามคำนำหน้าพระนามของกษัตริย์กัมพูชา สมัยพระนคร หากเปรียบเทียบศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง ภาษาเขมร กับจารึกที่เป็นภาษาไทย แสดงให้เห็นว่า ในสมัยสุโขทัยมีการเทียบตำแหน่ง **“พระบาทกัมรเตงอัญ”** ให้มีความหมายเท่ากับคำว่า **“พญา”** ดังปรากฏในศิลาจารึกนครชุมว่า **“พญาศรีสุรยพงสมหาธรรมราชาธิราช”** (จารึกหลักที่ ๓ ด้านที่ ๑/ ๖๖ - ๖๗) แสดงว่าในสมัยสุโขทัยใช้คำว่า **“กัมรเตง”** และ **“พญา”** เป็นคำแสดงพระราชอิสริยยศของกษัตริย์ที่เทียบเท่ากัน

“กัมรเตง” หรือ “กุ่มภาแดง” ในสมัยกรุงศรีอยุธยา

คำว่า **“กัมรเตง”** ยังปรากฏหลักฐานการใช้สืบเนื่องมาจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น และยังใช้เป็นคำนำหน้าชื่อขุนนางชั้นผู้ใหญ่ เช่น จารึกแผ่นทองคำจากกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ ๑ มีกล่าวถึง **“กัมรเตงธรมมาภินันทนาม ศรีจันทรรภาณชยวรรทโหราธิบดี โอย”**^{๙๔} ซึ่งหมายถึง **“กัมรเตงธรรมาภินันทนาม ศรีจันทรรภาณชยวรรทโหราธิบดี ให้”** แสดงว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นคำว่า **“กัมรเตง”** ยังใช้เป็นคำที่แสดงถึงตำแหน่งขุนนางชั้นสูงอยู่

แต่ต่อมาในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ คำว่า **“กัมรเตง”** ได้มีความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านอักษรวิธีการเขียนและความหมาย ดังปรากฏหลักฐานในพระไอยการนาพลเรือน กลายเป็น **“กุ่มภาแดง”** ซึ่งเป็นตำแหน่งขุนนางในกรมพระสุรัสวดี มีศักดินาเพียง ๖๐๐ เท่านั้น ตำแหน่ง **“กุ่มภาแดง”** ที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวง ได้แก่

กรมพระสุรัสวดีซ้าย^{๙๕}

กุ่มภาแดงจุลาเทพภักดีศรีกันดานพล
ทหารขึ้นฝ่ายซ้าย นา ๖๐๐

กุ่มภาแดงอินประยาธิการีย
พลเรือนขึ้นฝ่ายซ้าย นา ๖๐๐

กุ่มภาแดงเบญาธิการีย
ขึ้นฝ่ายซ้ายนอกทั้งปวง นา ๖๐๐

กรมพระสุรัสวดีขวา^{๙๖}

กุ่มภาแดงธาราษาชาติการีศรีกันดานพล
พลเรือนขึ้นฝ่ายขวา นา ๖๐๐

กุ่มภาแดงเสนาภูษาติการีศรีกันดาลพล
ทหารขึ้นฝ่ายขวา นา ๖๐๐

กุ่มภาแดงธรรมาธิการี
ขึ้นฝ่ายขวานอกทั้งปวง นา ๖๐๐

จากหลักฐานที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการตราพระไอยการนาพลเรือนในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถนั้น ตำแหน่ง **“กัมรเตง”** ได้ถูกสืบลื่อนความหมายดั้งเดิมหรืออาจถูกลดความสำคัญไปแล้ว หลักฐานในพระไอยการนาพลเรือนนี้จึงน่าจะแสดงให้เห็นร่องรอยว่ากรมพระสุรัสวดีของอยุธยา นั้น เดิมน่าจะมีความเกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องจากระบบราชการเดิมของเขมรโบราณก็เป็นได้ จึงยังคงมีตำแหน่งนี้ปรากฏอยู่ในกรมดังกล่าว

นอกจากนี้ **“ตำราคชกรรม”** ของเก่าที่ยังมิได้พิมพ์เผยแพร่ ซึ่งน่าจะสืบทอดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ก็ปรากฏการใช้ภาษาเขมรโบราณ (ในส่วนที่เป็นคาถา) มีการใช้คำว่า **“กัมรเตง”**^{๙๗} ด้วยเช่นเดียวกัน แต่มีอักษรวิธีการเขียนคลาดเคลื่อนไปเป็น **“กุ่มรเตง”** ซึ่งน่าจะเกิดจากการคัดลอกในยุคหลัง ตัวอย่างในตำราคชกรรม เช่น

^{๙๔} กรมศิลปากร, **จารึกในประเทศไทย เล่ม ๕** (กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, ๒๕๒๙), หน้า ๑๐๐.

^{๙๕} กฎหมายตรา ๓ ดวง เล่ม ๑, หน้า ๑๔๔.

^{๙๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๔ - ๑๔๕.

^{๙๗} บุญเตือน ศรีวรพจน์, **“ภาษาเขมรในตำราคชศาสตร์,” คำฉันท์ดุขกัณฐ์เวียง คำฉันท์กล่อมช้าง ครั้งกรุงเก่า และคำฉันท์คชกรรมประยูร** (กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, ๒๕๔๕), หน้า ๒๗ - ๒๘.

“...พระเจสสุดำ ทุก นำ เปร เทา วระ กุมรเตง
อญ กถา สิทธิ มวย เทา เอกสิทธิ มวย เทา วระ-
หนุมาน โมก อวิ โถงย เนาะ โห่ง เทป วระ กุมรเตง
อญ ปรมศวร บพทูล ต วระ กุมรเตง อญ หนุมาน
เนาะ...”^{๑๘} แปลว่า “...พระเจส (ไม้) ขว นำใช้เรียกพระ
กัมรเตงอัญ กถาสิทธิ หนึ่ง เรียกพระหนุมานมา
ตั้งแต่วันนั้นเทอญ จึงพระกัมรเตงอัญปรมศวร (พระ
อิศวร) มีพระบันทูลต่อพระกัมรเตงอัญหนุมานนั้น...”

คำว่า “กุมรเตง” (กัมรเตง) ในตำราพระ-
คชกรรมนี้ยังคงมีความหมายตามภาษาเขมรโบราณที่
หมายถึง “ผู้เป็นเจ้า, ผู้เป็นใหญ่” ซึ่งในที่นี้ใช้นำหน้า
พระนามของเทพเจ้าเช่น พระศิวะ และหนุมาน

อย่างไรก็ตามในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย
ยังปรากฏการใช้คำว่า “กรมแดง” หรือ “กุ่มแดง” ซึ่ง
มีที่มาจากคำว่า “กัมรเตง” ในพระตำราบรมราชูทิศ
เพื่อกลัปนา สมัยอยุธยา (รัชกาลสมเด็จพระเพทราชา)
ดังความตอนหนึ่งว่า “หัวหมื่นหัวพันนายแวงกรมแดง
นักมุขทั้งหลาย”^{๑๙} และ “...มีบังคับออกพระศรีภูริ-
ปริชญาธิราชเสนาบดีศรีสาลักษณ์ให้กรมแดงศรียศ
นายราชกันดารำให้ทำตำราพระราชโองการ...” ส่วน
ฉบับขอมปนไทยใช้ว่า “กรั่มประแดงศรียศ”^{๒๐}

คำว่า “กรมแดงศรียศ” หรือ “กรั่มประแดงศรี-
ยศ” ที่กล่าวมาน่าจะเป็นตำแหน่งขุนนาง อย่างไร
ก็ตามในความต่อไปกลับใช้ว่า “จึงพะแดงศรียศแล
นายราชกันดารำ...”^{๒๑} ด้วยเหตุนี้ตำแหน่ง “กรมแดง”
กับคำว่า “กรั่มประแดง” หรือ “พะแดง” ที่ใช้ใน
พระตำราบรมราชูทิศเพื่อกลัปนา สมัยอยุธยาจึงน่าจะ
เป็นตำแหน่งเดียวกัน ดังนั้นจึงน่าจะกล่าวได้ว่า คำว่า
“ประแดง” และ “พะแดง” (รวมทั้ง “ผาแดง” เช่น
ศาลตาผาแดง) ก็น่าจะมีที่มาจากคำว่า “กัมรเตง” ใน
ภาษาเขมรโบราณด้วย ^{๒๒}

แสดงว่าในเอกสารโบราณของไทยสมัยกรุง
ศรีอยุธยามีการใช้คำว่า “กัมรเตง” ในความหมายและ

อักขรวิธีการเขียนที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัย กล่าวคือ
มีทั้งที่ยังคงความหมายเดิมไว้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา
ตอนต้น เช่น จาริกลานทองวัดราชบูรณะ และพบใน
เอกสารภาษาเขมรโบราณ เช่น ตำราพระคชกรรม
แต่ต่อมาในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้มี
การนำมาใช้เป็นตำแหน่งขุนนางซึ่งมีศักดินาเพียง ๖๐๐
เท่านั้น

ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายยังมีการใช้
คำว่า “กรมแดง” หรือ “กรมประแดง” และ “พะแดง”
ซึ่งมีที่มาจากคำว่า “กัมรเตง” ในพระตำราบรมราชูทิศ
เพื่อกลัปนา สมัยอยุธยา รัชกาลสมเด็จพระเพทราชา
ซึ่งเป็นตำแหน่งขุนนางชั้นผู้น้อย ตำแหน่งขุนนาง
ตำแหน่ง “ประแดง” ยังพบหลักฐานว่ามีการใช้สืบเนื่อง
มาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

บทสรุป

ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า คำว่า “กัมรเตง”
เป็นคำภาษาเขมรโบราณซึ่งปรากฏหลักฐานตั้งแต่ใน
จารึกเขมรสมัยก่อนพระนคร จารึกเขมรสมัยพระนคร
ใช้สำหรับนำหน้าพระนามกษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์
หรือขุนนางชั้นสูง มีความหมายว่า ผู้เป็นเจ้า หรือ
ผู้เป็นใหญ่ คำนี้มีการใช้มาจนถึงภาษาเขมรปัจจุบันแต่มี
การเปลี่ยนแปลงเสียงและอักขรวิธีการเขียนแตกต่าง
ไปจากเดิมบ้าง

คำนี้ปรากฏหลักฐานการใช้ในจารึกภาษาไทยและ
ภาษาเขมรโบราณของสุโขทัย โดยใช้เป็นคำนำหน้า
พระนามของกษัตริย์สุโขทัย เช่น พระบาทกัมรเตงอัญ-
รามราช ซึ่งหมายถึงพ่อขุนรามคำแหง นอกจากนี้ใน
เอกสารจีนสมัยราชวงศ์หยวนยังมีการกล่าวถึงกษัตริย์
สุโขทัยว่า “กันมู่ติง” ซึ่งน่าจะเป็นคำเดียวกันกับคำว่า
“กัมรเตง” นั่นเอง

อย่างไรก็ตามนอกจากจะมีการใช้ในจารึกสมัย
สุโขทัยแล้ว ในเอกสารสมัยกรุงศรีอยุธยาก็มีการใช้

^{๑๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓.

^{๑๙} ประชุมพระตำราบรมราชูทิศเพื่อกลัปนา สมัยอยุธยา ภาค ๑ (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๐),
หน้า ๒๑.

^{๒๐} เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

^{๒๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕.

^{๒๒} คำว่า “พะแดง” “ผแดง” และ “ประแดง” ผู้เขียนจะได้นำเสนอในโอกาสต่อไป.

คำว่า “กัมรเตง” ด้วย ทั้งที่ใช้ในความหมายเดิมในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น คือใช้เป็นคำนำหน้าชื่อบุณนางผู้ใหญ่ เช่น จาริกลานทองวัดราชบูรณะ ๑ และพบการใช้ในตำราพระคชกรรมที่น่าจะสืบทอดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่เขียนเป็น “กุมรเตง”

แต่ต่อมาในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้นำคำนี้มาใช้เป็นตำแหน่งขุนนางในกรมพระสุรัสวดี ตามที่ปรากฏในพระไอยการนาพลเรือนซึ่งเขียนว่า “กุ่มภ-แดง” แต่เป็นขุนนางที่มีศักดินาเพียง ๖๐๐ เท่านั้น แสดงว่า เมื่อถึงรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ คำนี้ได้เปลี่ยนแปลงทั้งในด้านอักขรวิธีการเขียนและความหมายไปแล้ว

นอกจากนี้ในพระตำราบรมราชูทิศเพื่อกลบนาสมัยอยุธยา (รัชกาลสมเด็จพระเพทราชา) มีการใช้คำว่า “กรมแดง” กับคำว่า “กรั่มประแดง” หรือ “พะแดง” ซึ่งน่าจะมามีที่มาจากคำว่า “กัมรเตง” ในภาษาเขมรโบราณเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่านอกจากคำว่า “กัมรเตง” จะปรากฏการเขียนที่สามารถสืบค้นได้ว่ามีที่มาจากภาษาเขมรโบราณโดยตรง เช่น “กมรแดง” “กุมรเตง” “กุ่มภแดง” หรือ “กรมแดง” แล้ว คำว่า ประแดง พะแดง และผาแดง ก็น่าจะมีที่มาจากคำว่า “กัมรเตง” เช่นเดียวกัน ซึ่งผู้เขียนจะขอนำรายละเอียดเกี่ยวกับคำว่า “ประแดง” และ “พะแดง” มาเสนอในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

กฎหมายตรา ๓ ดวง เล่ม ๑. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ, ๒๕๔๘.

คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ฯ.

ประชุมพระตำราบรมราชูทิศเพื่อกลบนา สมัยอยุธยา ภาค ๑ (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๐.

_____. ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๑.

_____. ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๓. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๘.

_____. ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๔. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๓.

บุญเตือน ศรีวรพจน์, “ภาษาเขมรในตำราคชศาสตร์,” คำฉันท์ดุขกฤษณเวท คำฉันท์กล่อมช้าง ครึ่งกรุงเก่า และคำฉันท์คชกรรมประยูร. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, ๒๕๔๕.

ประเสริฐ ณ นคร. สารนิพนธ์ประเสริฐ ณ นคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑.

ศานติ ภัคดีคำ. พจนานุกรมคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย ฉบับฉลอง ๕๕ ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง (มหาชน), ๒๕๔๙.

_____. “พระนามกษัตริย์สุโขทัย: ความสัมพันธ์กับเขมรโบราณ,” ดำรงวิชาการ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๐), หน้า ๘๗ – ๙๘.

ศิลปากร, กรม. จารึกในประเทศไทย เล่ม ๔. กรุงเทพฯ: หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, ๒๕๒๙.

_____. จารึกสมัยสุโขทัย. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, ๒๕๒๗.

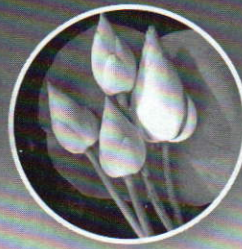
_____. สัมพันธภาพไทยจีน. กรุงเทพฯ: กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, ๒๕๒๑.

อุไรศรี วรสระริน. ประชุมอรรถบทเขมร. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๔๕.

_____. พจนานุกรมศัพท์จารึกนครวัดสมัยหลังพระนคร. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์, ๒๕๔๒.

POU, Saveros. Dictionnaire Vieux Khmer-Français-Anglais. Paris: Cedoreck, 1992.

ทางปฏิบัติเพื่อความสุข

วิจิตร อวาทกุล

ถ้าเราสามารถดำรงชีวิต ด้วยการ
ขจัดตัณหา คือ ความอยากได้ อยากมี อยากเป็น ฯลฯ
ขจัดกิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ลงได้
มากเท่าไร รักษาภุมหำช่อของการเบียดเบียน คือ
ศีลห้าของพระพุทธองค์ได้แล้ว ชีวิตเราก็จะไม่โคลง
เอียงซ้าย เอียงขวา หรือ ส้มลงจนเกิดความทุกข์

นั่นคือชีวิตจะมีความสุข ในการอาศัยอยู่ในโลกนี้
จนตลอดชีวิต กฎเพียงไม่กี่ข้อนี้ มนุษย์หลายคนไม่
สามารถปฏิบัติตามได้ชีวิตจึงมีแต่ความทุกข์ มีมนุษย์
เป็นจำนวนมากอีกเหมือนกันที่ปฏิบัติได้ ชีวิตจึงมีความ
รุ่งเรืองและมีความสุข ไม่ทุกข์กาย ทุกข์ใจ สุขภาพ
ร่างกายแข็งแรง สังคมยอมรับนับถือ ยกย่องเชิดชู
ประกอบกิจการงานเจริญก้าวหน้า

คนเราไม่รู้ว่าเรามีความทุกข์อยู่ที่ภายใน แต่เรา
แก้ปัญหามความทุกข์ภายนอก ตกแต่งภายนอก เสื้อผ้า
หน้าผม มากกว่าทำจิตใจให้สงบงาม มีสุขภาพดี อันจะ
เป็นความสุขที่แท้จริง

การตกแต่งภายในเพื่อขจัดทุกข์ที่แท้จริง ควรเริ่ม
ต้นจากการรักษาและขจัดตัณหา และกิเลส ดังกล่าว
ข้างต้นให้ได้ และพยายามรักษาระเบียบและกฎเกณฑ์
ของการเป็นมนุษย์ที่ดีเบื้องต้น คือ ศีลห้า ของพระพุทธ-
องค์ให้ได้ เท่านั้นชีวิตก็จะเป็นสุขขึ้น ไม่จมอยู่ในกองทุกข์
ไปตลอดชีวิต

พระพุทธองค์ตรัสว่า “ความคิด การกระทำ
คำพูด ที่ดีงามนั้นต้องมีสติเป็นรากฐาน”

การคิด การทำ การพูด มีผลกระทบต่อตัวเรา
“สติ” ทำให้เรามองเห็นผลร้ายที่จะมากระทบเราอย่าง
ชัดเจน

การปล่อยให้กิเลส โลภ โกรธ หลง ตัณหา ความ
อยากได้ อยากมี อยากเป็น อยากไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง

เข้าครอบงำ เป็นความโง่เขลา หรือ อวิชชา ความไม่รู้
ทำให้ประพฤติดีทางกาย วาจา ใจ ได้ง่าย

ถ้าเรารู้จักตั้งสติ วางเฉย อยู่เฉยเสียบ้าง สร้าง
สติ มีความคิดที่ดี ที่ถูกต้อง เสียบ้าง ทำสิ่งดี สิ่งที่ถูก
ต้อง พุดในสิ่งที่ดี ที่ถูกต้อง เสียบ้าง จะฝึกให้เกิดสติ
สติช่วยให้เกิดปัญญาในการแก้ปัญหาที่แท้จริงในชีวิต

ปัญหาก็คือเราไม่ฝึกใช้ปัญญา เราไม่มีปัญญาก็
เพราะไม่รู้จักใช้ รู้จักตั้งสติในการยับยั้งชั่งใจ คิด
ใคร่ครวญให้เกิดปัญญา ปล่อยให้กิเลสตัณหาเข้า
ครอบงำ “สติ” “ชีวิตจิตใจ” จึงทำให้เราพบแต่ความ
ทุกข์อยู่เสมอ บางครั้งก็ถึงกับทุกข์สาหัส เพราะไม่ได้ใช้
สติ ปัญญา ช่วยยับยั้ง กิเลส ตัณหา นั้นเอง

พยายามใช้ สติ ปัญญา ช่วยยับยั้ง กิเลส ตัณหา
ให้ลดลงตลอดเวลา ต้องกำหราบ กิเลส ตัณหาให้
อยู่หมัด ต้องการวางเฉยอย่างมีสติ และปัญญา นั่นคือ
ความหมายของอุเบกขา แล้วเดินตามทาง (มรรค)
ที่ถูกต้อง คือการคิดดี พุดดี ทำดี เท่านั้นจึงจะแก้ปัญห
ได้ มรรคนั้นพระพุทธองค์มีไว้ให้ฝึกปฏิบัติ ไม่ใช่มีไว้ให้
“ท่อง” หรือให้ “รู้” แต่ไม่ปฏิบัติ

การวางเฉย อุเบกขา จะทำได้ด้วยการฝึกปฏิบัติ
(ภาวนา) เท่านั้น

การวางเฉยได้ อุเบกขาได้ กิเลส ตัณหา จะลดลง
ความทุกข์ก็จะลดลง

เมื่อกิเลส ตัณหาลดลง ความทุกข์ก็จะลดลง
ความสุขก็จะเพิ่มขึ้น การวางเฉย จึงเป็นศัตรูของกิเลส
ตัณหา เป็นวัชชน ยาฆ่าเชื้อ กิเลส ตัณหา ไม่ให้ลุกลาม
และสิ้นไปในที่สุด

อย่าเข้าใจผิดว่าคนบางคนที่เขาทำตัว “เฉยๆ”
“เฉยๆ” จะเป็นคนโง่ เสมอไป การ “เฉยๆ” “เฉยๆ”
ของเขานั้นเป็นการใช้สติให้เกิดปัญญา ในการแก้ปัญหา
และวางเฉย

การฝึกฝน ฝึกอบรม การปฏิบัติธรรม (ภาวนา)

ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา แต่ไม่ปฏิบัติสมาธิ จะเข้าไม่ถึงเนื้อและแก่นพระพุทธศาสนา

คนส่วนมากที่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจ มักจะคิดว่าการปฏิบัติสมาธิไม่ได้อะไร เป็นเรื่องเหลวไหล เสียเวลาทำมาหากิน ไม่ได้ประโยชน์

ความเคยชินมีพลังมาก คนมักเคยชินกับต้นหา (อยากมี อยากได้ อยากเป็น ฯลฯ) เคยชินกับกิเลส (โลภ โกรธ หลง) จึงทำให้เกิด กิเลส ตัณหา ได้ง่าย ขาดสติ เราไม่สามารถเมาสุราอย่างมึนสติ ลักขไมยอย่างมึนสติ ข่มขืนอย่างมึนสติ ถ้ามีสติแล้วทำความชั่วไม่ได้

สติเป็นกุญแจสำคัญ ให้เราสามารถผ่านพ้นอุปสรรค และสถานการณ์ยุ่งยากได้ แต่กิเลสและตัณหาจะเกิดขึ้นเร็วมาก จนสติจับไม่ทัน สติ สมาธิอ่อนหัด อ่อนแอ จะถูกกิเลส ตัณหา เข้าควบคุมความคิด กิริยาอาการ และคำพูดของเรา ให้ทำความชั่ว

คนไม่มีการศึกษา ไม่ได้ฝึกฝน อบรม หรือปฏิบัติธรรม (ภาวนา) ขาดประสบการณ์ ใช้คำพูดไม่สละสลวย หยาดคาย ทิ่มแทง ทำลายส่วนรวม ทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน เป็นบุคคลที่เป็นอันตราย เป็นผู้ทำลายความเจริญของงาม

ผู้ที่มีกิเลส ตัณหา มาก จึงต้องรักษา ด้วยการฝึกฝน อบรม ปฏิบัติสมาธิ และจะทำให้โรคภัยอื่นบรรเทาเบาบางไปอย่างมาก เพราะปัญหา อุปสรรคของชีวิต มักเกิดจากกิเลสและตัณหากำเริบ จึงมีผู้นิยมปฏิบัติสมาธิเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพราะธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม และพระธรรมยังเป็นเครื่องค้ำจุนโลกด้วย

ผิดกับถูก

เวลาอาจารย์บันไกจัดสัปดาห์แห่งการปฏิบัติกรรมฐาน มีศิษย์อยู่ปฏิบัติจากส่วนต่างๆ ของประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก คราวหนึ่งศิษย์คนหนึ่งโดนจับด้วยข้อหาลักทรัพย์ พวกเขาจึงรายงานให้อาจารย์บันไกทราบ พร้อมเสนอให้เนรเทศเจ้าขโมยคนนั้น

แต่อาจารย์บันไกก็เฉยเสีย

ต่อมา ศิษย์คนนั้นโดนจับด้วยความผิดเช่นเดียวกัน อาจารย์บันไกก็เฉยอีก เหตุการณ์เช่นนี้ทำให้ศิษย์คนอื่นๆ ไม่พอใจ จึงยื่นข้อเสนอให้อาจารย์ขับเจ้าหัวขโมยคนนั้นออกให้ได้ หากไม่พวกเขาจะพากันออกไปทั้งหมด

เมื่ออ่านข้อเสนอ อาจารย์บันไกเรียกประชุมศิษย์ทั้งหมด กล่าวว่า

“พวกเธอเป็นคนฉลาด รู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก พวกเธอจะไปไหนก็ไปเถิด แต่ศิษย์ผู้นำสงสารคนนี้ไม่รู้กระทั่งว่าอะไรผิดอะไรถูก ถ้าฉันไม่สอนเขา แล้วใครเล่าจะสอนฉันจะต้องให้เขาอยู่ที่นี้แหละ แม้ว่าพวกเธอจะจากฉันไปทั้งหมดก็ตาม”

น้ำตาได้ไหลอาบแก้มเจ้าศิษย์ขโมย เขาตัดสินใจเลิกขโมยแต่นั้นมา

จาก ๙ พุทธ ๙ เต้า ๙ เซ็น

โดยศาสตราจารย์เสฐียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิต: ๒๕๔๕

การจัดงานสัปดาห์ส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประจำปี ๒๕๕๓

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ จัดงานสัปดาห์ส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประจำปี ๒๕๕๓ ระหว่างวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน - ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรศาสนา รวมถึงวัดไทยในต่างประเทศ ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมศาสนาและจริยธรรมโดยพร้อมเพรียงกันทั่วประเทศ และในต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเฉลิมพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ พระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านศาสนาและจริยธรรม รวมทั้งเพื่อรณรงค์การพัฒนาจิตใจ การปลูกฝัง ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม ให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าตระหนักถึงความสำคัญของศาสนาและจริยธรรม และนำหลักธรรมของศาสนาไปใช้ในการดำรงชีวิต ส่งผลให้เกิดความสามัคคี ความสงบสุขแก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

นายจตุรงค์ ปัญญาดี ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรี ให้เป็นประธานในพิธีเปิดงานเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล กิจกรรมในวันดังกล่าวยังมีการจัดนิทรรศการทั้ง ๕ ศาสนา การมอบรางวัลให้แก่หน่วยงานที่จัดกิจกรรมทางศาสนาและจริยธรรมดีเด่นในปีที่ผ่านมา การแสดงสัมนิเทศและเจริญจิตภาวนาถวายเป็นพระราชกุศล โดยพระพรหมเวที กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค ๘ เจ้าอาวาสวัดไตรมิตรวิทยาราม การกล่าวคำปราศรัยของผู้นำศาสนาทั้ง ๕ ส่วนในภาคบ่ายมีการแสดงความคิดเห็นและแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับหลักศาสนาของผู้แทนเยาวชน ๕ ศาสนา และการสาธิตเสวนา เรื่อง “จะใช้ศาสนธรรมนำสู่สันติสุขได้อย่างไร”

“แผ่นดินของเรา ร่วมเย็นใต้พระบารมี”

กิจกรรมเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสมหามงคล

เฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓

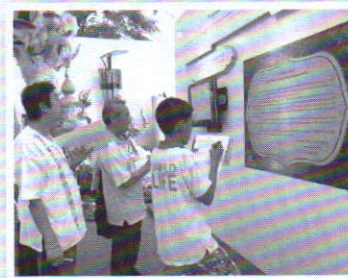
และเนื่องในโอกาสวันชาติไทย

ระหว่างวันที่ ๑-๙ ธันวาคม ๒๕๕๓ ณ พระลานพระราชวังดุสิต

วันพุธ ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในการเปิดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๓ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ได้ร่วมจัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมพระเกียรติ “แผ่นดินของเรา ร่วมเย็นใต้พระบารมี” ดังนี้

๑. ระหว่างวันที่ ๑-๙ ธันวาคม ๒๕๕๓ จัดนิทรรศการพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ ชุดเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาส ๖๐ ปี แห่งการราชาภิเษกสมรส ๒๘ เมษายน ๒๕๕๓ และ ๖๐ ปี แห่งการบรมราชาภิเษก ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และพระราชกรณียกิจด้านต่าง ๆ
๒. ฉายวิดิทัศน์พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจด้านต่าง ๆ
๓. จัดนิทรรศการธงชาติและธงสำคัญของชาติ “ธงไตรรงค์ ธงชาติไทย”
๔. ประวัติแผ่นเสียงเพลงพระราชนิพนธ์ชุดแรกของประเทศไทย
๕. ประวัติแผ่นซีดีเพลงพระราชนิพนธ์ชุดแรกของประเทศไทย
๖. การแสดงเหรียญที่ระลึก การเฉลิมฉลองแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองของสยาม-ประเทศตั้งแต่รัชกาลที่ ๑-๙ ภายใต้พระบารมีพระมหากษัตริย์ไทยทั้ง ๙ พระองค์
๗. วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ จัดการแสดงบนเวที จำนวน ๒ ชุด และการแสดง ณ บริเวณสถานที่จัดนิทรรศการของสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน ๒ ชุด คือ

- ๗.๑ ชุด “เรื่องเล่าธงไตรรงค์ ธงสยาม” เป็นการขับร้องเพลงประกอบวิพิธทัศนาเกี่ยวกับความเป็นมาของประวัติธงชาติไทย ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จนถึงธงไตรรงค์ในปัจจุบัน โดยสถาบันสันติราษฎร์ บริหารธุรกิจ ในพระอุปถัมภ์ฯ มีผู้แสดงจำนวน ๗๐ คน
- ๗.๒ ชุด “พ่อของแผ่นดิน ราชันนรินทร์” เป็นรีวิวประกอบเพลง แสง สี เสียง และการบรรยายด้วยการเทิดทูนสถาบันหลัก คือ
 - ชาติ รวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
 - ศาสนา ความสงบสุขของปวงชนชาวไทย
 - พระมหากษัตริย์ เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมและพระราชกรณียกิจโดยโรงเรียนประชานิเวศน์ (โรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง ประจำปี ๒๕๕๓ ของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ) มีผู้แสดงจำนวน ๒๐๐ คน
- ๗.๓ ชุดรำวาระเชษฐ์ และชุดระบำไทยภูเขา โดยโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีผู้แสดงชุดละ ๖ คน รวมจำนวน ๑๒ คน

ปฏิทินกิจกรรมเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๓

| วัน/เดือน/ปี
เวลา	กิจกรรม/โครงการ	สถานที่
๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ -
๑ มีนาคม ๒๕๕๔	การเผยแพร่สารคดีเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสครบ ๑๐๐ ปี
วันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์
๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓
เวลา ๐๗.๓๐ - ๑๖.๐๐ น.	การจัดงานสัปดาห์ส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม เนื่องในโอกาส
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ประจำปี ๒๕๕๓ ระหว่างวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน - ๕ ธันวาคม
๒๕๕๓ โดยมีพิธีเปิดงานในวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ | ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล |
| ๑ - ๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ | ร่วมจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๓ พรรษา ๕
ธันวาคม ๒๕๕๓ | พระลานพระราชวังดุสิต |
| ๓ - ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ | การเผยแพร่สารคดีเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ | ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ |
| ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ | การเผยแพร่สารคดีเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าหลานเธอ พระองค์-
เจ้าพัชรกิติยาภา เนื่องในโอกาสคล้ายวันประสูติ ๗ ธันวาคม
๒๕๕๓ | ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ |
| ๙ ธันวาคม ๒๕๕๓ | การเผยแพร่สารคดีเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์-
เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยาม-
มกุฎราชกุมาร เนื่องในโอกาสคล้ายวันประสูติ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๓ | ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ |
| ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓
เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น. | การจัดงานประกาศเกียรติคุณบุคคล หน่วยงาน และโครงการ
ดีเด่นของชาติ ประจำปี ๒๕๕๓ | ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล |
| ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๓
ทุกวันอาทิตย์เวลา ๐๖.๔๕-
๐๗.๐๐ น. | การเผยแพร่บทความสดุดีบุคคลสำคัญ สัปดาห์ละ ๑ เรื่อง | สถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย FM 92.5,
AM 819, AM 891,
www.prd.go.th |

มาใช้คำไทยกันเถิด

คนไทยบางคนรวมทั้งสื่อมวลชนต่างๆ มักใช้คำศัพท์ภาษาต่างประเทศปะปนกับภาษาไทยทั้งในการพูดและการเขียน ทั้งที่ศัพท์ภาษาต่างประเทศเหล่านั้นมีคำภาษาไทยอยู่แล้ว และไม่ใช่วิชาการที่จำเป็นต้องใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อสื่อความเข้าใจแต่อย่างใด

มาใช้คำไทยกันเถิด

เพิ่มเติม ไม่ควรใช้ **แอด (add)**

😊 ช่วยเพิ่มเติมข้อมูลให้หน่อย

😞 ช่วยแอดข้อมูลให้หน่อย

โฆษณา; คำโฆษณา ไม่ควรใช้

แอดเวอร์ไทซิง/แอด (advertising)

😊 เขาเปิดบริษัทโฆษณา เพราะมีกำไรงาม

😞 เขาเปิดบริษัทแอดเวอร์ไทซิง/แอด เพราะมีกำไรงาม

😊 คำโฆษณาที่เกินจริง ผิดกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

😞 แอดที่เกินจริง ผิดกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

ผิดปกติ; วิปลาซ; พิลึก; ประหลาด ไม่ควรใช้

แอบนอร์มัล/แอบ (abnormal)

😊 ผู้ชายคนนั้นผิดปกติ ชอบกินกระดาด

😞 ผู้ชายคนนั้นแอบนอร์มัล/แอบ ชอบกินกระดาด

😊 เด็กคนนี้วิปลาซ ชอบจับแมวมานีบคอ

😞 เด็กคนนี้แอบนอร์มัล/แอบ ชอบจับแมวมานีบคอ

😊 ผู้ชายคนนี้พิลึก ไม่ชอบผู้หญิง

😞 ผู้ชายคนนี้แอบนอร์มัล/แอบ ไม่ชอบผู้หญิง

😊 สมัยเป็นคนประหลาดๆ ชอบตะโกนสวดมนต์เสียงดังรบกวนชาวบ้านทุกวัน

😞 สมัยเป็นคนแอบนอร์มัล/แอบ ๆ ชอบตะโกนสวดมนต์เสียงดังรบกวนชาวบ้านทุกวัน

ห้าม (ฉาย, ขาย, แสดง, ชก ฯลฯ)

ไม่ควรใช้ **แบน (ban)**

😊 หนังสือเล่มนี้ถูกห้ามฉายไปแล้ว

😞 หนังสือเล่มนี้ถูกแบนไปแล้ว

😊 งาช้างเป็นสินค้าถูกห้ามขายทั่วโลก

😞 งาช้างเป็นสินค้าถูกแบนทั่วโลก

ทำ/สร้าง ไม่ควรใช้ **บิลด์ (built)**

😊 นางเอกคนนี้ทำ/สร้างอารมณ์ได้เร็ว

😞 นางเอกคนนี้บิลด์อารมณ์ได้เร็ว

สร้างในผนัง; ในตัว ไม่ควรใช้ **บิลต์อิน (built in)**

😊 บ้านหลังนี้มีเครื่องเรือนแบบสร้างในผนังเกือบทั้งหมด

😞 บ้านหลังนี้มีเครื่องเรือนแบบบิลต์อินเกือบทั้งหมด

😊 กล้องถ่ายรูปชนิดนี้มีอุปกรณ์วัดแสงในตัว

😞 กล้องถ่ายรูปชนิดนี้มีอุปกรณ์วัดแสงบิลต์อิน

ช่องรถประจำทาง ไม่ควรใช้ **บัลเลน (bus lane)**

😊 รถส่วนบุคคลห้ามวิ่งในช่องรถประจำทาง

😞 รถส่วนบุคคลห้ามวิ่งในบัลเลน

ช่อง ไม่ควรใช้ **เลน (lane)**

😊 ตามกฎจราจร รถห้ามิขับในช่องซ้าย

😞 ตามกฎจราจร รถห้ามิขับในเลนซ้าย

พอดี; คับ/รัดรูป; สมบูรณ์; กระปรีกระเปร่า;
(ช่าง) ซ่อมเครื่องยนต์ ไม่ควรใช้ ฟิต (fit)

- ☺ เสื้อผ้าชุดนี้พอดีกับตัวคุณ
- ☹ เสื้อผ้าชุดนี้ฟิตกับตัวคุณ
- ☺ วิทยุรุ่นสมัยนี้ชอบนุ่งกางเกงคับ/รัดรูป
- ☹ วิทยุรุ่นสมัยนี้ชอบนุ่งกางเกงฟิต
- ☺ ถ้านักกีฬาร่างกายไม่สมบูรณ์ก็แพ้คู่ต่อสู้
- ☹ ถ้านักกีฬาร่างกายไม่ฟิตก็แพ้คู่ต่อสู้
- ☺ หลังจากได้พักผ่อนระยะเวลาหนึ่ง เขาก็รู้สึกกระปรีกระเปร่าขึ้น
- ☹ หลังจากได้พักผ่อนระยะเวลาหนึ่ง เขาก็รู้สึกฟิตขึ้น
- ☺ เขาทำงานเป็นช่างซ่อมเครื่องยนต์
- ☹ เขาทำงานเป็นช่างฟิต

ว่าง; ไม่เสียเงิน ไม่ควรใช้ ฟรี (free)

- ☺ หลังการสัมมนาภาคเช้าแล้ว ทุกคนก็ว่าง
- ☹ หลังการสัมมนาภาคเช้าแล้ว ทุกคนก็ฟรี
- ☺ ภาพยนตร์เรื่องนี้เปิดให้ชมไม่เสียเงิน
- ☹ ภาพยนตร์เรื่องนี้เปิดให้ชมฟรี

ตามสบาย ไม่ควรใช้ ฟรีสไตล์ (free style)

- ☺ งานนี้แต่งกายตามสบาย
- ☹ งานนี้แต่งกายฟรีสไตล์

ทำให้เจ็บใจ; ขำใจ/ปวดใจ ไม่ควรใช้ เฮิร์ต (hurt)

- ☺ เธอทำให้เขาเจ็บใจบ่อยๆ ไม่กลัวถูกเอาคืนหรือ
- ☹ เธอเฮิร์ตเขาบ่อยๆ ไม่กลัวถูกเอาคืนหรือ
- ☺ ฉันรู้สึกขำใจ/ปวดใจมากที่เห็นเขาคองสาวอื่น
- ☹ ฉันรู้สึกเฮิร์ตมากที่เห็นเขาคองสาวอื่น

ย่อหน้า ไม่ควรใช้ พารากราฟ (paragraph)

- ☺ ย่อหน้านี้ยาวเกินไป
- ☹ พารากราฟนี้ยาวเกินไป

ห้องทดลอง/ห้องปฏิบัติการ; การทดลอง
ไม่ควรใช้ แหล็บ (lab)

- ☺ สมชายกำลังทำงานอยู่ในห้องทดลอง/ห้องปฏิบัติการ
- ☹ สมชายกำลังทำงานอยู่ในแหล็บ
- ☺ เย็นวันนี้ผมต้องทำการทดลอง จะกลับบ้านช้า
- ☹ เย็นวันนี้ผมต้องทำแหล็บ จะกลับบ้านช้า

คนรับใช้/แม่บ้าน (ที่หมายถึงลูกจ้าง)
ไม่ควรใช้ เหมด (maid)

- ☺ คนรับใช้/แม่บ้านของบ้านนี้ขยันดี
- ☹ เหมดของบ้านนี้ขยันดี

ชอบวิตกกังวล; ประหม่า

- ☺ ไม่ควรใช้ เนิร์ฟเวส (nervous)
- ☺ เขาเป็นคนชอบวิตกกังวล เมื่อต้องจัดงานใหญ่
- ☹ เขาเป็นคนเนิร์ฟเวส เมื่อต้องจัดงานใหญ่
- ☺ เขามักประหม่า เมื่อต้องพูดในที่สาธารณะ
- ☹ เขามักเนิร์ฟเวส เมื่อต้องพูดในที่สาธารณะ

งานเลี้ยงต้อนรับ; งานเลี้ยงรับรอง

- ☺ ไม่ควรใช้ รีเซ็ปชัน (reception)
- ☺ ประเทศเจ้าภาพจัดงานเลี้ยงต้อนรับก่อนเข้าร่วมประชุม
- ☹ ประเทศเจ้าภาพจัดรีเซ็ปชันก่อนเข้าร่วมประชุม
- ☺ เจ้าภาพงานมงคลสมรสมักจัดงานเลี้ยงรับรองตอนเย็น
- ☹ เจ้าภาพงานมงคลสมรสมักจัดรีเซ็ปชันตอนเย็น

จำเจ ไม่ควรใช้ รูทีน (routine)

- ☺ วันๆมีแต่งานจำเจน่าเบื่อเหลือเกิน
- ☹ วันๆมีแต่งานรูทีนน่าเบื่อเหลือเกิน

(ศัพท์และตัวอย่างจากหนังสือ
ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๙)

